

Tid: kl. 13:15-16:00

Plats: Styrelserummet

Ordförande

Elise Ryder Wikén (M)

Ledamöter

Eva Hellstrand (C)

Robert Uitto (S)

Therese Kärngård (S)

Jörgen Persson (S), Vice ordförande

Anders Häggkvist (C)

Karin Jonsson (C)

Mikael Westin (C)

Susanne Hansson (S)

Daniel Danielsson (C)

Bo Svensson (C)

Ersättare

Bo Karlsson (C)

Johan Looch (M)

Lars Gunnar Nordlander (S)

Niklas Rhodin (S)

Jonas Andersson (S)

Mats Gärd (C)

Peter Bergman (S)

Niklas Daoson (S)

Övriga

1. Val av justerare och tid för justering 13:15
Ärendebeskrivning
Protokollet sänds ut per e-post till ordförande och justerare och godkänns denna väg. När det är godkänt sänds det ut till samverkansrådets ledamöter och ersättare, samt till respektive kommunbrevlåda. Protokollet skrivs under vid nästa sammanträde.
2. Fastställande av föredragningslistan
Ärendebeskrivning
Preliminär föredragningslista har skickats ut med kallelsen enligt reglementet.
Förslag till beslut
Preliminär föredragningslista fastställs som slutlig föredragningslista.
3. Översyn av regionens samverkansråds reglemente
Ärendebeskrivning
Med anledning av pågående utredning gällande sammanslagning av gemensamma nämnder föreslås att översyn av samverkansrådets reglemente skjuts fram till hösten 2020.
4. Verksamhetsberättelse 2019 Regional samverkan mellan kommunerna i Jämtlands län och Region Jämtland Härjedalen (RUN/34/2018) Anders Byström, Marina Gregorsson
Beslutsunderlag
  - Verksamhetsberättelse 2019 Regional samverkan mellan kommunerna i Jämtlands län och Region Jämtland Härjedalen
  - Bilaga1 Uppdragsbeskrivningar
5. Sammanträdesplanering och fokusområden 2020 Anders Byström, Anna Omberg
Ärendebeskrivning
  - Diskussion kring samverkansrådets roll, syfte och fokus för året
  - Förslag till prioriteringar/verksamhetsplan för 2020 inom kommunöverenskommelsens punkt EU och övergripande utveckling
  - Förslag till sammanträdesplanering för 2020 utifrån de ärenden och frågor som är kända redan nu**Beslutsunderlag**
  - Förslag: Verksamhetsplan år 2020 inom överenskommelsens punkt EU-frågor och övergripande utveckling
  - Förslag: Sammanträdesplanering RSR 2020
6. Uppföljning från tidigare sammanträden:
Mandatfördelning mellan regionen och primärkommunerna i North Sweden European Office, Europaforum Norra Sverige och Strukturfondspartnerskapet

Ärendebeskrivning

Utifrån tidigare diskussioner i samverkansrådet gällande mandatfördelning mellan region och primärkommuner i ägarrådet för Brysselkontoret (tidigare Mid Sweden European Office, MSEO, nu North Sweden European Office), rapportörer inom Europaforum Norra Sverige och ledamöter i Strukturfondspartnerskapet Mellersta Norrland har ett förslag till överenskommelse tagits fram för respektive forum.

Beslutsunderlag

- Förslag: Överenskommelse mandatfördelning North Sweden European Office
- Förslag: Överenskommelse mandatfördelning Europaforum Norra Sverige
- Förslag: Överenskommelse mandatfördelning Strukturfondspartnerskapet Mellersta Norrland

7. Paus 14:30
8. Projekt: Strukturanalys i Jämtlands län Jan Molde 14:45
(RUN/463/2018)
Ärendebeskrivning
Strukturbilder
9. Infrastruktur Berit Eriksson 15:00
Ärendebeskrivning
- Positionspapper
(Regionens Transportutvecklingsråd har tagit fram ett utkast till positionspapper Infrastruktur och kommunikationer - Positionspapperet ska bygga på och jacka i RUS:ens prioriteringar)
  - Aktuella infrastrukturfrågor
- Beslutsunderlag
- Positionspapper_rev 200107
10. Sammanslagning av gemensamma nämnder Christian Olsson, Karl-
Johan Lindgren 15:30
(RS/559/2019)
Ärendebeskrivning
- Regionens samverkansråd har i uppdrag att hålla samman en utredning kring en eventuell sammanslagning av gemensamma nämnder. Som ett första steg i att försöka få fram en gemensam målbild för en eventuell sammanslagning beslutade rådet i september 2019, § 42, att skicka en begäran om synpunkter till samtliga parter (befintliga gemensamma nämnder samt styrelse hos respektive part). Utifrån inkomna synpunkter beslutade samverkansrådet i november 2019, § 64, om följande uppdrag:
- Region Jämtland Härjedalen och Östersunds kommun får i uppdrag att gemensamt utreda förutsättningarna och begränsningarna för en gemensam regional nämnd utifrån ett upphandlingsperspektiv, och om det finns upphandlingsområden som idag hanteras inom den kommunala upphandlingsnämnden som inte kan ingå i en regional nämnd.

- Gemensam nämnd för samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter (GNU) får i uppdrag att utreda hur samverkan inom hjälpmedelsområdet skulle kunna organiseras om frågorna inte ska ingå en utökad gemensam nämnd. Formerna för hur brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet kan utvecklas i en framtida organisation inkluderas i uppdraget.

Gällande det första uppdraget har Östersunds kommun och Region Jämtland Härjedalen överlämnat varsitt underlag till samverkansrådet. Båda underlagen pekar på de begränsningar som kommer av kommunallagens bestämmelser om gemensamma nämnder och den kommunala kompetensen, och att dessa begränsningar innebär att kommunspecifika upphandlingar inte kan göras inom ramen för en gemensam nämnd där Region Jämtland Härjedalen ingår (motsvarande gäller för regionspecifika upphandlingar vilka redan idag hanteras utanför befintliga gemensamma nämnder). Som exempel på kommunspecifika upphandlingar nämns i Östersunds kommuns utredning bland annat fällningskemikalier till reningsverk; gatubelysning; skolmöbler, slöjdmaterial, lek- och hobbymaterial inom skolverksamheten; samt fordon, utrustning och system för sophantering. Enligt uppgift från Östersunds kommuns upphandlingskontor genomförs årligen ca 50 – 70 upphandlingar som kan betecknas kommunspecifika. En gemensam regional upphandlingsnämnd skulle alltså innebära att respektive kommun skulle behöva egna resurser för kommunspecifika upphandlingar av varor och tjänster i tillägg till den gemensamma nämnden.

Gällande det andra uppdraget har GNU överlämnat en utredning om möjliga alternativ för politisk styrning av hjälpmedelsverksamheten i Jämtland Härjedalen. Sammanfattningsvis anser GNU att det minst dåliga alternativet om en sammanslagen upphandlingsnämnd ska bildas är att hjälpmedelsfrågorna samlas i en egen nämnd. Nämnden framhåller även att om det inte blir aktuellt att bilda en sammanslagen upphandlingsnämnd så är det bästa alternativet att GNU behålls i dess nuvarande form. I andra hand förespråkas att regionens samverkansråd går vidare med att utreda en sammanslagning av GNU och Gemensam nämnd för samverkan inom drift och service, utveckling samt specialistfunktioner (GNS). Den del av utredningsuppdraget som rör formerna för brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet är kommer att beredas vidare i nämnden under våren 2020

Regionens samverkansråd behöver nu ta ställning till hur utredningen ska fortgå med anledning av ovanstående återrapporteringar. Utifrån den juridiska bedömningen kan konstateras att en total sammanslagning av befintliga gemensamma nämnder med de uppdrag och verksamheter som nämnderna har idag inte är juridiskt möjlig. Ett alternativ är därför att verksamheten fortsatt bedrivs inom befintlig nämndstruktur och att utredningen avslutas.

I Region Jämtland Härjedalens svar finns en sammanställning över upphandlingsområden där samverkan är möjlig, antingen via avtalssamverkan eller i en gemensam nämnd. Utifrån utredningens ambition om en sammanslagning av gemensamma nämnder skulle ett alternativ därför kunna vara att fortsätta utreda en sammanslagning av GNU och kommunernas upphandlingsnämnd.

Om en sammanslagning av upphandlingsnämnderna inte är ett alternativ utifrån de

konsekvenser detta skulle medföra för kommunerna finns det alternativ som även presenterats i GNUs utredning, det vill säga att utreda en sammanslagning av GNU och GNS.

Ytterligare ett alternativ skulle kunna vara att se över ifall verksamheten under GNS skulle kunna delas upp så att vissa samverkansområden läggs över till GNU medan andra läggs över till den kommunala upphandlingsnämnden. Detta skulle innebära att det då finns två gemensamma nämnder för upphandling och samverkansfrågor, en för primärkommunal upphandling och samverkan och en för upphandling och samverkan inom områden som är gemensamma för kommuner och region.

Expedieras till

Gemensam nämnd för samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter

Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan

Gemensam nämnd för samverkan inom drift och service, utveckling samt specialistfunktioner

Regionstyrelsen Region Jämtland Härjedalen

Kommunstyrelsen Bergs kommun

Kommunstyrelsen Bräcke kommun

Kommunstyrelsen Härjedalens kommun

Kommunstyrelsen Krokoms kommun

Kommunstyrelsen Ragunda kommun

Kommunstyrelsen Strömsunds kommun

Kommunstyrelsen Åre kommun

Kommunstyrelsen Östersunds kommun

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Sammanslagning av gemensamma nämnder
- Region Jämtland Härjedalens svar på uppdrag från samverkansrådet om att utreda möjlighet till samverkan inom upphandlingsområdet
- Protokollsutdrag Östersunds kommun 2020-02-04 KS § 36 - Sammanslagning av gemensamma nämnder på upphandlingsområdet
- Östersunds kommuns utredning – Sammanslagning av gemensamma nämnder – vissa kommunal- och upphandlingsrättsliga aspekter
- Protokollsutdrag GNU § 8/2020 Utredning om möjliga alternativ för politisk styrning av hjälpmedelsverksamheten i Jämtland Härjedalen
- §64 RSR Sammanslagning av gemensamma nämnder

11. Ärenden till nästa sammanträde

Ärendebeskrivning

- Revidering av RUS
- Trafikförsörjningsprogram
- Smart specialisering
- Ny folkhälsopolicy
- Information: Överföring av Länstrafiken till förvaltning
- Information från Mittuniversitetet

12. Övriga frågor

4

Verksamhetsberättelse 2019 Regional
samverkan mellan kommunerna i
Jämtlands län och Region Jämtland
Härjedalen

RUN/34/2018

Marina Gregorsson
Regional utveckling
Tfn: 063-14 66 19
E-post: marina.gregorsson@regionjh.se

Verksamhetsberättelse 2019

Regional samverkan mellan kommunerna i Jämtlands län och Region Jämtland Härjedalen

Enligt "Överenskommelse om samverkan mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner om regional samverkan" ska Region Jämtland Härjedalen samverka och ge stöd till länets kommuner i regional utveckling. Enligt beslut i Regionens samverkansråd ska regionen årligen redovisa hur överenskommelsen fullföljts. Redovisningen ska ske genom en verksamhetsberättelse där kommunerna kan se och bedöma i vilken utsträckning de anser att överenskommelsen uppfylls.

Det här är verksamhetsberättelsen för januari till och med december 2019 och är uppdelad efter överenskommelsens uppdrag. Sist i verksamhetsberättelsen finns en sammanställning av övriga samarbetsavtal som regional utveckling har med länets kommuner, samt hänvisning till var man kan läsa mer om dem.

I bilaga 1 finns de till avtalet beslutade uppdragsbeskrivningarna

Innehållsförteckning

EU och övergripande utveckling.....	3
<i>EU-frågor och Mid Sweden European Office</i>	3
<i>Ledning</i>	4
<i>Samverkansarenor inom överenskommelsen</i>	4
Social välfärd och folkhälsa.....	5
<i>Samordning Social Välfärd</i>	5
<i>FoU Jämt</i>	6
Samhällsbyggnad och klimat.....	7
<i>Regionalt Energikontor</i>	7
Arbetsmarknad och utbildning	8
<i>Samordning Barn- och utbildning</i>	8
<i>Samordning LärCentrum</i>	9
<i>Samordning Vård- och omsorgscollege (VO-C)</i>	10
Kurs och konferens	12
Övrig finansierad verksamhet enligt denna överenskommelse.....	13
<i>Föreningsarkivet, Dnr: RUN/504/2018 och RUN/423/2019</i>	13
Andra samverkansavtal mellan regional utveckling och länets kommuner	13
<i>Skol IT Zappa Zonline, Dnr: RUN/659/2016</i>	13
<i>Fastighetsnätverk, Dnr: RUN/350/2019</i>	13
<i>Överenskommelse kommunal Energi- och klimatrådgivning, Dnr: RUN/658/2017</i>	13

EU och övergripande utveckling

Region Jämtland Härjedalen bevakar också kommunernas intressen i olika sammanhang på såväl nationell som europeisk nivå. Detta arbete innefattar bland annat möten och dialoger med departement och statliga myndigheter liksom vår arbetsgivar- och intresseorganisation Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

All regional utveckling sker lokalt, det vill säga någonstans i länets åtta kommuner. Tillväxt skapas av människor och företag och vi arbetar för bästa möjliga förutsättningar för utveckling i Jämtland Härjedalen. Vi utarbetar, fastställer, genomför och följer upp länsövergripande strategier och planer såsom exempelvis Länstransportplanen och den regionala utvecklingsstrategin (RUS). I januari 2019 påbörjades en revideringsprocess av RUS, detta utifrån ett beslut som fattades i Regionala utvecklingsnämnden i december 2018. Under året har en bred utvärderingsprocess kring den nuvarande strategin genomförts och i samband med detta har det även funnits möjlighet att komma med inspel till den reviderade versionen. Mycket kraft har lagts på att arbeta med en transparent och inkluderande arbetsprocess, som skapat möjlighet till delaktighet. Fokus har även legat på att redan nu tänka kring genomförandet och uppbyggnad av regional kapacitet för det. Under året har det genomförts insatser såsom utlysning av våra egna 1:1 medel för att ge länets kommuner, näringsliv samt civilsamhällets aktörer möjlighet att vara med på ett bra sätt och driva inspelsprocesser inom sina respektive områden. Det har även arrangerats workshops i alla kommuner i länet.

EU-frågor och Mid Sweden European Office

Länets utvecklingsmöjligheter vilar tungt på de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) som finns för att förverkliga EU:s sammanhållningspolitik. Politiken strävar efter att minska skillnaderna mellan regionernas utvecklingsnivåer och eftersläpningen i de minst gynnade regionerna. Särskild hänsyn ska tas till, bland andra, de gleset befolkade nordliga regionerna med mycket låg befolkningstäthet – vårt län. Den särskilda hänsynen innebär att vi tilldelas extra medel, det vi brukar kalla gleshetsmedel och som innebär ytterligare 60 procent medel i den europeiska regionala utvecklingsfonden. Under 2018 presenterade EU-kommissionen sitt budgetförslag för perioden efter 2020. Av olika anledningar, huvudsakligen Storbritanniens eventuella utträde ur EU, har budget ännu inte antagits.

Under 2019 har vi arbetat med att övertyga EU-kommissionen och den svenska regeringen om att vi själva ska få prioritera hur vi får använda tillväxtmedlen utifrån våra unika förutsättningar. Det arbetet har under året bland annat skett genom SKR, vårt representationskontor i Bryssel: Mid Sweden European Office samt norra Sveriges gemensamma påverkansplattform i EU-frågor: Europaforum Norra Sverige. För att stärka kapaciteten i vårt påverkansarbete gentemot europeisk nivå har vi under året arbetat för att lägga samman vårt regionkontor i Bryssel, Mid Sweden European Office, med Norrbottens och Västerbottens regionkontor North Sweden European Office. Under 2019 har primärkommunerna visat stort intresse för EU-frågor och övergripande utvecklingsfrågor och dialog förts med företrädare för den regionala utvecklingsnämnden om hur arbetet kan utvecklas för ett primärkommunalt engagemang. Det arbetet fortgår år 2020.

Mid Sweden European Offices verksamhetsdirektiv och verksamhetsberättelse fastställs årligen av kontorets ägarråd. Senaste årens verksamhetsdirektiv och verksamhetsberättelser återfinns på hemsidan: https://www.rvn.se/sv/Sarprofil-delplatser/MidSweden/Om-organisationen/VD_och_VB/

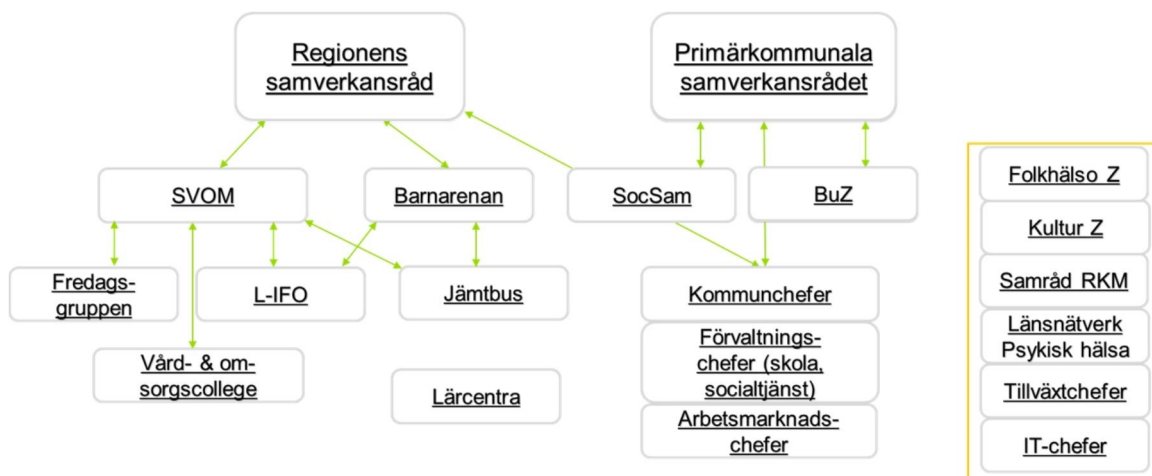
Ledning

Region Jämtland Härjedalen är genom överenskommelsen samordnande för primärkommunala samverkansrådet och kommunchefgruppen. Samverkansrådet har under året haft sju formella sammanträden samordnade av regionen, och därutöver även haft enskilda möten internt. Rådet har under året fått ett antal nya representanter, och även en ny ordförande och vice ordförande. Ett stort fokus under året har varit primärkommunal samverkan där en kartläggning av möjliga samverkansområden har initierats. Rådet har även visat ett större intresse för EU-frågor, och ledamöterna genomförde ett studiebesök vid Brysselkontoret i september.

Kommunchefergruppen har träffats vid sex tillfällen under året. Frågor som diskuterats är bland annat strategiska frågor av regionövergripande karaktär såsom infrastruktur, näringslivsutveckling, revidering av länsövergripande styrdokument. Kommuncheferna har även lyft in andra primärkommunala frågor av vikt som diskuterats i gruppen.

Samverkansrådet har i slutet av året efterlyst en större samordning mellan rådets sammanträden och kommunchefsträffarna. Med start i februari 2020 kommer kommunchefergruppen och samverkansrådet därför att sammanträda samma dag, där inledningen av dagen kommer att bestå av ett gemensamt möte mellan dessa två grupperingar.

Samverkansarenor inom överenskommelsen

Social välfärd och folkhälsa

Samordning Social Välfärd

Projekt

Utöver tjänsten som samordnare för social välfärd och FoU verksamheten har 7 personer med olika tjänstgöringsgrad varit anställda eller så har köp av tjänst gjorts kortare eller längre perioder. Områdena har varit våld i nära relationer, samverkan vid utskrivning från slutna vård, fallförebyggande arbete samt för psykisk hälsa.

Exempel på aktiviteter under 2019

Politiska arenor där både kommunerna och regionen samverkar:

SVOM:(politisk arena för samverkan i hälso- och sjukvårdsfrågor och närliggande områden)

Under vårens möten har förtroendemannautbildning av ledamöterna skett. SVOM har beslutat om tre prioriterade områden under mandatperioden:

- God och nära vård
- Välfärdsteknologi
- Psykisk hälsa

SVOM har för sitt arbete en konkret balanslista som sträcker sig över en tvåårsperiod och utgår från den gemensamma hälso- och sjukvårdspolitikerna. Ex. på aktuella områden under året har varit nya lagen om samverkan vid utskrivning från slutna vård, nationell satsning på psykisk hälsa, fallpreventivt arbete där har också beslut om en gemensam åtgärdsplan tagits, skapandet av ett Barnahus, samverkansdagar med Västernorrland där Jämtlands län var arrangörer bl.a. om god och nära vård samt välfärdsteknologi.

Barnarenan: (politisk arena för socialtjänst, skola och hälso- och sjukvården). Barnarenan har bara haft två möten under året där en del har varit förtroendemannautbildning av ledamöterna. Beslut har tagits om balanslista för en tvåårsperiod med utgångspunkt från den gemensamma hälso- och sjukvårdspolitikerna. Ex. på aktuella områden under året har varit: tillskapande av ett Barnahus, psykisk hälsa och barnkonventionen.

Kommunalpolitisk arena för samverkan:

SocSam (Sociala samrådsgruppen):(politisk arena för socialtjänst, LSS och den kommunala hälso- och sjukvården) Under våren har förtroendemannautbildning till ledamöterna skett. SocSam har beslutat om fyra prioriterade områden under mandatperioden:

- Psykisk hälsa
- Kvalitetsförbättrande samverkansområden (länsgemensamma verksamheter)
- God och nära vård
- Välfärdsteknologin

Ex. på aktuella områden under året har varit avtalssamverkan, våld i nära relationer och en kartläggning om våld i länet har presenterats, följt utvecklingen av familjehemscentrum, i fallförebyggande arbete har en kartläggning i kommunerna gjorts, samt gällande vuxenhabiliteringen har en enkätundersökning startats upp för att kartlägga nuläget.

FoU Jämt

Länets kommuner är FoU Jämts huvudmän och det huvudsakliga uppdraget är att bidra till att kommunerna kan erbjuda en jämlik, effektiv och kunskapsbaserad socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård. FoU Jämt är en viktig del av den Regionala samverkans- och stödstrukturen och utgör ofta länken mellan lokal och nationell nivå. FoU-rådet är verksamhetens styrgrupp och består av kommunernas socialchef/motsvarande, områdeschef VKK och social samordnare. Adjungerade ledamöter utses från Mittuniversitetet samt från Region Jämtland Härjedalens FoU U-enhet. FoU Jämt sammanställer en årlig verksamhetsberättelse och verksamhetsplan som finns att läsa på www.regionjh.se/foujamt.

Exempel på genomförda aktiviteter under 2019

- Besök i alla kommuners facknämnder, då många politiker är nya i sina uppdrag.
- På uppdrag av länets förvaltningschefer genomfört en kartläggning av kompetens hos länets bistånds-/LSS-handläggare, som bidragit till att samarbete med Socialstyrelsen inlett kring en utbildningsinsats för handläggare inom LSS-området
- På uppdrag från SocSam har Familjehemscentrums verksamhet följts upp, uppdraget redovisas under vår 2020.
- I samverkan med regionen fortsatt arbetet med att ta fram förslag på fallpreventiva åtgärder i enlighet med SKR:s Strategi för hälsa.
- Som ett resultat av kvalitetssäkrings- och analysarbete av Öppna Jämförelser genomfördes en utbildning i systematisk uppföljning, i samarbete med SKR, där sex kommuner deltog. Utbildningen resulterade i att Bergs kommuns uppföljning av fallolyckor på ett särskilt boende uppmärksammades av Socialstyrelsen.
- Arrangerat en introduktionsutbildning för 18 socialsekreterare från sju kommuner.
- Arrangerade i samverkan med MIUN en årlig FoU-dag med temat digitalisering, där 70 personer deltog.
- I arbetet att involvera brukare har information och samtal om fallförebyggande åtgärder i föreningar samt att Jämtlands läns brukarråd har varit en dialogpart i flera sammanhang, ex. vid planering av länsdialog kring handlingsplan mot missbruk och beroende 13–29 år.
- FoU-rådet har beviljat två nya FoU-medelsprojekt, ett till Östersunds kommun (område funktionsnedsättning) och ett till Bergs kommun (område barn och unga).

Omvärldsbevakning visar att kommunernas socialtjänster står inför en rad utmaningar, demografiska, ekonomiska och rekryteringsmässiga. Kostnadsökningar väntas för välfärden och det blir centralt att effektivisera verksamheterna. Vårdbehoven förväntas samtidigt öka till följd av en åldrande befolkning och fler personer med kroniska sjukdomar. Hälso- och sjukvården ställer om till god och nära vård med mål att skapa en god, nära och samordnad vård och omsorg som främjar jämlik hälsa. Då 25% av vården bedrivs i kommunal regi blir det avgörande att samverkan mellan region och kommun fungerar för att omställningen ska få önskad effekt. Utveckling av e-hälsa och välfärdsteknik kan bidra till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för individer. En god tillgång till personal med lämplig kompetens i socialtjänsten samt ett väl utvecklat ledarskap är en förutsättning för att utsatta grupper ska få rätt stöd i rätt tid.

Samhällsbyggnad och klimat

Regionalt Energikontor

På uppdrag av Energimyndigheten, Region Jämtland Härjedalen och kommunerna i länet arbetar Energikontoret med aktiviteter och projekt som syftar till effektivare energianvändning och ökad användning av förnybar energi. Styrgruppen är densamma som Klimatrådets. Verksamheten utgår från "Fossilbränslefritt 2030 Jämtlands län", den regionala energi- och klimatstrategin som antogs hösten 2019. Antagandet av energi- och klimatstrategin är ett viktigt resultat av Energikontorets arbete under 2019. Strategin stakar ut riktningen för det fortsatta arbetet och med den infördes en ny målsättning: Minst 10 procent minskade utsläpp av växthusgaser varje år under perioden 2020–2030. Den nya målsättningen innebär att arbetet för utsläppsminskningar framgent måste ske med betydligt högre takt än idag.

Exempel på genomförda aktiviteter under 2019

- Vi samordnar och utvecklar kommunernas energi- och klimatrådgivning, med tillhörande kompetensutvecklings- och informationsaktiviteter.
- Vi deltog i arbetsgrupper kring "Fossilbränslefri VM-region".
- Vi ingår i styrelsen för föreningen Energikontoren Sverige.
- Vi var en av arrangörerna till Klimatseminarium 2019 med ca 450 deltagare.
- Vi har varit med och svarat på statliga remisser, ex. Biodrivmedel inom flyget.
- Vi har arrangerat dialogmöten för att hitta ekonomiska och praktiska lösningar för etablering av fler snabbbladdare
- Vi har startat projektet Förnybart i tanken som ska bidra till ökad tillgång och efterfrågan på förnybara hållbara drivmedel inom tunga transporter och maskinentreprenadtjänster
- Vi driver projekt inom olika områden enligt nedanstående projektportfölj.

Transporter	Energieffektiva företag	Fastighet	Samverkan
Stolpe in för stad och land	Regionala noder	Build2lc	Regional utvecklingsledare
Testresenär	Energieffektiviseringsnätverk	Fastighetsnätverk	Koordinator regional utvecklingsledare
Hållbara pendlings- och tjänsteresor	Coach energi och klimat		VA nätverk
Förnybart i tanken	Energi- och klimatrådgivning		Klimatrådet
	Energieffektiva företag Jämtland Härjedalen		

Den förnybara energins andel av den totala energianvändningen i länet har ökat till 71%, en hög siffra jämfört med andra regioner. Länet ligger även långt fram när det gäller installerad solcellseffekt och laddinfrastruktur. Detta är ett resultat av bl.a. Energikontorets långsiktiga arbete inom dessa områden. Däremot sker omställningstakten går alldeles för långsamt för att vi ska ha möjlighet att nå nationella och regionala målsättningar. Stora utmaningar återstår framför allt inom området transporter och arbetsmaskiner, som tillsammans står för ca. 65 procent av länets växthusgasutsläpp.

Vi strävar efter att leda den regionala utvecklingen när det gäller att bevaka och påverka utformningen av styrmedel på nationell och internationell nivå, informera olika målgrupper om olika alternativ m.m. Vi strävar också efter att ligga i framkant inom nya områden. Vi har under 2019 exempelvis initierat en regional samverkan kring produktion, distribution och användning av vätgas för olika tillämpningar.

Arbetsmarknad och utbildning

Samordning Barn- och utbildning

Verksamheten omfattar samordning och utvecklingsarbete inom barn och utbildningsområdet från förskola, grundskola och gymnasieskola för Jämtlands län. Samrådsgrupperna syftar till att genom länssamverkan dra nytta av varandras kompetens, erfarenheter och resurser, gemensamt bidra till kvalitet, förändringsarbete, kontakter med olika aktörer och andra intressenter samt vid behov samordna aktiviteter och utredningar.

Exempel på genomförda aktiviteter under 2019

BUZ (Barn- och utbildning Jämtlands län) har identifierat två prioriterade områden:

- **Kompetensförsörjning:** Under verksamhetsåret har Jämtlands län, Västernorrlands län samt tre Hälsinge kommuner tillsammans med Mittuniversitetet startat upp *Arbetsintegrerad lärarutbildning*. I Buz förs en kontinuerlig dialog kring kompetensförsörjningsutmaningen.
- **Digitalisering:** Utifrån SKRs #skolDigiplan har flera dialogmöten skett tillsammans med Regionalt Utvecklings Nätverk (RUN). Flera aktiviteter har lyfts fram som förslag till ett gemensamt arbete kring digitalisering. Däribland har en seminarierie pågått under hösten 2019 där samtliga länets kommuner deltog.

Ett yttrande har getts tillsammans med Mittuniversitetet över betänkandet: "En långsiktig, samordnad och dialogbaserad styrning av högskolan, SOU 2019:6".

Barnarenan

Intern och extern samverkan sker mellan funktioner och arenor om länets samverkan/utveckling av frågor rörande barn och unga. Under året har Barnarenan fortsatt tagit ställning till Handlingsplanen för psykisk hälsa med aktiviteter som riktas specifikt till barn och unga.

Vid samtliga möten för Buz och Barnarenan, förutom ett möte, har det erbjudits möjlighet att delta digitalt.

RUN (Regionalt Utvecklingsnätverk)

Kommunerna i Jämtlands län, Västernorrland och Hälsingland har tillsammans med lärarutbildningen på Mittuniversitetet och Specialpedagogiska skolmyndigheten detta nätverk. RUN har bland annat fokus på kompetensförsörjning, kompetensutveckling, samla upp utvecklingsarbete i regionen, erfarenhetsutbyte och skolutvecklingsfrågor. Under hösten 2019 har RUN gjort en behovsinventering. Denna behovsanalys kommer att ligga till grund för nästkommande prioriteringar. Beslut om dem tas på RUN riksdagen i februari 2020.

Samordning LärCentrum

LärCentrums verksamhet styrs ytterst av en ledningsgrupp bestående av rektorer från 4 kommuner, Östersund, Krokom, Åre och Östersund. Det finns utöver det tre grupperingar som har utvecklingsansvar utifrån vad som beslutas i det regionala forumet. Grupperna är regional studie- och yrkesvägledning, utvecklingsgrupp och teknikgrupp.

Exempel på genomförda aktiviteter under 2019

- Alla kommuner och deras vuxenutbildning är representerad på utbildningsmässan NOLIA genom LärCentrum.
- Det arrangeras en elevrekryteringsmessa för Yrkeshögskoleutbildningar i länet på LärCentrum i Östersund.
- Region Jämtland Härjedalen deltar aktivt i framtagande av Yrkesvuxansökan samt redovisning av densamma.
- Tillsammans med kommunerna bedrivs omvärldsbevakning genom deltagande i NITUS, nätverket för LärCentrum i Sverige. Region Jämtland Härjedalen arrangerar dialogdagar för tjänstemän och politiker tillsammans med Skolverket.
- Både för LärCentrum regionalt och Regional studie- och yrkesvägledning har vi haft internutbildningar, t.ex. elevregistersystemet ALVIS, marknadsföring via sociala medier mm.
- Kommunerna har lämnat in en gemensam ansökan till Skolverket om utveckling av LärCentrum. Alla kommuner var överens om att utveckla handledarrollen för dem som av olika anledningar inte klarar av sina studier. De var även överens om att göra en uppgradering av teknik för resfritt lärande samt göra en plan för marknadsföring och rekrytering.
- Samverkan med representanter för Mittuniversitetet och kommunernas representanter i BUZ föra dialog om lärarutbildning.
- Undersökning om hur många som fått arbete 6–12 månader efter avslutad yrkesvuxutbildning avslutades i slutet av 2019.
- Under 2019 påbörjades en utveckling av yrkeslärling industriteknik BAS på initiativ av ENGCON i Strömsund.

Resultat

- Marknadsföringsplan för LärCentrum har tagits fram.

- Handledare för elever med behov av stöd har anställts i kommunernas vuxenutbildning.
- Nätverk för handledare som arbetar med Lärum har bildats.
- Teknik för resfri utbildning har införskaffats.
- Ny gemensam ansökan till Skolverket om fortsatt handledar- och teknikutveckling är inlämnad för 2020.
- Underlag gällande resultat av yrkesvux har tagits fram, analyserats och presenterats. Det visar att 82 % av kvinnorna och 81 % av männen idag arbetar samt att hög andel av de studerande på yrkesvux också är verksamma i sin hemkommun efter avslutad utbildning.

Förändringar

Vuxenutbildningen/kommunerna i länet är osäker vad omorganiseringen av Arbetsförmedlingen kommer att innebära på sikt.

Samordning Vård- och omsorgscollege (VO-C)

Föreningen Vård- och omsorgscollege finns nationellt sedan 2008. Samverkansplattformen i länet består av en regional styrgrupp innehållande tjänstemän från Region Jämtland Härjedalen, kommuner och Arbetsförmedlingen, fackliga företrädare, Mittuniversitet samt certifierade utbildningsanordnare. Dessutom finns två lokala styrgrupper som arbetar verksamhetsnära och utvecklande av VO-C samverkan. Samordningsfunktionen för Vård- och omsorgscollege arbetar med inriktning på planering, samordning och utveckling av samverkan mellan deltagande parter.

Prioriterade områden under 2019 har varit

- Stärka samverkan på lokal nivå
- Kompetensförsörjningsfrågor
- språkombudsutbildning

Exempel på genomförda aktiviteter under 2019

- Fysiska möten med regional styrgrupp och de två lokala styrgrupperna samt deltagande på programråd Hjalmar Strömmerskolan och ledningsgrupp Yrkeshögskola, stödpedagog. Nationella möten och arrangemang i Vård- och omsorgscolleges regi med erfarenhetsutbyte, dialoger och omvärldsbevakning.
- Planering och genomförande av kompetens- och utbildningsaktivitet såsom inspirationsföreläsning om satsningen på språkombud.
- Arrangering av "upplevelseverkstad" riktad till unga, upp till 25, för att visa på vården som ett framtida yrkesfält. Utställare från olika kommuners olika verksamheter, både kommunala och privata utförare samt regionen, Lärcentrum med studie- och yrkesvägledare samt utbildningsanordnare. Rekryteringsmessa, både för gruppen unga vuxna samt övriga.
- Arrangemang för vård- och omsorgspersonal med föreläsningar för kompetenshöjning och inspiration, deltagare, ca 250 personer från alla medverkande aktörer; Kvällsföreläsning om folkhälsa och vikten av träning för alla olika, med en öppen inbjudan till bland annat omvårdnadspersonal, idrottsrörelse och allmänheten.

- Deltagande i arbetsgrupp för YH-utbildning specialistundersköterska, inriktning multisjuka äldre, hemsjukvård, demens med nationellt likvärdigt innehåll.

Utvecklingsarbeten/ förändringar / kommande utmaningar

- Regeringens arbete för att reglera yrket undersköterska. Stärkt kompetens i vård och omsorg (SOU 2019:20).
- Skolverket reviderar Vård- och omsorgsprogrammet. Förslag till förändringar i ämnesplaner, inriktningar och programfördjupningar.
- Vård- och omsorgscollege nationellt har beviljats projektmedel i utlysningen "Strategisk kompetensutveckling av yrkesverksamma inom validering".

Avtal/Överenskommelser: Länets VO-C samverkan bygger på avtal mellan kommuner och Region Jämtland Härjedalen. Avtalet reglerar samverkansformer, samordningsfunktionen, fördelning av ansvar gällande praktiksamordning och fördelning av APL platser, samt ansvarsfördelning för Handledarutbildningar. Avtalen gäller för den period VO-C är certifierad för 20180630-20230630.

Socialfondsprojekt (arbetsmarknadsprojekt)

Utifrån arbetet i olika samverkansarenor framkommer liknande eller gemensamma behov av särskilda insatser från kommunerna. Region Jämtland Härjedalen driver utifrån identifierade behov regionala projekt, där syftet är att hitta synergieffekter och för att underlätta det administrativa arbetet i kommunerna. Vägen till arbete är en gruppering som består av kommunernas arbetsmarknadschefer och sammankallas av Region Jämtland Härjedalen. Under 2019 har följande projekt utvecklats/bedrivits:

Yrk-In: Dnr: RUN/25/2018

Projektets syfte är att underlätta introduktionen och etablering på arbetsmarknaden genom yrkesutbildning-särskilt för unga och nyanlända (15-24 år), bidra till en förbättrad matchning mellan utbildning och arbetsmarknadens behov genom förstärkt samarbete mellan utbildning arbetsliv (lokalt, regionalt och nationellt) samt att höja relevansen och kvaliteten i den yrkesinriktade utbildningen tex genom utveckling av ämnesintegrerade arbetssätt och verklighetsbaserat lärande. Yrk Ins målsättning är att fler unga killar och tjejer ska bli behöriga till, söka och påbörja en utbildning på gymnasieskolans yrkesprogram och fler unga killar och tjejer ska slutföra gymnasieskolans yrkesprogram med en examen eller en plan för livet. Projektet avslutas i februari 2020.

Öppen Arena: Dnr: RUN/447/2016

Projektet avslutas 31 december 2019 och hade sin spridningskonferens 26 september.

Totalt deltog 316 individer (mål: 310), fördelat 157 kvinnor och 159 män. Av de 316 deltagarna har 140 gått ut i aktivitet som arbete, studier eller praktik. Alla kommuner har kommit vidare till att etablera arbete med hela eller delar av målgruppen.

Sammanfattningsvis kan man se utifrån de skilda utgångslägen man haft i respektive kommun och inför projektets avslut, tolka utvecklingen som positiv i alla de kommuner som deltagit i projekt Öppen Arena. Projektet har inte helt haft den effekt på politiker, styrning

och beslut om fortsatta resurser, som medarbetare önskat för målgruppens räkning om man tittar på länet i stort. Här får även kommunernas försämrade ekonomi ses som en av anledningarna och även andra utanförhållande händelser som projektet ej kunnat påverka. Projektets resultat och framtagna arbetsmetoder samt samverkanskonstellationer kommer att användas i kommunernas ordinarie verksamhet, delvis eller i vissa fall i sin helhet. De lågröskelarenor som utvecklats eller nya som tagits fram finns med fortsättningsvis liksom de dokumenterade handledarutbildningarna med handledarstöd. Ta del av projektets slutrapport i Region Jämtland Härjedalens diarium.

Vägar till egen försörjning 14-45-87: Dnr: RUN/355/2019:

Projektet har utvecklats utifrån deltagande kommuners behov under utlysningen juni-september 2019. Projekt beviljades stöd i december 2019 och uppstart är 1 februari 2020. Syftet med projektet är att underlätta för kvinnor och män som står långt ifrån arbetsmarknaden att komma närmare arbete och egenförsörjning.

Kurs och konferens

Anordnar utbildningar och konferenser för kommun-och regionanställda. Kurs och konferens är sedan många år ett samarbete mellan länets kommuner och myndigheter kring fortbildning av personal.

Exempel på genomförda aktiviteter under 2019

Under 2019 ordnades 48 utbildningstillfällen. Huvudsakliga områden för utbildningarna har varit:

- Vård, omsorg och socialtjänst
- Migration & integration
- Miljö & bygg
- Skola & förskola
- Förvaltningsövergripande

Under 2019 har enheten varit med och arrangerat 11 aktiviteter såsom konferenser och personaldagar. Där ingår också Östersunds kommuns medarbetardagar med ca 4600 deltagare.

Övrig finansierad verksamhet enligt denna överenskommelse

Föreningsarkivet, Dnr: RUN/504/2018 och RUN/423/2019

Ansöker årligen om ett verksamhetsbidrag/organisationsbidrag av regionen. Deras verksamhets åiterrapporteras per den 31 mars året efter så 2019 års verksamhetsberättelse för föreningsarkivet kommer att återfinnas vid följande diarienummer i Region Jämtland Härjedalens diarium.

Andra samverkansavtal mellan regional utveckling och länets kommuner

Skol IT Zappa Zonline, Dnr: RUN/659/2016

Uppdraget omfattas av att Region Jämtland Härjedalen tillhandahåller förvaltning, tjänstedrift samt serverdrift av Zappaplattformen samt av förvaltning för Googledomänen www.zonline.se. Uppdraget utgår från det separata avtal som tecknats mellan regionen och skolhuvudmännen. Under 2019 aviserade Östersunds kommun att de inte har för avsikt att förlänga avtalet efter år 2020. En konsekvensanalys för övriga avtalsparter genomförs under kvartal 1 år 2020.

Fastighetsnätverk, Dnr: RUN/350/2019

Under våren 2019 tecknades ett nytt avtal mellan länets offentliga fastighetsansvariga aktörer.

Överenskommelse kommunal Energi- och klimatrådgivning,

Dnr: RUN/658/2017

Under 2017 tecknades ett hängavtal till denna kommunala överenskommelse mellan Energikontoret/Region Jämtland Härjedalen och sex av länets kommuner för att samordna den kommunala energi- och klimatrådgivningen i ett gemensamt projekt.

Länk till Region Jämtland Härjedalens diarium:

<https://diariet.regionjh.se/diariet/>

Östersund 2020-02-07

Anders Byström
Regional utvecklingsdirektör

Bilaga 1

Uppdragsbeskrivningar

Överenskommelse mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner om regional samverkan

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Uppdrag.....	4
Social välfärd och folkhälsa.....	6
<i>Samordning social välfärd</i>	6
<i>FoU Jämt</i>	7
Samhällsbyggnad och klimat.....	8
<i>Energi och klimat</i>	8
Arbetsmarknad och utbildning.....	9
<i>Samordning utbildning</i>	9
<i>Samordning LärCentrum</i>	10
<i>Vård- och omsorgscollege Jämtlands län</i>	10
Kurs och konferens.....	12

Inledning

De uppdrag som ingår i ”Överenskommelsen om samverkan mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner om regional samverkan” ser olika ut och går in i varandra. I samverkansarenor och nätverk kan det ingå politiker och/eller tjänstemän i interkommunal eller regional samverkan. Något uppdrag finansierar sig själv, några har särskilda avtal som reglerar verksamhet och finansiering och andra är en gemensam stödfunktion och har inga samverkansarenor direkt kopplade till sig. Flera uppdrag växlas upp genom statliga eller andra projektmedel och kan under perioden därför variera i storlek och aktiviteter. Nationellt förväntas att det inom vissa områden finns en regional plattform, en motpart och en väg in till kommunerna.

Region Jämtland Härjedalen bedriver ett omfattande arbete inom regional utveckling. All regional utveckling sker lokalt, det vill säga någonstans i länets åtta kommuner. Det arbete som utförs inom ramen för denna överenskommelse om samverkan går in i det övriga arbetet med regional utveckling t.ex. näringslivsutveckling, kulturen, uppdraget som kollektivtrafikmyndighet, ”besöksnäring och attraktivitet” etc. Genom denna överenskommelse har kommunerna även tillgång till de olika regionala arenor och nätverk inom verksamhetsområden som inte direkt omfattas av överenskommelsen.

Uppdrag

EU-frågor och övergripande utveckling

Inom detta område ingår att bevaka och verka för kommunernas och Jämtland Härjedalens intressen i olika sammanhang på kommunal, regional, nationell och EU-nivå. EU-frågor, MidSweden European Office (MSEO) och aktuella frågor utifrån kommunchefsnätverk och primärkommunala- och regionala samverkansråd. Flickor, pojkar, kvinnor, män, svenskfödda och utrikesfödda beaktas i alla frågor.

Social välfärd och folkhälsa

Inom området ingår sociala välfärdsfrågor och folkhälsofrågor för flickor, pojkar, kvinnor, män, svenskfödda och utrikesfödda. Genom FoU Jämt blir socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården mer kunskapsorienterad och kunskapsbaserad. Arbetet växlas upp genom t.ex. nationella projektmedel.

Samhällsbyggnad och klimat

Detta område omfattar samhällsbyggnadsfrågor, tekniska frågor och att arbeta för en effektivare energianvändning och ökad användning av förnybar energi. I arbetet tas hänsyn till flickor, pojkar, kvinnor, män, svenskfödda och utrikesfödda. Inom detta område växlas arbetet upp genom olika projektmedel.

Arbetsmarknad och utbildning

Inom området ingår utbildnings- och kompetensförsörjningsfrågor för flickor, pojkar, kvinnor, män, svenskfödda och utrikesfödda. Vård- och omsorgscollege verkar för kompetensförsörjning över tid. Tillväxt, näringsliv och inflyttning ingår i området. Inom detta område växlas arbetet upp med projektmedel från t.ex. Socialfonden.

Kurs- och konferens

Kurs- och konferens anordnar fortbildning av personal, föreläsningar och konferenser utifrån behov. I arbetet med att ta fram föreläsare, utbildare och innehåll tas hänsyn till flickor, pojkar, kvinnor, män, svenskfödda och utrikesfödda.

Nedan följer en beskrivning av innehållet i uppdragen som det ser ut för närvarande. Detta kommer att förändras utifrån behov.

EU-frågor och övergripande utveckling

Inom detta område ingår att bevaka och verka för kommunernas och Jämtland Härjedalens intressen i olika sammanhang på kommunal, regional, nationell och EU-nivå. EU-frågor, MidSweden European Office (MSEO) och aktuella frågor utifrån kommunchefs nätverk och primärkommunala- och regionala samverkansråd. Flickor, pojkar, kvinnor, män, svenskfödda och utrikesfödda beaktas i alla frågor.

- EU-frågor och MSEO
- Ledning

Bakgrund

Region Jämtland Härjedalen bevakar kommunernas intressen i olika sammanhang på såväl nationell som europeisk nivå. Detta arbete innefattar bland annat möten och dialoger med berörda departement och statliga verk liksom med SKL utifrån dialoger i bl.a. kommunchefs nätverk, primärkommunala samverkansrådet och regionens samverkansråd.

Jämtland Härjedalen är kraftigt beroende av den europeiska sammanhållningspolitiken och de struktur- och investeringsfonder (ESI-fonder) som förverkligar politiken. Under våren år 2018 presenterar EU-kommissionen sitt förslag till långtidsbudget för perioden efter år 2020. Brexit innebär en minskning i EU:s budget och med den politik EU-kommissionen förväntas detta ske på bekostnad av sammanhållningspolitiken. När det gäller omvärldsbevakning och påverkan på europeisk nivå verkar Region Jämtland Härjedalen bland annat genom Europaforum Norra Sverige (EFNS) och Mid Sweden European Office (MSEO).

Syfte och mål

Bevaka och verka för kommunernas och Jämtland Härjedalens intressen i olika sammanhang på kommunal, regional, nationell och EU-nivå.

Verksamhetsområden

- Kommunchefs nätverk
- Primärkommunala samverkansrådet
- Arbeta för att europeisk politik och ESI-fonder även fortsättningsvis tar hänsyn till vår regions unika förutsättningar
- Arbeta för att statliga regionala tillväxtmedel, 1:1-medel till regionen inte minskar
- Förutsatt att vi får del av EU-fonderna ska den regionala utvecklingsstrategin revideras och en smart specialiseringsstrategi tas fram för att möjliggöra ett optimalt användande av fonderna
- Arbeta vidare med rekommendationerna i OECD-rapporten som belyser nordliga gleasa regioners särdrag, utmaningar och styrkor
- Bedriva påverkan gentemot nationell nivå och beslutande myndigheter

Social välfärd och folkhälsa

Inom området ingår sociala välfärdsfrågor och folkhälsofrågor för flickor, pojkar, kvinnor, män, svenskfödda och utrikesfödda. Genom FoU Jämt blir socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården mer kunskapsorienterad och kunskapsbaserad. Arbetet växlas upp genom t.ex. nationella projektmedel.

- Samordning social välfärd
- FoU Jämt

Samordning social välfärd

Bakgrund

Primärkommunala samverkansrådet (PKR) har en samrådsgrupp med länets kommuner för vård- och omsorg och socialtjänst (SocSam – Sociala samrådsgruppen). Genom denna överenskommelse tillhandahålls tjänstemannastöd till SocSam och till de gemensamma arenorna mellan Region Jämtland Härjedalen och kommunerna. Samordnaren bidrar till det gemensamma arbetet med förvaltningschefer samt med personal till olika nätverk, utredningar och samrådsgrupper. Det är angeläget att ha former för samverkan med Region Jämtland Härjedalen i frågor med gemensamma målgrupper eller av annan gemensam karaktär. Nationellt förväntas att det finns en regional plattform, en samverkanspart.

Syfte och mål

Samrådsgrupperna syftar bland annat till att genom länsamverkan dra nytta av varandras kompetens, erfarenheter och resurser, gemensamt bidra till kvalitet och säkerhet i omvärldsbevakning, kontakter med hälso- och sjukvården vid Region Jämtland Härjedalen och andra intressenter samt vid behov samordna aktiviteter och utredningar med mera. En god samverkan mellan BUZ och SocSam inom framför allt barn- och ungdomsfrågor är angelägen varför former för detta utvecklas.

SVOM är en etablerad samverkan mellan kommuner och Region Jämtland Härjedalen inom framför allt hälso- och sjukvårdsfrågor och därmed angränsande frågor. Till detta finns kopplat tjänstemannaberedningar. När det gäller barn och ungdomsfrågor är Barn- och ungdomsarenan etablerad och utgår från en representation utsedd av BUZ, SocSam och Region Jämtland Härjedalen.

Verksamhetsområden

- Samverkan med universitet, högskola, offentlighet, näringsliv och arbetsliv utifrån såväl kompetens som framtida personalförsörjning
- Initiativ tas till att samverkansavtal tecknas inom olika områden samt att överenskommelser och gemensamma arbetssätt skrivs ner och dokumenteras
- Främjande och förebyggande arbete samt folkhälsofrågor
- Integration

- **SocSam:** Vård- och omsorgsfrågor, hälso- och sjukvårdsfrågor, socialtjänstfrågor, LSS, SocSams egna prioriteringar
- Vid behov och efter särskilda beslut kan personal anställas för olika projekt eller utredningar. Finansiering av detta avgörs i varje enskilt fall

FoU Jämt

Bakgrund

FoU Jämt ska utgöra ett regionalt kunskapscentrum där utgångspunkten är verksamhetsnära lärande, delaktighet och tillgänglighet. FoU Jämt ska vara en öppen mötesplats där olika aktörer kan utbyta erfarenheter, lära av varandra och utveckla processer som kan göra socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården mer kunskapsorienterad och kunskapsbaserad. FoU Jämt har fått en alltmer central roll i den regionala samverkans- och stödstrukturen för kunskapsutveckling. Den regionala samverkans- och stödstrukturen utgörs av strategiska funktioner, nätverk, olika samverkansarenor, gemensamma beredningar, styrgrupper med mera.

Syfte och mål

FoU Jämt ska genom forskarstöd och praktknära forsknings- och utvecklingsinsatser bidra till en långsiktig evidensbaserad kunskapsuppbyggnad inom socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård. Enheten ska stödja evidensbaserad praktik. Avsikten är att utifrån kommunala behov, integrera forsknings- och utvecklingsarbete i den ordinarie verksamheten.

Årlig verksamhetsuppföljning redovisas till FoU-rådet, som sammanträder två gånger per år. I FoU-rådet ingår en representant (förvaltningschef/motsvarande) från vardera kommunen, två representanter från regionen. Mittuniversitetet har en representant från vardera hälsovetenskap (HLV), omvårdnad (OMV) respektive socialt arbete (SOA).

Verksamhetsområden

- Socialtjänstens verksamheter inom områdena inom SoL, HSL, LSS
- Samverkan med kommunerna i Jämtlands län, Region Jämtland Härjedalen och Mittuniversitetet. Samverkan med övriga FoU-miljöer i landet

Samhällsbyggnad och klimat

Detta område omfattar samhällsbyggnadsfrågor, tekniska frågor och att arbeta för en effektivare energianvändning och ökad användning av förnybar energi. I arbetet ska hänsyn tas till flickor, pojkar, kvinnor, män, svenskfödda och utrikesfödda. Inom detta område växlas arbetet upp genom olika projektmedel.

- Energikontoret

Energi och klimat

Bakgrund

Visionen för Jämtlands län är att bli en fossilbränslefri region. År 2016 baserades hela 69% av energianvändningen i länet på förnybar energi. Jämfört med de flesta andra regioner, såväl i Sverige som Europa, är detta en väldigt stor andel. Den icke förnybara energin utgörs främst av fossila bränslen för transportsektorn. Andelen icke förnybar energi motsvarade i absoluta tal år 2016 en förbrukning av cirka 170.000 m³ bensin, diesel- och eldningsolja . Denna förbrukning motsvarar utsläpp av drygt 400.000 ton CO₂ och en kostnad för länets invånare på cirka 2,5 miljarder kronor . Ett fullt rimligt antagande är att mer än 1 miljard kronor allokerades från länet till andra länder och regioner i världen. Sammantaget finns det många skäl att arbeta för att ytterligare öka andelen förnybar energi i Jämtlands län, dels minskade utsläpp av koldioxid och minskad klimatpåverkan men även för att allokera kapital till regional utveckling m.m.

Syfte och mål

Syfte och mål är att arbeta för minskade utsläpp av växthusgaser genom projekt och aktiviteter som syftar till effektivare energianvändning och ökad användning av förnybar energi. Arbetet ska ligga i linje med såväl klimatstrategi som utvecklingsstrategi på regional nivå. Arbetet följs upp vartannat år genom sammanställning av energibalansstudien för Jämtlands län som visar energitillförsel, energianvändning och andel förnybar energi i länet.

Verksamhetsområden

- På initiativ av Energimyndigheten, Region Jämtland Härjedalen och kommunerna i Jämtlands län ska Region Jämtland Härjedalen arbeta för minskade utsläpp av växthusgaser genom projekt och aktiviteter som syftar till effektivare energianvändning och ökad användning av förnybar energi. Aktuella arbetsområden kommer att variera över tid; aktuella områden 2018 är t.ex. energieffektivisering i företag, förbättrad laddinfrastruktur samt ökad användning av solceller
- I rollen som Regional utvecklingsledare (RUL) ska också Region Jämtland Härjedalen samordna och utveckla den kommunala energi- och klimatrådgivningen i Jämtlands län

Arbetsmarknad och utbildning

Inom området ingår utbildnings- och kompetensförsörjningsfrågor för flickor, pojkar, kvinnor, män, svenskfödda och utrikesfödda. Vård- och omsorgscollege verkar för kompetensförsörjning över tid. Tillväxt, näringsliv och inflyttning ingår i området. Inom detta område växlas arbetet upp med projektmedel från t.ex. Socialfonden.

- Samordning utbildning
- Samordning Lärcentrum
- Vård- och omsorgscollege

Samordning utbildning

Bakgrund

Primärkommunala samverkansrådet (PKR) har en samrådsgrupp med länets kommuner för barn- och utbildningsfrågor (BUZ - Barn och utbildning i Z län). Genom denna överenskommelse tillhandahålls tjänstemannastöd till BUZ och till de gemensamma arenorna mellan Region Jämtland Härjedalen och kommunerna. Samordnaren bidrar till det gemensamma arbetet med förvaltningschefer samt med personal till olika nätverk, utredningar och samrådsgrupper. Det är angeläget att ha former för samverkan med Region Jämtland Härjedalen i frågor med gemensamma målgrupper eller av annan gemensam karaktär. Nationellt förväntas att det finns en regional plattform, en samverkanspart.

Syfte och mål

Samrådsgrupperna syftar bland annat till att genom länssamverkan dra nytta av varandras kompetens, erfarenheter och resurser, gemensamt bidra till kvalitet och säkerhet i omvärldsbevakning, kontakter med hälso- och sjukvården vid Region Jämtland Härjedalen och andra intressenter samt vid behov samordna aktiviteter och utredningar med mera. En god samverkan mellan BUZ och SocSam inom framför allt barn- och ungdomsfrågor är angelägen varför former för detta utvecklas.

Verksamhetsområden

- Samverkan med universitet, högskola, offentlighet, näringsliv och arbetsliv utifrån såväl kompetens som framtida personalförsörjning
- Initiativ tas till att samverkansavtal tecknas inom olika områden samt att överenskommelser och gemensamma arbetssätt skrivs ner och dokumenteras
- Främjande och förebyggande arbete samt folkhälsofrågor
- Integration
- **BUZ:** Barn- och utbildningsfrågor, barn- och ungdomsinflytande, BUZs egna prioriteringar
- Vid behov och efter särskilda beslut kan personal anställas för olika projekt eller utredningar. Finansiering av detta avgörs i varje enskilt fall

Samordning LärCentrum

Bakgrund

LärCentrum i Jämtlands län bildades 2001 och finns sedan dess i länets alla kommuner. LärCentrum har byggts upp med stöd av EU:s strukturfonder och investeringsfonder och nationella utvecklingsmedel. Länssamordning och Lärcentranätverket organiseras av Region Jämtland Härjedalen.

Syfte och mål

LärCentrum:s huvuduppgifter är att vara en mötesplats för vuxnas lärande i kommunen, en mäklare av utbildning som svarar mot arbetslivets och individens behov av kompetens och en motor för lokal och regional utveckling genom bl. a. kompetensförsörjning och bidra till utveckling av nya utbildningar för en föränderlig arbetsmarknad. Varje kommun äger och driver sitt LärCentrum i sin egen organisation eller genom Jämtlands Gymnasieförbund (JGY). Länssamordningen är organiserad av Region Jämtland Härjedalen kring kringkommungemensamma frågor och områden.

Verksamhetsområden

- Samordning av möten mellan LärCentrum i länet
- Kommunal vuxenutbildning, Folkhögskolor, Yrkehögskola och Universitet/högskola
- Regional funktion kring yrkesvux
- Distansteknikutveckling
- Marknadsföring, både tillsammans med Mittuniversitetet och med kommunerna
- Samordning av regional studie- och yrkesvägledning
- Gemensamma utbildningsmässor
- Analyser av kompetens och utbildningsbehov genom samverkan med universitet och högskola, näringsliv och arbetsliv och Arbetsförmedlingen
- Omvärldsbevakning

Vård- och omsorgscollege Jämtlands län

Bakgrund

Vård- och omsorgscollege är en certifierad samverkan och kvalitetssäkring av vård- och omsorg främst gällande undersköterskor och vårdbiträden. Samverkan sker mellan arbetsgivare och ungdomsgymnasium - vuxenutbildning. I den certifierade samverkan ingår arbetsgivare, utbildningsanordnare, fackförbund, universitet, arbetsförmedling.

Syfte och mål

Syftet med VO-C är att verka för kompetensförsörjning över tid, samt säkerställa kompetens och kvalitet inom vård och omsorgsutbildningarna. Via samverkan ska man dra nytta av varandras kompetens, erfarenheter och resurser, samt gemensamt bidra till kvalitet och säkerhet inom vård och omsorg och utbildningssystemet vård- och omsorg. VO-C erbjuder också

kompetenspåfyllnad till redan anställd personal via riktade utbildningar, handledarutbildningar och språkbudsutbildningar.

Verksamhetsområden

- Kvalitetssäkring av samverkan arbetsliv - utbildningsanordnare
- Kompetensutveckling
- Samverkan med ungdomsgymnasium, vuxenutbildning, universitet, högskola, offentlighet, fackförbund, arbetsförmedling, näringsliv och arbetsliv utifrån såväl kompetens som framtida personalförsörjning i ett brett perspektiv
- Integrations- och språkfrågor
- Handledarutbildning i 3 steg
- Valideringsmodell
- Framarbetande av nationella likvärdiga YH-utbildningar
- Bevakning av funktionshinderområdet
- APL samordning

Kurs och konferens

Kurs- och konferens anordnar fortbildning av personal, föreläsningar och konferenser utifrån behov. I arbetet med att ta fram föreläsare, utbildare och innehåll tas hänsyn till flickor, pojkar, kvinnor, män, svenskfödda och utrikesfödda.

Bakgrund

Kurs och konferens är ett långvarigt samarbete mellan länets kommuner, Region Jämtland Härjedalen och andra myndigheter kring fortbildning av personal. Verksamheten finansieras genom deltagaravgifter. På uppdrag ordnas även t.ex. konferenser och föreläsningar.

Syfte och mål

Syftet är att höja utbildnings- och kompetensnivån i länet, att vara en resurs vid anordnade av konferenser och seminarier och att tillgodose kommunernas och Region Jämtland Härjedalens efterfrågan på fortbildning. I arbetet med att ta fram föreläsare, utbildare och innehåll tas hänsyn till flickor, pojkar, kvinnor, män, svenskfödda och utrikesfödda.

Verksamhetsområden

- Anordna kurser och konferenser utifrån uppkomna behov och dialog med kommunerna

5

Sammanträdesplanering och fokusområden 2020

Anna Omberg
Regional Utveckling
Regional utvecklingsdirektörs närstöd
Tfn: 063-146565
E-post: anna.omberg@regionjh.se

Datum: 2020-01-31

Dnr:

FÖRSLAG TILL VERKSAMHETSPLAN ÅR 2020 INOM ÖVERENSKOMMELSENS PUNKT EU- FRÅGOR OCH ÖVERGRIPANDE UTVECKLING

Inledning

Inom *Överenskommelse mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner om regional samverkan* (Dnr: RUN/34/2018) finns området *EU-frågor och övergripande regional utveckling*. Där ingår att Region Jämtland Härjedalen ska bevaka och verka för primärkommunernas och Jämtland Härjedalens intressen i olika sammanhang på lokal, regional, nationell och europeisk nivå. Överenskommelsen innebär också att effektivt nyttja gemensamma kompetenser, erfarenheter och resurser och upprätthålla kvalitet och säkerhet i omvärldsbevakning.

Aktuellt för år 2020

Den regionala tillväxtpolitiken är europeisk kompetens och heter sammanhållningspolitik. Man skulle kunna säga att flernivåstyret är olika djupt beroende på vilket politikområden man talar om. Ibland finns en europeisk nivå – som vad gäller den regionala tillväxtpolitiken. Ibland finns den inte – som vad gäller sjukvård och skola.

Det är EU:s budget som prioriterar politikområden och sätter ramar. EU har en årlig budget men det som är intressant för det regionala tillväxtarbetet är den fleråriga budgetramen som också brukar kallas EU:s långtidsbudget. Fördraget säger att budgetperioden måste vara minst fem år men den har hittills alltid varit sju år. Nuvarande budgetperiod löper från år 2014 till och med år 2020. Den kommande budgetperioden föreslås också vara sjuårig och löper därmed från och med år 2021 till och med år 2027.

Det är EU-kommissionen som lägger fram budgetförslaget för kommande period. Det gjorde kommissionen förra året och därmed gick startskottet för en rad processer som går ut på att avgöra och formulera hur pengarna i budget ska och får användas. Av en rad anledningar, däribland de utdragna Brexitförhandlingarna, valet till Europaparlamentet och det efterföljande EU-kommissionsskiftet, har den kommande långtidsbudgeten fortfarande inte beslutats. Arbetet med att förhandla och formulera pengarnas användningsområden har påbörjats parallellt.

För Jämtland Härjedalen är arbetet som kopplar till den europeiska sammanhållningspolitiken och de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) som förverkligar politiken

särskilt intressant. Genom arbetet i *North Sweden European Office* och det politiska nätverket *Europaforum Norra Sverige* jobbar vi för att europeisk politik och sammanhållningspolitiken ska ta hänsyn till norra Sveriges unika förutsättningar som kommer av stora avstånd och låg befolkningstäthet som bland annat beskrivs i OECD:s *territoriella utvärdering av nordliga glesbefolkade områden* (2017). När det kommer till regionalt utvecklingskapital vilar länet tungt på ESI-fonderna och det regionala tillväxtanslaget 1:1 i statsbudgetens utgiftsområde 19.

För länets räkning innebär ESI-fonderna huvudsakligen den europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och den europeiska sociala fonden (ESF). Medlen i fonderna landar i Mellersta Norrland som utgörs av Jämtlands och Västernorrlands län. Idag har ESF ett nationellt operativt program som konkretiseras genom regionala handlingsplaner medan ERUF har åtta regionala operativa program men också ett nationellt program. Kommande programperiod väntas ha samma upplägg och under året väntas dessa arbetas fram. Program och handlingsplaner baseras på respektive läns regionala utvecklingsstrategier (RUS) och strategier för smart specialisering (S3). Det är därför viktigt att länets strategier är relevanta och uppdaterade.

Aktiviteter år 2020

- Under året formulerar vi rutiner och hittar strukturer för att identifiera vilka strategiska frågor som bör samverkas under året samt hur vi effektivt kan återkoppla omvärldsbevakning mellan primärkommuner och region. Centrala för årets samverkansarbete är arbetet med utformningen av ESF:s regionala handlingsplan och ERUF:s regionala operativa program.
- Från och med årsskiftet har vi ett gemensamt regionkontor i Bryssel med parter i Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten: *North Sweden European Office*. I slutet av mars anordnar regionkontoren i Bryssel *Svereg*, en konferens om aktuella frågor som hålls vartannat år. Under året formulerar vi rutiner och hittar strukturer för arbetet i den nya organisationen vad gäller bland annat: mötesförberedelser, återkoppling, koppling till tjänstemannastyrelse mm. Representant/er från PKR deltar på *Svereg*.
- Under våren ses det politiska nätverket *Europaforum Norra Sverige (EFNS)* över för att passa hur europeisk politik struktureras av den nya EU-kommissionen och kopplat till kommande budgetperiod. Arbetet väntas resultera i en ytterligare politisk rapportör från respektive län. Under året formulerar vi rutiner och hittar strukturer för arbetet i påverkansnätverket vad gäller bland annat: mötesförberedelser, återkoppling, koppling till tjänstemannaorganisation.
- Regionen har igenom överenskommelsen uppdrag att företräda primärkommunerna i dialoger och att bedriva påverkan gentemot en rad aktörer. Det görs utifrån dialog i bland annat primärkommunala samverkansrådet (PKR), regionens samverkansråd (RSR) och kommunchefsmöten. För att bättre kunna företräda primärkommuner och för att samla och mobilisera länet kommer en länsövergripande påverkansagenda arbetas fram under året.
- Från årsskiftet är Region Jämtland Härjedalen en del av *North Sweden Stockholm Office* tillsammans med Region Norrbotten, Region Västerbotten och en rad företag i Västerbotten. Det innebär att det finns möjligheter att intensifiera påverkansarbetet gentemot nationell nivå. Under året formulerar vi rutiner för hur vi kopplar vårt

gemensamma påverkansarbete till den nya plattformen som Stockholmskontoret innebär.

Återrapporering och uppföljning

Återrapporering och uppföljning av planerade aktiviteter ska ske löpande i regionens samverkansråd.

Sammanträdesplanering regionens samverkansråd 2020

Kända förutsättningar

Revidering av den regionala utvecklingsstrategin (RUS)

Revidering av den regionala utvecklingsstrategin (RUS) påbörjades i januari 2019. En remissutgåva av den nya strategin ska fastställas av regionala utvecklingsnämnden den 12 maj (alternativt den 9 juni), förslag till ny strategi beslutas i regionala utvecklingsnämnden den 13 oktober och fastställs av regionfullmäktige i november. Regionens samverkansråd är utsedd till styrgrupp för revidering av RUS.

Nytt regionalt trafikförsörjningsprogram

Regionala utvecklingsnämnden beslutade i juni 2019 att påbörja arbetet med att ta fram ett nytt regionalt trafikförsörjningsprogram för 2021–2026. Målsättningen är att en remissutgåva av det nya programmet ska fastställas av regionala utvecklingsnämnden den 12 maj (alternativt den 9 juni), samt att förslag till nytt program beslutas i regionala utvecklingsnämnden den 13 oktober och fastställs av regionfullmäktige i november.

Programskrivningsarbete ESF och ERUF

De europeiska struktur- och investeringsfonderna är viktiga utvecklingskapital för Jämtland Härjedalen. Under året ska vi tillsammans med Västernorrlands län avgöra hur den europeiska socialfonden (ESF) och den europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) ska användas under perioden 2021–2027. Arbetet med utformningen av ESF påbörjades förra året och Näringsdepartementet förväntas inom kort lämna ett uppdrag gällande ERUF. Samverkan av prioriteringar och formuleringar sker löpande under året då tydliga tidplaner från nationell nivå saknas.

Sammanslagning av gemensamma nämnder

Regionens samverkansråd är sammanhållande för den utredning om sammanslagning av gemensamma nämnder som initierades av Gemensamma nämnden för samverkan inom drift och service, utveckling samt specialistfunktioner under våren 2019.

Sammanträdesplanering

Sammanträdesdatum	Ärendepunkter
30 mars Kl. 13.00 – 16.00	<ul style="list-style-type: none"> • Revidering av RUS • Trafikförsörjningsprogrammet • Smart specialisering (sammanställning av inkomna remissvar) • Ny folkhälsopolicy (Förslag från Folkhälso Z - för utskick och fastställande hos respektive part) • Information: Överföring av Länstrafiken till förvaltning • Information från Mittuniversitetet
4 maj Kl. 13.15 – 16.00	<ul style="list-style-type: none"> • Revidering av RUS (genomgång av förslag till remissutgåva) • Trafikförsörjningsprogrammet (genomgång av förslag till remissutgåva)
1 juni Kl. 13.00 – 16.00	<ul style="list-style-type: none"> •
7 september Kl. 13.15 – 16.00	<ul style="list-style-type: none"> • Revidering av RUS (sammanställning av inkomna remissvar)
5 oktober Kl. 13.00 – 16.00	<ul style="list-style-type: none"> • Revidering av RUS (genomgång av förslag till ny RUS)
9 november Kl. 13.15 – 16.00	<ul style="list-style-type: none"> • Översyn av regionens samverkansråds reglemente
7 december Kl. 13.00 – 16.00	<ul style="list-style-type: none"> •

6

Uppföljning från tidigare sammanträden:
Mandatfördelning mellan regionen och
primärkommunerna i North Sweden
European Office, Europaforum Norra
Sverige och Strukturfondspartnerskapet

Samordningskansliet
Emma Borg
Tfn: 063-14 76 47
E-post: emma.borg@regionjh.se

2020-01-09

45502

Förslag: Överenskommelse mandatfördelning North Sweden European Office

Regionens samverkansråd har under hösten 2019 fört en diskussion kring länets representation i ett antal forum, däribland ägarrådet för Brysselkontoret North Sweden European Office. Med anledning av detta har följande överenskommelse tagits fram för att reglera nomineringsprocess och mandatfördelning mellan primärkommuner och region.

Om North Sweden European Office

North Sweden European Office är Jämtland Härjedalens, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens regionkontor i Bryssel, där Region Jämtland Härjedalen är en av 16 ägarorganisationer. Målet med verksamheten är att skapa förutsättningar för regionens företag, akademi och offentlig verksamhet att agera framgångsrikt på EU-arenan. Representationen ger möjlighet att följa med i lagstiftningsprocesserna och att tidigt uppmärksamma beslutsfattarna på hur lagstiftning kan komma att påverka norra Sverige.

Kontoret styrs av ett ägarråd med en representant från respektive ägare. Utöver ordinarie ledamot utses även en ersättare som har närvarorätt vid ägarrådets möten. Region Jämtland Härjedalens kostnad för North Sweden European Office uppgår till 1 275 000 kronor per år (2020 års värde) och finansieras gemensamt av regionen och länets kommuner via *Överenskommelse mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner om regional samverkan 2019–2021* (RUN/34/2018).

Beslutande instans

Region Jämtland Härjedalens regionala utvecklingsnämnd utser representanter till ägarrådet.

Mandatfördelning

Ledamotsplatsen i ägarrådet tillfaller primärkommunerna.
Ersättarplatsen i ägarrådet tillfaller Region Jämtland Härjedalen.

Nomineringsförfarande

Primärkommunala samverkansrådet utser primärkommunernas representant.
Regionala utvecklingsnämnden utser regionens representant.

Giltighet

Denna överenskommelse har fastställts av regionens samverkansråd 2020-02-17, § **xx**, och gäller för samma tid som *Överenskommelse mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner om regional samverkan 2019–2021* (RUN/34/2018).

Samordningskansliet
Emma Borg
Tfn: 063-14 76 47
E-post: emma.borg@regionjh.se

2020-01-14

45502

Förslag: Överenskommelse mandatfördelning Europaforum Norra Sverige

Regionens samverkansråd har under hösten 2019 fört en diskussion kring länets representation i ett antal forum, däribland nätverket Europaforum Norra Sverige. Med anledning av detta har följande överenskommelse tagits fram för att reglera nomineringsprocess och mandatfördelning mellan primärkommuner och region.

Om Europaforum Norra Sverige

Europaforum Norra Sverige (EFNS) är ett nätverk som samlar förtroendevalda från Norrbotten, Västerbotten, Jämtland Härjedalen och Västernorrland. EFNS är en mötesplats och kunskapsarena där EU:s politik analyseras och diskuteras i de avseenden där den berör norra Sverige. EFNS bevakar Europafrågor för att påverka EU:s lagstiftning, EU:s strategier och handlingsprogram samt EU:s budget. Syftet med EFNS är att tillvara ta norra Sveriges intressen både på den europeiska arenan och i förhållanden till den nationella nivån i frågor med ett tydligt europeiskt perspektiv. Idag finns 12 politiska rapportörer i nätverket, tre per län. Det pågår även diskussioner om att utöka antalet rapportörer till fyra per län.

Region Jämtland Härjedalen har genom *Överenskommelse mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner om regional samverkan 2019–2021* (RUN/34/2018) i uppdrag att bevaka och verka för kommunernas intressen i olika sammanhang, bland annat genom Europaforum Norra Sverige.

Beslutande instans

Region Jämtland Härjedalens regionala utvecklingsnämnd utser rapportörerna.

Mandatfördelning

En rapportörsplats tillfaller primärkommunerna.

Två rapportörsplatser tillfaller Region Jämtland Härjedalen.

I det fall antalet rapportörer utökas till fyra tillfaller den fjärde platsen primärkommunerna.

Nomineringsförfarande

Primärkommunal samverkansrådet utser primärkommunernas representant(er).

Regionala utvecklingsnämnden utser regionens representanter.

Giltighet

Denna överenskommelse har fastställts av regionens samverkansråd 2020-02-17, § **xx**, och gäller för samma tid som *Överenskommelse mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner om regional samverkan 2019–2021* (RUN/34/2018).

Samordningskansliet
Emma Borg
Tfn: 063-14 76 47
E-post: emma.borg@regionjh.se

2020-01-14

45502

Förslag: Överenskommelse mandatfördelning Strukturfondspartnerskapet Mellersta Norrland

Regionens samverkansråd har under hösten 2019 fört en diskussion kring länets representation i ett antal forum, däribland Strukturfondspartnerskapet Mellersta Norrland. Med anledning av detta har följande överenskommelse tagits fram för att reglera nomineringsprocess och mandatfördelning mellan primärkommuner och region.

Om Strukturfondspartnerskapet Mellersta Norrland

Strukturfondspartnerskapets huvudsakliga uppgift är att yttra sig över vilka ansökningar som ska prioriteras bland av förvaltande myndighet godkända ansökningar om stöd till projekt. Partnerskapet ska i sitt arbete samråda med de som har det regionala utvecklingsansvaret i fråga om projektets överensstämmelse med det regionala tillväxtarbetet i berörda län. För att säkerställa strukturfondspartnerskapets regionala förankring ska strukturfondspartnerskapets yttrande vara bindande i den förvaltande myndighetens fortsatta handläggning.

Strukturfondspartnerskapet Mellersta Norrland består av totalt 25 ledamöter från två län, Jämtland Härjedalen och Västernorrland. Instruktionen från Näringsdepartementet är att under rubriken Kommuner & Landsting nominera fem ledamöter per län + en (ordförandeposten). Ordförandeposten utses sedan av minister och är för kvarvarande period Robert Uitto för Mellersta Norrlands räkning.

Beslutande instans

Strukturfondspartnerskapet Mellersta Norrlands ordförande utser ledamöterna.

Mandatfördelning

Tre ledamötsplatser tillfaller primärkommunerna.
Två ledamötsplatser tillfaller Region Jämtland Härjedalen.

Nomineringsförfarande

Primärkommunala samverkansrådet nominerar primärkommunernas representanter.
Regionala utvecklingsnämnden nominerar regionens representanter.

Giltighet

Denna överenskommelse har fastställts av regionens samverkansråd 2020-02-17, § xx, och gäller för innevarande programperiod (2014–2020).

En ny överenskommelse ska tas fram för kommande programperiod.

9

Infrastruktur

Infrastruktur och kommunikationer

Tillgänglighet 2050
Målbild och resan dit

ARBETS-
MATERIAL

Enighet om behov och budskap skapar utveckling

Utvecklingen av regionens infrastruktur och tillgänglighet är en framtidsfråga av avgörande betydelse. Det var också temat för en konferens under 2018 med målsättningen att diskutera både dagsaktuella och mer långsiktiga frågor med sikte mot år 2050 för att även få inspel till arbetet med ett positionspapper avseende infrastruktur och kommunikationer. Konferensprogrammet innehöll punkter som framtidsstudier, det nordiska perspektivet och att behovet av tillgänglighet i alla trafikslag, även digitalt, måste gå hand i hand med en hållbar utveckling och utvecklingen av regionens attraktivitet. Konferensen var också enig om att en utvecklad infrastruktur med utgångspunkt i Jämtland Härjedalens behov tack vare det geografiska läget har stor betydelse för transportsystemet i både landet i övrigt och i Norden.

Det behövs också sunda konkurrensförhållanden mellan olika aktörer och en öppenhet för nya tekniska lösningar och innovativa tankesätt när det gäller transporter. Digitalisering och förändrade resmönster kan innebära både möjligheter och utmaningar för en region som Jämtland Härjedalen. Klimatutmaningarna och ändrade beteenden och behov hos kunden kan ge oss möjligheten att bli en av världens mest hållbara destinationer och transportnäringen behöver få incitament och förutsättningar för att kunna driva trafik på klimatsmarta och effektiva sätt.

Bakgrunden till initiativet är att Jämtland Härjedalen behöver bli tydligare i prioriteringarna avseende infrastrukturens satsningar för att öka våra möjligheter till utökade resurser. Positionspapperet är därför till stor del ett kommunikationsprojekt där vi lyfter fram våra långsiktiga infrastrukturprioriteringar och vad som krävs i form av delmål och satsningar på kort sikt för att nå fram. Materialet ska underlätta framförandet av gemensamma budskap och lägga en grund för ett tydligt långsiktigt arbete. Målgruppen är i huvudsak beslutsfattare på nationell nivå men även internationellt och då i första hand på EU-nivå.

Positionspapperet ska ge en mer visionär bild av hur tillgängligheten till och inom vår region ska se ut år 2050 medan delmålen både har en utgångspunkt i och ska ge stöd i arbetet med till exempel nationella planen eller länstransportplanen. Positionspapperet ska ge tydlighet och inriktning till det framtida planeringsarbetet, det ska relatera till den regionala utvecklingsstrategin och klimatstrategin och ge stöd för hur frågan om hållbarhet ur alla perspektiv avseende tillgänglighet bör hanteras.

För att vi ska bli framgångsrika i att föra fram våra budskap är det viktigt att vi ser på frågan ur flera olika perspektiv, inklusive hur en utveckling i vår region även bidrar i ett större perspektiv. Samtidigt är de olika perspektiven och de satsningar vi ser framför oss inte isolerade från varandra utan ska fungera i ett system som också olika operatörer är intresserade av att verka i vilket krävs för en fungerande trafik.

Vi har valt att använda oss av dessa tre perspektiv:

- - **Det internationella perspektivet**, dvs att vi är en del av ett större sammanhang med ett näringsliv som är i hög grad internationaliserat samt har en befolkning som till en ökad del består av utlandsfödda.
- - **Det nationella**, där vi utgör en viktig del av Sveriges ekonomi och transportsystem och vad vi bidrar med i det sammanhanget.
- - **I det regionala perspektivet** ser vi i första hand på hur vi genom satsningar på infrastruktur kan skapa en utvidgad marknad för arbete och kompetensförsörjning.

Undertecknare, motsvarande som RUS?

Vad händer fram till 2050?

Med en utveckling som går allt snabbare är det svårt att med någon större säkerhet slå fast vad som ska ske och uppnås vid en viss tidpunkt. Ofta överskattar vi vad som kan ske de närmaste tre åren medan vi underskattar vad som ska hända på tio års sikt. Därför är det viktigt att vi samtidigt som vi sätter både långsiktiga och mer kortsiktiga mål arbetar aktivt för att hålla processen levande för att kunna stanna upp, korrigera och driva på igen.

Några större förändringar och trender i samhället och omvärlden kan vi ändå se framför oss under de närmaste decennierna. Olika framtidsstudier pekar på ett antal megatrender som oavsett bransch bedöms få stor påverkan på världsekonomin, samhället och den egna verksamheten fram till 2050:

- **Globaliseringen** med ombalansering av makt, ekonomi och nya rese mönster.
- **Urbaniseringen** med krav på nya hållbara lösningar inom en rad områden.
- **Klimatförändringar** med krav på nya lösningar inom energi, transporter och livsmedel.
- **Demografiska skiften** med befolkningstillväxt, längre liv och förändrade levnadssätt.
- **Teknikutveckling** med stor betydelse inom informationsteknologi och digitalisering som också ger förutsättning för nya finansieringsformer.

Källa: www.visitthefuture.se

Syftet med enigheten i prioriteringarna är:

- Öka Jämtland Härjedalens attraktion och förutsättningarna för att besöka, bo, driva företag och annan verksamhet i regionen.
- Bygga upp en väl fungerande och hållbar helhet bestående av funktionella stråk och ett transportsystem där alla trafikslag samspelar.
- Knyta Jämtland Härjedalen närmare omvärlden och förbättra den internationella tillgängligheten.
- Öka närheten till och förutsättningarna för samarbete med omgivande regioner.
- Förbättra pendlingsmöjligheterna med särskild inriktning mot boendemöjligheter, arbetsmarknad, kompetensförsörjning och studier inklusive på akademisk nivå.
- Stärka den digitala strukturen både avseende den fasta och den mobila delen.
- Ge stöd för ett tydligt och långsiktigt sätt att arbeta med tillgänglighetsfrågorna.
- Utgöra ett underlag för en löpande dialog med de operatörer som krävs för att bedriva trafik.
- Ge inriktning och underlag till de återkommande processerna avseende nationella planen, länstransportplanen och den regionala utvecklingsstrategin.
- Förbättra möjligheterna för regionen att ta del av nationella och internationella resurser avseende ny teknik, investeringar, bärighetsinsatser och underhåll.

PRIORITERING:

Internationellt

Målbild 2050

Jämtland Härjedalen är en region med ett strategiskt läge i Sverige med nära koppling till både Tröndelags- och Sundsvallsregionen och kopplingen till övriga Europa och världen i övrigt är väl utvecklad. Klimatets och den arktiska regionens utveckling och nya handelsmönster har drivit fram förbättrade lösningar även i nord-sydlig riktning.

En hög nivå av intermodalitet och en struktur som knyter samman de olika trafikslagen, inklusive det digitala, är en självklarhet. Tillgängligheten till länet ur ett internationellt perspektiv skapar goda förutsättningar för tillväxt och utveckling. Besöksnäringen är stark och regionen är attraktiv för både internationella och nationella besökare och i regionen finns många små och medelstora företag som har sina kunder på den internationella marknaden. För Mittuniversitetets forsknings- och utbildningsverksamhet är närheten till omvärlden nödvändig.

Vad krävs?

- Ett tydligare samarbete på politisk nivå och inom de nordiska transportmyndigheterna för planering och prioritering inom det nordiska infrastruktursamarbetet, med tydlig koppling till omvärlden i övrigt.
- Del i de större internationella stråken genom utvecklad status i TEN-T, EU:s system för utveckling och finansiering av stomnätet inom transportområdet.
- En förstärkning av de öst-västliga och de nord-sydliga förbindelserna för ett starkt sammanlänkat transportsystem i Mittnorden, inklusive Finland.
- Förbättrade transportmöjligheter med enhetliga system och intermodala lösningar för både persontrafik och gods för ökad närhet till världsmarknaderna.

EU:s utpekade stomnätsskorridorer har stor betydelse för Nordens och Sveriges export av varor och tjänster. Botniska korridorers förlängning innebär en förstärkning av stråken som samverkar med de anslutande stråken i inlandet och som samtliga ingår i ett starkt system med hög redundans och effektivitet avseende både gods- och persontrafik.

Flyget har en avgörande betydelse för den internationella tillgängligheten och genom en utveckling av transportsystemet i övrigt har möjligheten att även nyttja flygplatser utanför regionen ökat. Resenärernas efterfrågan och teknikutvecklingen ligger bakom att flygets miljöpåverkan är på en nivå jämförbar med påverkan av andra trafikslag och har skapat möjligheter till flygtrafik även på kortare avstånd.

- Utveckling av direktflyg till och från viktiga europeiska noder och hög regularitet avseende hållbart flyg och tåg till Arlanda och Vaernes i egenskap av våra viktigaste noder för internationell trafik.
- En utveckling av vägnätet så att de större stråken har en skyltad hastighet om minst 100 km/h under säkra förhållanden samt system för autonoma fordon
- Utvecklad fast och mobil digital tillgänglighet och öppenhet för nya tekniska lösningar.

”Norden har tillsammans cirka 26 miljoner invånare men en ekonomisk styrka som ligger i paritet med Rysslands, Brasiliens och Kanadas. Norden sitter även på en enorm bank av naturresurser som inte minst EU är beroende av. De nordiska länderna är dessutom varandras viktigaste handelspartners. Handeln inom Norden motsvarar mer än handeln med Kina, Indien, Ryssland, Brasilien, Storbritannien, Frankrike och USA tillsammans. Samtidigt är de nordiska ekonomierna starkt beroende av export och därmed av goda kommunikationer.

70 000 nordbor pendlar regelbundet över en nordisk gräns och 5 000 personer flyttar mellan nordiska länder varje månad. Detta är ovanligt många jämfört med annan internationell mobilitet. De nordiska statsministrarna har deklarerat att Norden ska vara världens mest integrerade region. På många områden ser det redan ut så. Transportområdet är dock inte ett sådant område.”

(Ur Nordiska rådets positionsdokument

14 juni 2017

PRIORITERING:

Nationellt

Målbild 2050

En regionalpolitisk och nationell utvecklingspotential har tagits tillvara genom utvecklingen av ett väl fungerande järnvägsnät för både gods och persontrafik. Tidigare överbelastade stråk i norra och mellersta Sverige har både utvecklats och avlastats tack vare en utveckling av tidigare mindre nyttjade stråk som t ex Inlandsbanan. På det sättet har det skapats en större effektivitet och redundans i järnvägssystemet i hela landet och järnvägens betydelse för hållbara transporter har ökat ytterligare.

Ett eftersatt underhåll har återhämtats tack vare omfattande investeringar i plankorsningar, stationsanläggningar, dubbelspår, mötesstationer och omlastningsmöjligheter för olika typer av gods. Östersund har utvecklats till ett centrum för spårburen trafik i mellersta Sverige.

Vad krävs?

Prioriteringarna inom det internationella perspektivet har stor betydelse även i ett nationellt perspektiv men med utgångspunkt i Jämtland Härjedalens geografiska läge finns ett antal ytterligare insatser som är nödvändiga för att öka tillgängligheten även inom landet.

- Ett utvecklat järnvägsnät i mellersta Sverige där Stambanan med tydlig koppling till Mittbanan, Inlandsbanan och banorna längs ostkusten fungerar i ett system för ökad tillgänglighet, redundans och hållbarhet.
  - En uppfyllelse av höga funktionskrav avseende restid från Jämtland till Stockholm och andra viktiga knutpunkter, oavsett resväg.

Med stöd av nya och klimatvänliga tekniska lösningar har flyget utvecklats till att vara mer konkurrenskraftigt även på kortare sträckor. Regionens flygplatser har även utvecklats för att effektivt kunna möta den här utvecklingen.

Det nationella vägnätet präglas av hög framkomlighet, effektivitet och säkerhet.

Busstrafiken i kombination med regionaltågstrafiken utgör stommen i ett utvecklat kollektivtrafiksystem som även knyter samman regionen med närliggande områden.

- En etablering av Östersund som en nationell nod för tågtrafik i mellersta Sverige, i kombination med andra trafikslag.
- En tydlig satsning på de större nationella och internationella stråken för vägburen trafik som E45, rv 87, väg 340, E14, rv 84 och väg 342 präglad av hög framkomlighet, effektivitet och säkerhet med en skyltad hastighet om minst 100 km/h samt system för autonoma fordon.
- Ett konkurrenskraftigt och hållbart flyg med hög regularitet till och från Stockholm och andra destinationer genom nya och mer klimatvänliga tekniska lösningar.

PRIORITERING:

Regionalt

Målbild 2050

Jämtland Härjedalen är en till ytan stor region med en stor centralort i mitten av regionen. På en yta motsvarande Nederländernas finns en struktur med en spridd geografi med flera mindre samhällen med olika karaktär och olika förutsättningar för utveckling. Ytstorleken gör att regionen innehåller flera lokala arbetsmarknader men tack vare att pendlingsmöjligheterna i både nord-sydlig och öst-västlig riktning har utvecklats och möjliggjort fortsatt boende i den spridda struktur som finns i regionen har arbetsmarknadsregionernas storlek utökats.

Därmed kan olika verksamheters behov av arbetskraft för ökad konkurrenskraft, behovet av tillgång till utbildning och annan både privat och offentlig service tillgodoseas. Här har det regionala vägnätet genom utökade medel tack vare förändringar i de nationella fördelningssystemen i kombination med Mittbanan och Inlandsbanan en avgörande betydelse.

Regionen har genomgående fossilfria transporter och ett väl utbyggt nät av drivmedelsstationer för den typen av drivmedel och långväga godstransporter sker till största delen på järnväg. Cykelvägnätet

som är väl utvecklat för både pendling, fritidsändamål och för den omfattande cykelturismen bidrar till ökad folkhälsa, säkerhet och ett förbättrat klimat.

I stråket Sundsvall – Östersund – Trondheim finns en hög andel arbetstillfällen inte minst inom forskning och utveckling. Här finns Mittuniversitet med bland annat framstående forskning inom idrottsvetenskap och turism, Norges största universitet och forskningsinstitutet SINTEF med omfattande teknikforskning. Den regionala, och den internationella, infrastrukturen har kopplat lärosäten och forskningsanläggningar närmare samman och gjort dem mer tillgängliga för forskare, studenter, arbetskraft och näringsliv och för en internationell omvärld.

Härjedalen som en del av regionen har även en historik av kontakter där kopplingen till Gävleborg och vidare söderut varit viktig och i andra delar av regionen finns tydliga band till andra närliggande områden, till exempel i Västernorrland och Västerbotten. Även här har pendlingsmöjligheterna förbättrats.

Vad krävs?

- Ökad resurstilldelning genom en förändring av den nationella beräkningsmodell som ligger till grund för fördelning av medel till infrastrukturåtgärder.
- Hög standard och bärighet på det regionala vägnätet och i relation till andra viktiga noder även utanför regionen för näringslivets transporter och för utvecklade möjligheter till pendling för arbete, studier och nyttjande av service.
- Utvecklade lösningar för regionala varustransporter.
- En utveckling av vägnätet så att de större stråken har en skyltad hastighet om minst 100 km/h under säkra förhållanden samt system för autonoma fordon. En utvecklad fossilfri kollektivtrafik.
- Ökad takt i utbyggnaden av stationer för fossilfria drivmedel.
- Ökad takt i utbyggnaden av gång- och cykelvägar.
- Utvecklad fast och mobil digital tillgänglighet och öppenhet för nya tekniska lösningar.
- Utvecklade flygplatser som möjliggör resande och pendling med elektrifierade luftfarkoster.

Det här är vi (regionen)

- Besöksnäringen omsätter årligen xxxxx och genererar xxx årsarbeten
- xxx företag
- xxx är sysselsatta inom tjänstesektorn
- xxx exporteras inom tillverkningsindustrin
- forskning och innovationer ??
- på xx% av sveriges yta finns... xxx
- av naturtillgångarna produceras xxx %
- av elen finn xx % av sveriges skogsråråvara

10

Sammanslagning av gemensamma
nämnder

RS/559/2019

2020-02-11

Samordningskansliet

Emma Borg

Tfn: 063-14 76 47

E-post: emma.borg@regionjh.se

RS/559/2019

Sammanslagning av gemensamma nämnder

Ärendebeskrivning

Regionens samverkansråd har i uppdrag att hålla samman en utredning kring en eventuell sammanslagning av gemensamma nämnder. Som ett första steg i att försöka få fram en gemensam målbild för en eventuell sammanslagning beslutade rådet i september 2019, § 42, att skicka en begäran om synpunkter till samtliga parter (befintliga gemensamma nämnder samt styrelse hos respektive part). Utifrån inkomna synpunkter beslutade samverkansrådet i november 2019, § 64, om följande uppdrag:

1. Region Jämtland Härjedalen och Östersunds kommun får i uppdrag att gemensamt utreda förutsättningarna och begränsningarna för en gemensam regional nämnd utifrån ett upphandlingsperspektiv, och om det finns upphandlingsområden som idag hanteras inom den kommunala upphandlingsnämnden som inte kan ingå i en regional nämnd.
2. Gemensam nämnd för samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter (GNU) får i uppdrag att utreda hur samverkan inom hjälpmedelsområdet skulle kunna organiseras om frågorna inte ska ingå en utökad gemensam nämnd. Formerna för hur brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet kan utvecklas i en framtida organisation inkluderas i uppdraget.

Gällande det första uppdraget har Östersunds kommun och Region Jämtland Härjedalen överlämnat varsitt underlag till samverkansrådet. Båda underlagen pekar på de begränsningar som kommer av kommunallagens bestämmelser om gemensamma nämnder och den kommunala kompetensen, och att dessa begränsningar innebär att kommunspecifika upphandlingar inte kan göras inom ramen för en gemensam nämnd där Region Jämtland Härjedalen ingår (motsvarande gäller för regionspecifika upphandlingar vilka redan idag hanteras utanför befintliga gemensamma nämnder). Som exempel på kommunspecifika upphandlingar nämns i Östersunds kommuns utredning bland annat fällningskemikalier till reningsverk; gatubelysning; skolmöbler, slöjdmaterial, lek- och hobbymaterial inom skolverksamheten; samt fordon, utrustning och system för sophantering. Enligt uppgift från Östersunds kommuns upphandlingskontor genomförs årligen ca 50 – 70 upphandlingar som kan betecknas kommunspecifika.

En gemensam regional upphandlingsnämnd skulle alltså innebära att respektive kommun skulle behöva egna resurser för kommunspecifika upphandlingar av varor och tjänster i tillägg till den gemensamma nämnden.

Gällande det andra uppdraget har GNU överlämnat en utredning om möjliga alternativ för politisk styrning av hjälpmedelsverksamheten i Jämtland Härjedalen. Sammanfattningsvis anser GNU att det minst dåliga alternativet om en sammanslagen upphandlingsnämnd ska bildas är att hjälpmedelsfrågorna samlas i en egen nämnd. Nämnden framhåller även att om det inte blir aktuellt att bilda en sammanslagen upphandlingsnämnd så är det bästa alternativet att GNU behålls i dess nuvarande form. I andra hand förespråkas att regionens samverkansråd går vidare med att utreda en sammanslagning av GNU och Gemensam nämnd för samverkan inom drift och service, utveckling samt specialistfunktioner (GNS). Den del av utredningsuppdraget som rör formerna för brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet är kommer att beredas vidare i nämnden under våren 2020

Regionens samverkansråd behöver nu ta ställning till hur utredningen ska fortgå med anledning av ovanstående återrapporteringar. Utifrån den juridiska bedömningen kan konstateras att en total sammanslagning av befintliga gemensamma nämnder med de uppdrag och verksamheter som nämnderna har idag inte är juridiskt möjlig. Ett alternativ är därför att verksamheten fortsatt bedrivs inom befintlig nämndstruktur och att utredningen avslutas.

I Region Jämtland Härjedalens svar finns en sammanställning över upphandlingsområden där samverkan är möjlig, antingen via avtalssamverkan eller i en gemensam nämnd. Utifrån utredningens ambition om en sammanslagning av gemensamma nämnder skulle ett alternativ därför kunna vara att fortsätta utreda en sammanslagning av GNU och kommunernas upphandlingsnämnd.

Om en sammanslagning av upphandlingsnämnderna inte är ett alternativ utifrån de konsekvenser detta skulle medföra för kommunerna finns det alternativ som även presenterats i GNUs utredning, det vill säga att utreda en sammanslagning av GNU och GNS.

Ytterligare ett alternativ skulle kunna vara att se över ifall verksamheten under GNS skulle kunna delas upp så att vissa samverkansområden läggs över till GNU medan andra läggs över till den kommunala upphandlingsnämnden. Detta skulle innebära att det då finns två gemensamma nämnder för upphandling och samverkansfrågor, en för primärkommunal upphandling och samverkan och en för upphandling och samverkan inom områden som är gemensamma för kommuner och region.

Regiondirektörens förslag

-

Utdrag till

Gemensam nämnd för samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter

Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan

Gemensam nämnd för samverkan inom drift och service, utveckling samt specialistfunktioner

Regionstyrelsen Region Jämtland Härjedalen

Kommunstyrelsen Bergs kommun

Kommunstyrelsen Bräcke kommun

Kommunstyrelsen Härjedalens kommun

Kommunstyrelsen Krokoms kommun

Kommunstyrelsen Ragunda kommun

Kommunstyrelsen Strömsunds kommun

Kommunstyrelsen Åre kommun

Kommunstyrelsen Östersunds kommun

Karl-Johan Lindgren
Sekretariatet
Tfn: 063-147636
E-post: karl-johan.lindgren@regionjh.se

Svar på uppdrag från samverkansrådet om att utreda möjlighet till samverkan inom upphandlingsområdet

På samverkansrådets möte den 11 november, § 64, behandlades ärendet om gemensamma nämnder. På mötet beslutades *"Region Jämtland Härjedalen och Östersunds kommun får i uppdrag att gemensamt utreda förutsättningarna och begränsningarna för en gemensam regional nämnd utifrån ett upphandlingsperspektiv, och om det finns upphandlingsområden som idag hanteras inom den kommunala upphandlingsnämnden som inte kan ingå i en regional nämnd"*.

Region Jämtland Härjedalen har tagit del av Östersunds kommuns utredning *"Sammanslagning av gemensamma nämnder-vissa kommunal- och upphandlingsrättsliga aspekter"* som presenterades på Östersunds kommunstyrelsemöte den 4 februari 2020, § 36.

Region Jämtland Härjedalen delar Östersund kommuns slutsats i deras utredning angående att samverkan kan ske där kommunens och regionens kompetens sammanfaller. Vilket då innebär att varor och tjänster som både kommuner och regioner använder i deras verksamheter kan upphandlas, bortsett från de undantag som följer av lag (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet. Ett relevant tillägg kan vara att det är möjligt att övriga parter ersätter den part som utför arbetet så länge syftet inte är att generera någon vinst.¹

Region Jämtland Härjedalen har tagit fram exempel, se bilaga 1, på varor och tjänster där gemensam upphandling skulle kunna ske.

Karl-Johan Lindgren
Regionjurist

---

¹ Se mål C-480/06, *Europeiska gemenskapernas kommission mot Förbundsrepubliken Tyskland* p. 37 ff.

Bilaga 1

Varor och tjänster där gemensam upphandling skulle kunna ske:

- Personlarm, överfallslarm
- Utskrift o distribution av kundfakturer
- Företagshälsovård
- Livsmedel
- Pensionsadministration
- Tvätt-tjänster
- Arbetsglasögon
- Kaffemaskiner
- Köksutrustning
- Resebyråtjänst
- Kemisk, papper, plastprodukter
- Kuvert
- Kontorsmaterial
- Kopieringspapper
- Kopieringstjänster/print
- Skrivare/Kopiatorer
- Toner
- Handledning av personal, psykosocialt arbete
- Brandsläckare/Brandvarnare
- Maskindiskmedel
- Tolktjänster
- Översättningstjänster
- Datakommunikation (kommunikationsnät för använd. inom svensk e-hälsa)
- Fordon, köp, leasing
- Hyra fordon (Riks korttidshyra) lokalt/riks
- IT-säkerhet
- Klienter, datorer, skärmar, surfplattor
- Programvaror och licenser
- Hotell/logi
- Konferensanläggningar
- Besiktningar, tryck, lyft hissar
- Ljuskällor inomhus
- Lås och låstjänster

§ 36

Dnr 00497-2019

Sammanslagning av gemensamma nämnder på upphandlingsområdet

Lagstiftningen avseende gemensamma nämnder kan tolkas som att samverkan genom en gemensam nämnd mellan Östersunds kommun och Region Jämtland Härjedalen enbart kan avse uppgifter där Östersunds kommuns samt Region Jämtland Härjedalens kompetenser sammanfaller (med undantag för de specifika områden som utpekats i lag (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet vilken utvidgar den kommunala kompetensen).

Därtill följer uttryckligen av Kommunallagen (2017:725) att kommuner inte får ha hand om sådana angelägenheter som en region eller någon annan ska ha hand om.

Det sagda torde innebära att Östersunds kommun inte kan bedriva kommunspecifika upphandlingar av varor och tjänster inom ramen för en gemensam nämnd samt, motsatsvis, inte heller kan ta sig an upphandlingar av varor och tjänster för uppgifter som faller inom ramen för Region Jämtland Härjedalens exklusiva kompetens.

Följaktligen kan kommunspecifika upphandlingar inte göras inom ramen för en gemensam nämnd där Östersunds kommun och Region Jämtland Härjedalen ingår. En eventuell samverkan innebär således att en funktion för kommunspecifika upphandlingar av varor och tjänster krävs i tillägg till den gemensamma nämnden.

Mot bakgrund av ovan bör Östersunds kommun överväga om samverkan i gemensam nämnd med Region Jämtland Härjedalen lämpligen bör ske genom att bland annat analysera de organisatoriska och ekonomiska effekterna av en eventuell samverkan. Därvidlag bör även alternativa lösningar övervägas. En sådan analys kräver att förslaget avseende gemensamma nämnder närmare konkretiseras så att det finns ett eller flera konkreta alternativ att utvärdera.

Kommunstyrelsens beslut

Det bör närmare utredas om det är lämpligt och av fördel för Östersunds kommun att samverka i gemensam nämnd.

Motivering till beslutet:

Det finns i dagsläget inget närmare konkret förslag avseende samverkan och en eventuell sammanslagning av gemensamma nämnder. Ett eventuellt samarbete i en gemensam nämnd får en rad konsekvenser för Östersunds kommun som närmare måste utredas.

Förvaltningens förslag till beslut

Det bör närmare utredas om det är lämpligt och av fördel för Östersunds kommun att samverka i gemensam nämnd.

Motivering till beslutet:

Det finns i dagsläget inget närmare konkret förslag avseende samverkan och en eventuell sammanslagning av gemensamma nämnder. Ett eventuellt samarbete i en gemensam nämnd får en rad konsekvenser för Östersunds kommun som närmare måste utredas.

Underlag för beslut

- Kommunledningsförvaltningens förslag till beslut 2020-01-17
- Utredning – Sammanslagning av gemensamma nämnder – vissa kommunal- och upphandlingsrättsliga aspekter
- Protokoll från Region Jämtland Härjedalens samverkansråd 2019-11-11
- Region Jämtland Härjedalens PM om sammanslagning av gemensamma nämnder 2019-09-02

Beslutet skickas till

- Region Jämtland Härjedalen, Regionens samverkansråd
- Bergs kommun
- Bräcke kommun
- Härjedalens kommun
- Krokoms kommun
- Ragunda kommun
- Strömsunds kommun

ÖSTERSUNDS
KOMMUN

Protokoll från Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum

2020-02-04

Sida

3(3)

- Åre kommun
- Chefsjurist Linda Stenman

Sammanläggning av gemensamma nämnder – vissa kommunal- och upphandlingsrättsliga aspekter

Bakgrund

Region Jämtland Härjedalens samverkansråd har den 2 september 2019 fattat beslut om att begära synpunkter gällande sammanläggning av gemensamma nämnder och i en PM redogörs för bakgrunden till diskussionerna och vissa alternativ.¹

Den 5 november 2019 beslutade Kommunstyrelsen att det bör utredas vilka uppgifter och verksamheter där samverkan kan och bör ske.

Region Jämtland Härjedalens samverkansråd beslutade den 11 november 2019 att ge Region Jämtland Härjedalen och Östersunds kommun i uppdrag att ”gemensamt utreda förutsättningarna och begränsningarna för en gemensam regional nämnd utifrån ett upphandlingsperspektiv, och om det finns upphandlingsområden som idag hanteras inom den kommunala upphandlingsnämnden som inte kan ingå i en regional nämnd”.² Med ”den kommunala upphandlingsnämnden” menas Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan.

Den 9 januari 2020 företogs ett möte med juristerna Sanna Othman och Karl-Johan Lindgren, Region Jämtland Härjedalen. Vid mötet redogjordes för Östersunds kommuns synsätt enligt vad som framgår nedan. Juristerna vid Region Jämtland Härjedalen tycktes inte ha en annorlunda uppfattning. Vid mötet framkom emellertid att Region Jämtland Härjedalen inte, i vart fall i närtid, har för avsikt att låta juridisk kompetens utreda de frågeställningar som Region Jämtland Härjedalens samverkansråd beslutat om den 11 november 2019. Istället framfördes att Region Jämtland Härjedalen önskar ta del av Östersunds kommuns juridiska analys samt hänvisade i övrigt till en utredning som handläggare Christian Olsson, Region Jämtland Härjedalen (tillika nämndsekreterare för Gemensam nämnd för upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter) arbetar med och som ska redovisas i februari år 2020. Vilka slutsatser Region Jämtland Härjedalen dragit och vilken inställning Region Jämtland Härjedalen har i dagsläget är således delvis oklart. Det ska i sammanhanget påpekas att det inte kan uteslutas att Östersunds kommun och Region Jämtland Härjedalen kan ha motstående intressen i saken.

---

¹ PM Sammanläggning av gemensamma nämnder, upprättat av Emma Borg, Region Jämtland Härjedalen, av den 2 september 2019 (RS/559/2019).

² Protokoll från Region Jämtland Härjedalens samverkansråd av den 11 november 2019.

Inledning

Det kan konstateras att det idag varken är närmare klargjort exakt vilka nämnder som eventuellt ska sammanslås eller vilka uppgifter från Östersunds kommun och Region Jämtland Härjedalen som ska tilldelas en eventuell gemensam nämnd. I det följande används likväl begreppet ”gemensam nämnd” för att beskriva en eventuell samverkan mellan Östersunds kommun och Region Jämtland Härjedalen i någon form av gemensam nämnd.

Följande material har tagits del av inom ramen för utredningen.

- i. Protokoll från Region Jämtland Härjedalens samverkansråd av den 11 november 2019.
- ii. Protokoll från Region Jämtland Härjedalens samverkansråd av den 2 september 2019.
- iii. PM Sammanslagning av gemensamma nämnder, upprättat av Emma Borg, Region Jämtland Härjedalen, av den 2 september 2019.

Det ska inledningsvis påpekas att det upphandlingsrättsliga regelverket i sig inte hindrar införandet av en gemensam nämnd. Frågeställningen från Region Jämtland Härjedalens samverkansråd kan därför misstolkas. Däremot kan ramarna för den kommunala kompetensen begränsa möjligheterna att verka i gemensam nämnd och det påverkar i sin tur vilka typer av köp av varor och tjänster som kan företas.

Mot bakgrund av ovan behandlar denna PM följande aspekter.

- i. Vad en gemensam nämnd i juridisk mening innebär och vilka uppgifter som en gemensam nämnd kan ha, samt
- ii. vad en gemensam nämnd får för konsekvenser avseende upphandlingar av varor och tjänster för Östersunds kommun.

Gemensam nämnd – juridiska utgångspunkter

Enligt Kommunallagen (2017:725) (**”Kommunallagen”**) får kommuner och regioner genom en gemensam nämnd fullgöra kommunens eller regionens uppgifter enligt lag eller annan författning och för övrig verksamhet.³

En gemensam nämnd är en egen myndighet liksom övriga nämnder. Inrättandet av en gemensam nämnd innebär *inte* att en ny juridisk person tillskapas. Den gemensamma nämnden ska ses som en företrädare för alla de samverkande huvudmännen. En gemensam nämnd kan inte fatta beslut eller ingå avtal i eget namn. Beslut fattas formellt av den kommun eller den region som tillsatt nämnden.⁴

---

³ Kommunallagen 3 kap. 4 § samt 9 kap. 21 §.

⁴ Madell, Tom och Lunding, Olle, Kommentar till Kommunallagen (2017:725) 9 kap. 20 §, Juno, Norstedts Juridik.

Om en gemensam nämnd ingår ett avtal sker det alltid som ställföreträdare för huvudmännen, allt beroende på vilket uppdrag reglementet eller andra fullmäktige beslut ger den gemensamma nämnden och vad avtalet innehåller.⁵

Varje samverkande kommun eller region bibehåller således huvudmannskapet för den eller de frågor som de har lagt på den gemensamma nämnden att sköta.

Av förarbetena framgår att en gemensam nämnd i princip ska kunna tilldelas uppgifter i samma omfattning som en inomkommunal nämnd. Uppgifterna som överlämnas måste dock vara gemensamma för de samverkande kommunerna. Att uppgifterna ska vara gemensamma betyder att uppgiften som lämnas till den gemensamma nämnden ska vara en kommunal angelägenhet för var och en av de samverkande kommunerna.⁶

I lag (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet, **bilaga 1**, stadgas vilka uppgifter, inom vård- och omsorgsområdet, som en region och en eller flera kommuner gemensamt får fullgöra i gemensam nämnd. Genom de särskilda bestämmelserna i nämnda lag utvidgas således den kommunala kompetensen. Det allmänna kravet på att en uppgift ska falla inom de samverkande huvudmännens kompetens har i princip tagits bort för samverkan i gemensam nämnd på detta område.⁷

Det följer vidare av Kommunallagen att kommuner inte får ha hand om sådana angelägenheter som en region eller någon annan ska ha hand om.⁸ Det innebär att om Region Jämtland Härjedalen har exklusiv kompetens på ett område så ska inte Östersunds kommun ägna sig åt detta.

Utifrån ovan kan lagstiftningen tolkas som att en gemensam nämnd mellan Östersunds kommun samt Region Jämtland Härjedalen enbart kan avse uppgifter där de båda aktörernas kompetenser sammanfaller (med undantag för de specifika områden som utpekats i lag (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet). Såvitt är känt har frågan avseende gemensam kompetens och dess gränser inom ramen för en gemensam nämnd mellan en kommun och en region inte prövats rättsligt.

Konsekvenser för Östersunds kommun ur ett upphandlingsperspektiv

Såsom framgår ovan skulle både Östersunds kommun och Region Jämtland Härjedalen behålla sitt huvudmannskap vid tillskapandet av en gemensam nämnd. Upphandlingar av varor och tjänster inom ramen för samarbetet kan således bli en fråga om gemensamma upphandlingar i upphandlingsrättslig mening. Ur ett strikt upphandlingsrättsligt perspektiv torde det inte föreligga hinder att genomföra sådana gemensamma upphandlingar.

Ur kommunalrättslig synvinkel är emellertid bedömningen att det föreligger hinder för samverkan till viss del. I ljuset av vad som framgår ovan torde inte Östersunds kommun

---

⁵ Ibid.

⁶ Se Prop. 2008/09:21, *Kommunala kompetensfrågor m.m.*, sid. 68 samt Prop. 1996/97:105, *Kommunal samverkan*, sid. 41.

⁷ Madell, Tom och Lunding, Olle, Kommentar till Kommunallagen (2017:725) 9 kap. 36 §, Juno, Norstedts Juridik.

⁸ Kommunallagen 2 kap. 2 §.

kunna bedriva kommunspecifika upphandlingar av varor och tjänster inom ramen för en gemensam nämnd samt, motsatsvis, inte heller ta sig an upphandlingar av varor och tjänster för uppgifter som faller inom ramen för Region Jämtland Härjedalens exklusiva kompetens.

Kommunspecifika upphandlingar berör ett stort antal varor och tjänster. Som exempel kan nämnas köp av fällningskemikalier till reningsverk; gatubelysning; skolmöbler, slöjdmaterial, lek- och hobbymaterial inom skolverksamheten; verksamhetssystem till vissa förvaltningar; fordon, utrustning och system för sophantering; samt smörjmedel och stationstankning till kommunspecifik fordonsflotta.

Slutsats

Samverkan kan ske genom gemensam nämnd avseende uppgifter där Östersunds kommuns och Region Jämtland Härjedalens kompetenser sammanfaller. Upphandlingar inom ramen för en samverkan torde därför enbart kunna avse varor och tjänster för uppgifter som faller inom ramen för den gemensamma kompetensen. Detta innebär i sin tur att en gemensam nämnd inte kan svara för behovet av kommunspecifika upphandlingar.

Upphandlingskontoret styrs politiskt via Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan. Upphandlingskontoret svarar för upphandlingar av *alla* typer av varor och tjänster som de samverkande kommunerna har behov av.

Detta innebär i sin tur, för det fall en gemensam nämnd mellan Östersunds kommun och Region Jämtland Härjedalen upprättas som inbegriper Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan i dess nuvarande form, att en funktion för kommunspecifika upphandlingar av varor och tjänster krävs i tillägg till den gemensamma nämnden (för såväl Östersunds kommun som övriga medverkande kommuner). Upphandlingskontoret uppger att det årligen genomförs ca 50 – 70 upphandlingar som kan betecknas kommunspecifika.

I ljuset härav bör Östersunds kommun således överväga om samverkan lämpligen bör ske. För- och nackdelar bör utredas för att utröna om samverkan kan anses vara av fördel för Östersunds kommun.

Det bör därvidlag kartläggas vilka områden Östersunds kommuns och Region Jämtland Härjedalens kompetenser sammanfaller och som skulle vara relevanta att samverka om.

Vidare torde det vara väsentligt att förslagsvis göra en konsekvensanalys avseende de organisatoriska förändringarna samt de ekonomiska effekterna en samverkan skulle medföra.

Organisatoriska förändringar kan innebära behov av mer eller mindre personal. I sammanhanget kan nämnas att enligt uppgift från Upphandlingskontoret ska Åre kommuns samarbete med Region Jämtland Härjedalen innebära att Åre kommun fått anställa ytterligare två upphandlingssamordnare.

I ett upphandlingsperspektiv är det vidare betydelsefullt att analysera en samverkans påverkan på upphandlingsprocesser och exempelvis undersöka om upphandlingar kommer att ta längre tid att genomföra.

Vidare, det följer av Upphandlingspolicyn⁹ att en tydlig ambition med kommunernas upphandlingar ska vara att små och medelstora leverantörer ska ha möjlighet att delta som leverantör. I ljuset härav bör det undersökas om storleken på tänkta gemensamma upphandlingarna skapar utestängningseffekter på det lokala näringslivet.

Ytterligare en aspekt att beakta är att Upphandlingskontoret besöker anslutna kommuner för att hjälpa dem i upphandlingsfrågor, därtill bedrivs utbildningar för tjänstemän och näringslivet. Fråga uppstår om Region Jämtland Härjedalen är villiga att bidra med resurser till sådana insatser om samverkan sker i en gemensam nämnd.

Det ska också nämnas att övriga kommuner som samarbetar i Gemensam nämnd för upphandlingssamarbeten framfört att deras vilja och perspektiv ibland bortses från på grund av Östersunds kommuns storlek, enligt Upphandlingskontoret. En observation är att ett samarbete inom ramen för en gemensam nämnd möjligen inte skulle öka dessa kommuners förhandlingsstyrka.

Beroende på vad syftet med en samverkan ska vara bör även alternativ övervägas, exempelvis gemensamma upphandlingar av varor och tjänster som både Östersunds kommun och Region Jämtland Härjedalen har behov av, dvs. ett renodlat upphandlingssamarbete utan samverkan i gemensam nämnd.

Avslutningsvis bör betonas, mot bakgrund av antalet intressenter, att Östersunds kommun bör göra en självständig utredning avseende lämpligheten att samverka i gemensam nämnd.

Närmare analys förutsätter att förslaget avseende gemensamma nämnder närmare konkretiseras så att det finns ett eller flera konkreta alternativ att bedöma och ta ställning till.

***

---

⁹ Upphandlingspolicy (2009-04-06) som gäller för de kommuner som beslutat att samarbeta i Gemensam nämnd för upphandlingssamarbeten.

Utredning om möjliga alternativ för politisk styrning av hjälpmedelsverksamheten i Jämtland Härjedalen (GNU/15/2019)

Sammanfattning

Den 11 november 2019 beslutade regionens samverkansråd att ge Gemensam nämnd för samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter (GNU) i uppdrag att utreda hur samverkan inom hjälpmedelsområdet skulle kunna organiseras om frågorna inte ska ingå en utökad gemensam nämnd. Formerna för hur brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet kan utvecklas i en framtida organisation inkluderades i uppdraget. I ljuset av de diskussioner som har förts i regionens samverkansråd tolkar nämnden uppdraget som att det inom hjälpmedelsområdet inte är aktuellt att bilda ett aktiebolag eller någon annan privaträttslig sammanslutning (jmf. Länstrafiken i Jämtland AB tas in i Region Jämtland Härjedalens förvaltning). De samverkansformer som är möjliga är därför kommunalförbund, gemensam nämnd och ren avtalssamverkan. Valet av samverkansform påverkas av t.ex. verksamhetens volym, art (frivillig/obligatorisk verksamhet, myndighetsutövning eller affärsverksamhet), liksom synen på demokratifrågor, ansvarsutkrävande och medborgarinsyn. De allra flesta regioner har, likt Jämtland Härjedalen, en gemensam nämnd med länets kommuner, som regleras i någon form av samverkansavtal eller överenskommelse. I Norrbotten respektive Västerbotten finns inget gemensamt politiskt organ med beslutande mandat för hjälpmedelsverksamheten, utan regionen och kommunerna samverkar främst genom avtal. Det finns dock ett nära politiskt samarbete i dessa frågor.

Med utgångspunkt i utredningsuppdraget och den genomförda utredningen ser nämnden följande möjliga organisationsalternativ för den framtida politiska styrningen av hjälpmedelsverksamheten om hjälpmedelsfrågorna inte ska ingå en utökad gemensam nämnd:

1. Ett regionförbund för hjälpmedelsfrågor bildas,
2. Hjälpmedelsverksamheten blir kvar i en egen nämnd – GNH (jmf. Dalarnas län),
3. Ren avtalssamverkan.

Nämnden ser även följande organisatoriska möjligheter om det inte blir aktuellt att bilda en sammanslagen upphandlingsnämnd:

4. GNU behålls i dess nuvarande form,
5. Gemensam nämnd för samverkan inom drift och service, utveckling samt specialistfunktioner (GNS) utvecklas och vissa av de frågor som i dag hanteras inom GNS tas in i dagens GNU (ledamöterna i dagens GNU sitter kvar och de frågor som tas in från GNS samverkas i ett särskilt organ eller utskott),
6. Hjälpmedels- och upphandlingsfrågor inlemmas i en utökad sammanslagen nämnd med GNS (ledamöterna utgörs av KSO:er; Sociala vård- och omsorgsgruppen [SVOM] eller ett särskilt utskott utgör ett politiskt samverkansorgan för hjälpmedelsfrågor; ett särskilt

Gemensamma nämnden för
upphandling

2020-02-10

samverkansorgan eller utskott bildas också för GNS frågor). I rapporten presenteras och diskuteras samtliga dessa alternativ.

Mot bakgrund av utredningsuppdraget, nämndens utgångspunkter och utifrån den utredning som har genomförts anser GNU att det minst dåliga alternativet om en sammanslagen upphandlingsnämnd ska bildas är att hjälpmedelsfrågorna samlas i en egen nämnd. Bildandet av ett regionförbund respektive införandet av ren avtalsamverkan avstyrks.

Nämnden anser att det finns många fördelar med den nuvarande ordningen. Om det inte blir aktuellt att bilda en sammanslagen upphandlingsnämnd anser GNU att det bästa alternativet är att GNU behålls i dess nuvarande form. I andra hand förespråkas att regionens samverkansråd går vidare med att utreda en sammanslagning av GNU och GNS i enlighet med antingen alternativ 5 eller 6.

När det gäller formerna för regionalt brukarinflytande ser nämnden följande möjliga alternativ:

1. Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor och Tillgänglighetsrådet i Region Jämtland Härjedalen har kvar samma uppdrag och roller som i dag. Insatser genomförs för att få ett ökat deltagande på brukarrådets möten.
2. Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor behålls och insatser för att få ökat deltagande på brukarrådets möten genomförs. Reglementet för Tillgänglighetsrådet i Region Jämtland Härjedalen revideras, så att de delar av uppdraget som omfattar hjälpmedelsfrågor tas bort. Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor blir den enda kanalen för brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet.
3. Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor avvecklas. Tillgänglighetsrådet i Region Jämtland Härjedalen blir den enda kanalen för brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet.

GNU anser att frågan om hur formerna för brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet kan utvecklas är komplex och föreslår därför att frågan ska beredas vidare i nämnden under våren 2020.

Förslag till beslut

1. Utredningsrapporten om möjliga alternativ för politisk styrning av hjälpmedelsverksamheten i Jämtland Härjedalen godkänns,
2. Utredningsrapporten överlämnas, i enlighet med uppdraget, till regions samverkansråd för vidare hantering.

Yrkande

1. Karin Näsmark (S) yrkar att det i rapporten ska förtydligas att brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet avser regionalt brukarinflytande,
2. Bengt Bergqvist (S) yrkar att nämndens presidium ges i uppdrag att träffa företrädare för de organisationer som är representerade i Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor för att få in

Gemensamma nämnden för
upphandling

2020-02-10

synpunkter från dem om hur närvaron på mötena kan förbättras, liksom hur brukarrådets arbete i övrigt kan förbättras.

Proposition

1. Mats Nilsson (L) ställer proposition på Karin Näsmarks (S) förslag och finner att det antas.
2. Mats Nilsson (L) ställer proposition på Bengt Bergqvists (S) förslag och finner att det antas.
3. Mats Nilsson (L) ställer proposition på regiondirektörens förslag och finner att de antas.

Beslut

1. När det gäller brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet ska det i rapporten förtydligas att det är regionalt brukarinflytande som avses,
2. Med ändringen i punkt 1 godkänns utredningsrapporten om möjliga alternativ för politisk styrning av hjälpmedelsverksamheten i Jämtland Härjedalen,
3. Utredningsrapporten överlämnas, i enlighet med uppdraget, till regions samverkansråd för vidare hantering,
4. Nämndens presidium ges i uppdrag att träffa företrädare för de organisationer som är representerade i Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor för att få in synpunkter från dem om hur närvaron på mötena kan förbättras, liksom hur brukarrådets arbete i övrigt kan förbättras.

Expedieras till

Regionens samverkansråd
Regionstyrelsen
Upphandlingsenheten
Hjälpmedels- och förrådsenheten
Ledningssekretariatet

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse_Möjliga alternativ för politisk styrning av hjälpmedelsverksamheten
- Utredning om möjliga alternativ för politisk styrning av hjälpmedelsverksamheten

2020-02-04

Sekretariatet
Christian Olsson
Tfn: 063-147639
E-post: christian.olsson@regionjh.se

GNU/15/2019

Utredning om möjliga alternativ för politisk styrning av hjälpmedelsverksamheten i Jämtland Härjedalen

Ärendebeskrivning

Den 11 november 2019 beslutade regionens samverkansråd att ge Gemensam nämnd för samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter (GNU) i uppdrag att utreda hur samverkan inom hjälpmedelsområdet skulle kunna organiseras om frågorna inte ska ingå en utökad gemensam nämnd. Formerna för hur brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet kan utvecklas i en framtida organisation inkluderades i uppdraget.

I ljuset av de diskussioner som har förts i regionens samverkansråd tolkar nämnden uppdraget som att det inom hjälpmedelsområdet inte är aktuellt att bilda ett aktiebolag eller någon annan privaträttslig sammanslutning (jmf. Länstrafiken i Jämtland AB tas in i Region Jämtland Härjedalens förvaltning). De samverkansformer som är möjliga är därför kommunalförbund, gemensam nämnd och ren avtalssamverkan. Valet av samverkansform påverkas av t.ex. verksamhetens volym, art (frivillig/obligatorisk verksamhet, myndighetsutövning eller affärsverksamhet), liksom synen på demokratifrågor, ansvarsutkrävande och medborgarinsyn.

De allra flesta regioner har, likt Jämtland Härjedalen, en gemensam nämnd med länets kommuner, som regleras i någon form av samverkansavtal eller överenskommelse. I Norrbotten respektive Västerbotten finns inget gemensamt politiskt organ med beslutande mandat för hjälpmedelsverksamheten, utan regionen och kommunerna samverkar främst genom avtal. Det finns dock ett nära politiskt samarbete i dessa frågor.

Med utgångspunkt i utredningsuppdraget och den genomförda utredningen ser nämnden följande möjliga organisationsalternativ för den framtida politiska styrningen av hjälpmedelsverksamheten om hjälpmedelsfrågorna inte ska ingå en utökad gemensam nämnd:

1. Ett regionförbund för hjälpmedelsfrågor bildas,
2. Hjälpmedelsverksamheten blir kvar i en egen nämnd – GNH (jmf. Dalarnas län),
3. Ren avtalssamverkan.

Nämnden ser även följande organisatoriska möjligheter om det inte blir aktuellt att bilda en sammanslagen upphandlingsnämnd:

4. GNU behålls i dess nuvarande form,
5. Gemensam nämnd för samverkan inom drift och service, utveckling samt specialistfunktioner (GNS) avvecklas och vissa av de frågor som i dag hanteras inom GNS

tas in i dagens GNU (ledamöterna i dagens GNU sitter kvar och de frågor som tas in från GNS samverkas i ett särskilt organ eller utskott),

6. Hjälpmedels- och upphandlingsfrågor inlemmas i en utökad sammanslagen nämnd med GNS (ledamöterna utgörs av KSO:er; Sociala vård- och omsorgsgruppen [SVOM] eller ett särskilt utskott utgör ett politiskt samverkansorgan för hjälpmedelsfrågor; ett särskilt samverkansorgan eller utskott bildas också för GNS frågor). I rapporten presenteras och diskuteras samtliga dessa alternativ.

Mot bakgrund av utredningsuppdraget, nämndens utgångspunkter och utifrån den utredning som har genomförts anser GNU att det minst dåliga alternativet om en sammanslagen upphandlingsnämnd ska bildas är att hjälpmedelsfrågorna samlas i en egen nämnd. Bildandet av ett regionförbund respektive införandet av ren avtalssamverkan avstyrks.

Nämnden anser att det finns många fördelar med den nuvarande ordningen. Om det inte blir aktuellt att bilda en sammanslagen upphandlingsnämnd anser GNU att det bästa alternativet är att GNU behålls i dess nuvarande form. I andra hand förespråkas att regionens samverkansråd går vidare med att utreda en sammanslagning av GNU och GNS i enlighet med antingen alternativ 5 eller 6.

När det gäller formerna för brukarinflytande ser nämnden följande möjliga alternativ:

1. Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor och Tillgänglighetsrådet har kvar samma uppdrag och roller som i dag. Insatser genomförs för att få ett ökat deltagande på brukarrådets möten.
2. Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor behålls och insatser för att få ökat deltagande på brukarrådets möten genomförs. Tillgänglighetsrådets reglemente revideras, så att de delar av uppdraget som omfattar hjälpmedelsfrågor tas bort. Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor blir den enda kanalen för brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet.
3. Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor avvecklas. Tillgänglighetsrådet blir den enda kanalen för brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet.

GNU anser att frågan om hur formerna för brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet kan utvecklas är komplex och föreslår därför att frågan ska beredas vidare i nämnden under våren 2020.

Regiondirektörens förslag

1. Utredningsrapporten om möjliga alternativ för politisk styrning av hjälpmedelsverksamheten i Jämtland Härjedalen godkänns,
2. Utredningsrapporten överlämnas, i enlighet med uppdraget, till regionsamverkansråd för vidare hantering.

I tjänsten
Hans Svensson
Regiondirektör

Mikael Ferm
Regionstabschef

Utdrag till

Regionens samverkansråd
Regionstyrelsen
Upphandlingsenheten
Hjälpmedels- och förrådsenheten
Ledningssekretariatet

Gemensam nämnd för samordnad upphandling,
lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter

2020-02-10

GNU/15/2018

Möjliga alternativ för politisk styrning av hjälpmedelsverksamheten i Jämtland Härjedalen

Innehållsförteckning

Inledning	3
Möjliga alternativ för politisk styrning av hjälpmedelsverksamheten – analys, bedömning och förslag	3
Regionalt brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet – analys, bedömning och förslag	7
Utredningsuppdraget	9
Genomförandet av utredningsuppdraget (metod, material och avgränsning)	9
Rättslig reglering av betydelse.....	10
Övriga förutsättningar av relevans för hjälpmedelsområdet	10
Region Jämtland Härjedalen	11
Regionalt brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet.....	15
Bilaga 1 – Hjälpmedel och MTP (definitioner och omfattning).....	18
Bilaga 2 – Rättslig reglering av betydelse.....	20
Bilaga 3 – Kommunala (och regionala) samverkansformer.....	27
Bilaga 4 – Utblick – politisk styrning av hjälpmedelsverksamheten i andra delar av Sverige.....	31
Bilaga 5 – Intervjuer med politiker och tjänstemän	41
Bilaga 6 – Förteckning över intervjuade personer	43
Bilaga 7 – Arbetsordning för Brukarråd	44
Bilaga 8 – Medlemsföreningar i Funktionsrätt Jämtland Härjedalen	46
Bilaga 9 – Samarbetsavtal för Gemensam nämnd mellan Jämtlands läns landsting och länets samtliga kommuner avseende samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter	47
Bilaga 10 – Delegationsordning GNU.....	50

Inledning

Regionens samverkansråd har gett Gemensam nämnd för samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter (GNU) i uppdrag att utreda hur samverkan inom hjälpmedelsområdet skulle kunna organiseras om frågorna inte ska ingå en utökad gemensam nämnd. Formerna för hur brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet kan utvecklas i en framtida organisation inkluderades i uppdraget.

I denna utredningsrapport beskrivs hur den politiska styrningen inom hjälpmedelsområdet är organiserad och fungerar i dag, hur den rättsliga regleringen ser ut, vilka samverkansformer som finns och för- respektive nackdelar med dessa. Utifrån den genomförda utredningen redovisas möjliga styrningsalternativ, en bedömning av de olika alternativen liksom förslag till framtida hantering av frågan. Genom rapporten återrapporteras uppdraget i sin helhet.

Möjliga alternativ för politisk styrning av hjälpmedelsverksamheten – analys, bedömning och förslag¹

Syftet med bildandet av GNU var att öka möjligheten att ge lika vård för alla, underlätta överlämnande av patienter mellan huvudmännen och sänka kostnaderna. Det målet har fortsatt varit utgångspunkten för nämndens arbete och GNU anser att målet har förverkligats tack vare den samverkan som sker inom ramen för nämndens arbete.

Mot den bakgrunden och i ljuset av diskussionen om en sammanslagning av gemensamma nämnder anser GNU att en eventuell omorganisation bör resultera i färre nämnder än i dag och ett bättre nyttjande av administrativa och ekonomiska resurser. Detta samtidigt som det fortsatt finns möjlighet till politisk styrning i en gemensam samverkansform, som möjliggör en god kvalitet i besluten liksom att kostnaderna för hjälpmedel och medicintekniska produkter (MTP) kan hållas nere.

Med utgångspunkt i utredningsuppdraget och den genomförda utredningen ser nämnden följande möjliga organisationsalternativ för den framtida politiska styrningen av hjälpmedelsverksamheten om hjälpmedelsfrågorna inte ska ingå en utökad gemensam nämnd:

1. Ett regionförbund för hjälpmedelsfrågor bildas,
2. Hjälpmedelsverksamheten blir kvar i en egen nämnd – GNH (jmf. Dalarnas län),
3. Ren avtalssamverkan.

Nämnden ser även följande organisatoriska möjligheter om det inte blir aktuellt att bilda en sammanslagen upphandlingsnämnd:

4. GNU behålls i dess nuvarande form,

---

¹ Se nedan bilagorna 1-6 för bakgrundsinformation till analys, bedömning och förslag i detta avsnitt.

5. Gemensam nämnd för samverkan inom drift och service, utveckling samt specialistfunktioner (GNS) avvecklas och vissa av de frågor som i dag hanteras inom GNS tas in i dagens GNU (ledamöterna i dagens GNU sitter kvar och de frågor som tas in från GNS samverkas i ett särskilt organ eller utskott),
6. Hjälpmedels- och upphandlingsfrågor inlemmas i en utökad sammanslagen nämnd med GNS (ledamöterna utgörs av KSO:er; Sociala vård- och omsorgsgruppen [SVOM] eller ett särskilt utskott utgör ett politiskt samverkansorgan för hjälpmedelsfrågor; ett särskilt samverkansorgan eller utskott bildas också för GNS frågor).

1. Ett regionförbund för hjälpmedelsfrågor bildas

Genom att bilda ett regionförbund skulle hjälpmedelsområdet komma att få en friare roll i förhållande till kommunerna och regionen, eftersom regionförbundet skulle bli en egen juridisk person med egen rättskapacitet. Det innebär att GNU:s uppgifter skulle flyttas över till regionförbundet, som blir huvudman för verksamheten med egen budget. Det främsta argumentet för att skapa ett regionförbund är att det är möjligt att skapa en ny gemensam organisation och att denna kan ha en tydligt identifierbar, men separat, ekonomi.

Under utredningens gång har nämnden inte funnit någon region som har organiserat hjälpmedelsverksamheten i ett regionförbund. GNU ser heller inte någon uppenbar fördel med att byta organisationsform från gemensam nämnd till kommunalförbund. Utifrån hjälpmedelsverksamhetens omfattning och karaktär behövs ingen separat ekonomi. Vidare ser nämnden snarare en risk i att detta alternativ blir onödigt otympligt och administrativt betungande. Eftersom hjälpmedel och MTP får en allt större betydelse för utvecklingen av vården anser nämnden att det är viktigt att det finns möjlighet till en väl avvägd politisk styrning av hjälpmedelsverksamheten. Det talar för att hjälpmedelsverksamheten bör föras närmare övriga verksamheter inom hälso- och sjukvårdsområdet, snarare än ges en friare roll i förhållande till dessa.

2. Hjälpmedelsfrågorna samlas i en egen nämnd (GNH)

En möjlighet för det fall att upphandlingsfrågorna ska koncentreras till en nämnd är att bryta ut hjälpmedelsfrågorna till en egen nämnd (GNH). Denna ordning tillämpas i Dalarnas län (se [bilaga 4](#)). Detta alternativ skulle inte medföra någon dramatisk skillnad mot den ordning som råder i dagsläget. Dock skulle samverkansavtalet, reglementet, antalet möten per år och formerna för dessa m.m. i så fall behöva revideras, vilket skulle kräva en viss arbetsinsats för samtliga parter. Vidare skulle detta alternativ inte resultera i färre nämnder än i dag och ett bättre nyttjande av administrativa och ekonomiska resurser, utan det motsatta: Det skulle snarare innebära fler möten och ett ökat behov av administrativa resurser.

3. Ren avtalssamverkan införs inom hjälpmedelsområdet

Verksamheten inom hjälpmedelsområdet regleras redan i dag till största del genom avtal. En fördel med ren avtalssamverkan är att beslutsprocessen blir kortare. Denna lösning kräver även något mindre administration jämfört med en nämnd.

Avtalssamverkan skulle även kunna medföra andra fördelar, till exempel möjlighet att viss specialistkompetens knyts till verksamheten som i dag inte finns direkt knuten till densamma.

Till exempel saknas i dag representanter från primärvården i Beredningsgruppen för hjälpmedel, något som har önskats men inte tillgodosetts. Ett avtal skulle i ett sådant fall kunna "höja ambitionsnivån" och föreskriva att en viss verksamhetsgren eller kompetens ska ingå. Detta skulle dock sannolikt kunna lösas även med dagens organisation, dvs. utan ren avtalssamverkan.

Trots att varje part har mandat att på egen hand besluta om hjälpmedelsfrågor skulle det dock även med ren avtalssamverkan fortsatt att behövas något eller några samverkansorgan (jmf. Region Norrbotten och Västerbotten, [bilaga 4](#)). Hjälpmedel och MTP utgör även en rörlig marknad med omfattande utveckling av nya produkter och innovationer, som enligt nämnden inte lämpar sig särskilt väl för ren avtalssamverkan. Detta då marknaden helt säkert kan komma att förändras mycket under avtalsperioden. Som har nämnts ovan får frågor om hjälpmedel och MTP en allt större betydelse för utvecklingen av vården. Nämnden anser att det är viktigt att det finns möjlighet till en gemensam och direkt politisk styrning av verksamheten då behov uppstår, vilket blir svårare om verksamheten helt styrs av avtal.

4. GNU behålls i dess nuvarande form

Nämnden anser att det finns många fördelar med den nuvarande ordningen. Det finns ett utvecklat utbyte mellan upphandlings- och hjälpmedelsverksamheten. Därför finns fördelar med att fortsatt behandla såväl upphandling som frågor om rutiner och tillämpningsanvisningar för hjälpmedel och MTP i samma nämnd. För hjälpmedelsverksamheten kräver en omfattande teknikutveckling och många nya sortiments- och produktfrågor en god beredning såväl inom den egna vårdgivaren som i gemensam samverkan. Eftersom frågor om hjälpmedel och MTP får allt större betydelse för utvecklingen av vården är det viktigt att det finns möjlighet till en väl avvägd politisk styrning inom verksamhetsområdet. En stor fördel med den nuvarande ordningen i GNU är att ledamöterna även sitter i sina respektive hälso- och sjukvårdsnämnder eller motsvarande inom kommuner och regionen. Det betyder att ledamöterna har vetskap om vad som händer ute i kommunerna, som kan ha betydelse för nämndens beslut. Vidare besitter ledamöterna också sakkunskap i nämndens frågor.

Utifrån de utredningar som har gjorts hittills har nämnden svårt att se att några ekonomiska vinster kan uppnås endast genom att de gemensamma nämnderna slås ihop till en nämnd.

5. GNS avvecklas och vissa av de frågor som i dag hanteras inom GNS tas in i dagens GNU (ledamöterna i dagens GNU sitter kvar och de frågor som tas in från GNS samverkas i ett särskilt organ eller utskott)

GNS har inte uppnått sin fulla potential och att det råder olika uppfattningar inom kommunerna om hur nämnden ska användas. GNU anser att ett annat möjligt alternativ därför är att GNS avvecklas och att vissa av de frågor som i dag hanteras inom den nämnden - främst IT-upphandlingar där regionen och kommunerna har gemensamma intressen och överlappande kompetenser - tas in i nuvarande GNU. Det skulle innebära att ledamöterna i dagens GNU sitter kvar och GNU på så sätt behålls intakt. Det medför ett behov av att de frågor som förs in i nämnden från GNS behöver beredas särskilt i ett annat samverkansorgan. Detta organ skulle kunna vara kommunchefgruppen, alternativt att en särskild

beredningsgrupp för IT-, service- och driftsfrågor inrättas (motsvarande Beredningsgruppen för hjälpmedel). Ett annat alternativ är att ett särskilt utskott för dessa frågor inrättas under nämnden (jmf. Kollektivtrafikutskott under Regionala utvecklingsnämnden). Detta alternativ kommer troligen att medföra ett behov av fler, alternativt längre, möten i GNU.

6. Hjälpmedels- och upphandlingsfrågor inlemmas i en utökad sammanslagen nämnd med GNS (ledamöterna utgörs av KSO:er; SVOM eller ett särskilt utskott utgör ett politiskt samverkansorgan för hjälpmedelsfrågor; ett särskilt samverkansorgan eller utskott bildas också för GNS frågor)

GNU ser även ett annat liknande alternativ, dvs. att hjälpmedelsfrågorna inkluderas i en utökad sammanslagen nämnd där även upphandlingsfrågor och de frågor som i dag hanteras inom GNS ingår. SVOM skulle då kunna utgöra ett beredande samverkansorgan under nämnden. För hjälpmedelsverksamheten kräver en omfattande teknikutveckling och många nya sortiments- och produktfrågor en god beredning såväl inom den egna vårdgivaren som i gemensam samverkan. En stor fördel med SVOM är att delvis samma ledamöter som sitter i GNU eller med motsvarande kompetens sitter i SVOM. När Hjälpmedelspolicyn bereddes skedde det just i SVOM, varför nämndens frågor redan har hanterats i det sammanhanget. Ett annat alternativ är att ett särskilt utskott för hjälpmedelsfrågor inrättas under nämnden. Om detta alternativ vinner gehör bör det övervägas om Beredningsgruppen för hjälpmedelsfrågor ska utökas. Vidare kan antalet möten i SVOM komma att behöva utökas. Även detta alternativ kan medföra ett behov av att IT-, service- och driftsfrågor under nuvarande GNS behöver beredas särskilt i ett annat samverkansorgan eller att ett utskott inrättas under nämnden (se punkt 5 ovan). Likaså kommer detta alternativ troligen att medföra ett behov av fler, alternativt längre, möten i en utökad nämnd.

Förslag

Mot bakgrund av utredningsuppdraget, nämndens utgångspunkter och utifrån den utredning som presenteras i rapporten anser GNU att det minst dåliga alternativet om en sammanslagen upphandlingsnämnd ska bildas är att hjälpmedelsfrågorna samlas i en egen nämnd (GNH). Det organisationsalternativet bedöms ge bäst förutsättningar för den framtida politiska styrningen av hjälpmedelsområdet om frågorna inte ska ingå en utökad gemensam nämnd. Som har nämnts ovan skulle detta alternativ dock inte resultera i färre nämnder än i dag och ett bättre nyttjande av administrativa och ekonomiska resurser, utan det motsatta. Det medför att de fördelar som skulle uppnås med en omorganisation till stor del uteblir. Exakt hur en sådan omorganisation ska genomföras bör i så fall utredas vidare.

Bildandet av ett regionförbund respektive införandet av ren avtalssamverkan avstyrks.

Nämnden anser att det finns många fördelar med den nuvarande ordningen. Om det inte blir aktuellt att bilda en sammanslagen upphandlingsnämnd anser GNU att det bästa alternativet är att GNU behålls i dess nuvarande form. Detta eftersom nuvarande organisation bedöms vara ändamålsenlig och effektiv. Dock kan vissa förändringar i nämndens arbetssätt behöva göras med anledning av de synpunkter som framkom i intervjuer med förtroendevalda och tjänstemän med anknytning till GNU, se bilaga 5.

I andra hand förespråkas att regionens samverkansråd går vidare med att utreda en sammanslagning av GNU och GNS i enlighet med antingen alternativ 5 eller 6 ovan. På sätt skulle en organisation med färre nämnder och därmed minskat nyttjande av administrativa och ekonomiska resurser kunna uppnås. Detta samtidigt som det finns möjlighet till politisk styrning i en gemensam samverkansform, som möjliggör fortsatt god kvalitet i besluten liksom att fler produkter kan upphandlas och kostnaderna således hållas nere. Båda dessa alternativ skulle medföra ett behov av att se över om och i så fall hur IT-, service- och driftsfrågor respektive hjälpmedelsfrågor ska beredas särskilt i ett redan befintligt samverkansorgan eller i ett nytt. Exakt hur en utökad nämnd skulle komma att organiseras samt hur den verksamhet som i dag ryms inom ramen för GNS ska hanteras vid en eventuell omorganisation bör utredas vidare.

Regionalt brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet – analys, bedömning och förslag²

Inom Region Jämtland Härjedalen finns Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor. Vidare finns även Tillgänglighetsrådet i Region Jämtland Härjedalen, som bland annat har i uppdrag att bevaka hjälpmedelsförsörjningens utveckling i enlighet med hjälpmedelspolicyn för länet, sprida information om funktionshinders- och hjälpmedelsfrågor till berörda i länet, liksom att följa forskning och utveckling inom funktionshinder och hjälpmedelsområdet. Uppgifterna för Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor och Tillgänglighetsrådet i Region Jämtland Härjedalen tangerar varandra och är till viss del desamma. Flera av organisationerna är genom Funktionsrätt Jämtland Härjedalen representerade i båda råden. Till skillnad från Brukarrådet för hjälpmedel är Tillgänglighetsrådet mer tydligt knutet till politiken i Region Jämtland Härjedalen. Rätten att väcka ärenden hos regionstyrelsen föreligger dock för både Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor och Tillgänglighetsrådet. I Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor förs diskussioner på en relativt sett detaljerad nivå inom hjälpmedelsområdet, medan Tillgänglighetsrådet i Region Jämtland Härjedalen i dessa frågor håller sig på en mer övergripande nivå.

Förslag

Nämnden ser följande möjliga alternativ:

1. Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor och Tillgänglighetsrådet i Region Jämtland Härjedalen har kvar samma uppdrag och roller som i dag. Insatser genomförs för att få ett ökat deltagande på brukarrådets möten.
2. Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor behålls och insatser för att få ökat deltagande på brukarrådets möten genomförs. Däremot revideras reglementet för Tillgänglighetsrådet i Region Jämtland Härjedalen så att de delar av uppdraget som omfattar hjälpmedelsfrågor

² Se mer nedan under avsnittet *Brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet* för bakgrundsinformation till analys, bedömning och förslag i detta avsnitt.

tas bort. Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor blir den enda kanalen för brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet.

3. Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor avvecklas. Tillgänglighetsrådet i Region Jämtland Härjedalen blir den enda kanalen för brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet.

GNU anser att frågan om hur formerna för det regionala brukarinflytandet inom hjälpmedelsområdet kan utvecklas är komplex och föreslår därför att frågan ska beredas vidare i nämnden under våren 2020. Levande bibliotek är en intressant idé, som på sikt bör kunna införas och utvecklas vidare t.ex. när det gäller hjälpmedel och MTP. Levande bibliotek har dock ännu inte införts i Jämtland Härjedalen, varför GNU anser att denna möjlighet i nuläget bör avvaktas.

Utredningsuppdraget

Sammanslagning av gemensamma nämnder har under en tid diskuterats i såväl politiska som tjänstemannaforum och regionens samverkansråd har fått i uppdrag att hålla samman en utredning av frågan. Som ett första steg i att försöka få fram en gemensam målbild för en eventuell sammanslagning beslutade rådet i september 2019, § 42, att skicka en begäran om synpunkter till samtliga parter (befintliga gemensamma nämnder samt styrelse hos respektive part). I ett andra steg beslutade regionens samverkansråd vid sitt sammanträde den 1 november 2019, § 64, att

1. Region Jämtland Härjedalen och Östersunds kommun får i uppdrag att gemensamt utreda förutsättningarna och begränsningarna för en gemensam regional nämnd utifrån ett upphandlingsperspektiv, och om det finns upphandlingsområden som idag hanteras inom den kommunala upphandlingsnämnden som inte kan ingå i en regional nämnd.
2. Gemensam nämnd för samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter får i uppdrag att utreda hur samverkan inom hjälpmedelsområdet skulle kunna organiseras om frågorna inte ska ingå en utökad gemensam nämnd. Formerna för hur brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet kan utvecklas i en framtida organisation inkluderas i uppdraget.
3. Uppdragen ska återredovisas vid samverkansrådets sammanträde i februari.

Genomförandet av utredningsuppdraget (metod, material och avgränsning)

I ljuset av de diskussioner som har förts i regionens samverkansråd tolkar nämnden uppdraget som att det inom hjälpmedelsområdet inte är aktuellt att bilda ett aktiebolag eller någon annan privaträttslig sammanslutning. Trenden är snarare den motsatta i och med att Länstrafiken AB från och med den 1 juli 2020 ska ingå i Region Jämtland Härjedalens förvaltning i stället för att bedriva verksamheten i bolagsform. De samverkansformer som är möjliga och redovisas är därför kommunalförbund, gemensam nämnd och ren avtalsamverkan.

Den politiska styrningen av hjälpmedelsområdet och själva hjälpmedelsverksamheten är givetvis tätt förknippade med varandra. Den här utredningen fokuserar dock på den politiska styrningen inom hjälpmedelsområdet och utelämnar således detaljer kring hur hjälpmedelsverksamheten regleras, organiseras respektive fungerar i praktiken.

Främst kvalitativ metod har använts. Korta intervjuer har genomförts med centrala personer inom Region Jämtland Härjedalen, Strömsunds kommun och i Region Västerbotten. Även litteraturstudier och granskning av relevant författningsreglering m.m. har genomförts. Kvantitativ metod har använts endast i en begränsad del av uppdraget (se Ärenden och beslut i GNU).

Rättslig reglering av betydelse

Den rättsliga regleringen av betydelse återfinns främst i 3, 5 och 9 kap. KL, liksom i lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet. Se [bilaga 2](#) för utförlig information om gällande regelverk.

Övriga förutsättningar av relevans för hjälpmedelsområdet

Region Jämtland Härjedalens ekonomiska situation är fortsatt allvarlig. Fokus ligger på att minska kostnaderna, återställa det balanserade underskottet och stärka soliditeten. Det ska ske genom tydliga krav på besparingsåtgärder och effektiviseringar. För nämndens verksamhet innebär det främst en strävan efter att fler produkter ska vara upphandlade.³

Även kommunernas ekonomiska situation är ansträngd. För att kunna följa kommunernas kostnader och inköp får GNU årligen en presentation av förrådets och hjälpmedelscentralens statistik inom området.

I november 2019 beslutade nämnden om en ny överenskommelse om MTP mellan regionen och länets kommuner. Frågor om ny teknik kommer att öka i takt med teknikutvecklingen och mer nära vård. För traditionella hjälpmedel finns en utarbetad process för omvärldsbevakning, riskbedömning och framtagande av forskrivardirektiv. Dock saknas en liknande rutin för ordnat införande även för sjukvårdsmaterial och klinikbunden utrustning. En utredning har genomförts om hur organisationen för MTP - från det att behov uppmärksammas inom vården fram till dess behandling upphör - kan möta nya förutsättningar för att tillgodose kostnadseffektiv och patientsäker vård i hemmet. Utredningens mål var att beskriva hur ett standardiserat system för sortimentsurval skulle kunna se ut för all MTP och förbrukningsvaror inom länet.⁴ Beslut om ytterligare genomlysning av ordnat införande och ansvarsfördelning pågår.⁵

SKR:s styrelse rekommenderade 2019-03-15 regionerna att gemensamt etablera en samverkansmodell för medicinteknik – där hjälpmedel ingår – som förbereds under 2019 och går i skarp drift fr.o.m. 2020. Huvudinriktningen är att tillskapa en nationell och regiongemensam process för införande av ny medicinteknik, men modellen ger även möjlighet till annan mer strukturerad medicinteknisk samverkan även på sjukvårdsregional nivå. Utöver det nationella behöver regionen upprätta ett lokalt kunskapsråd. Nämnden informerades om detta vid sammanträdet den 17 september 2019.

Ny lagstiftning för MTP har antagits inom EU, som innebär att två nya förordningar successivt ska ersätta de tidigare gällande direktiven. Syftet med de antagna förordningarna är att

³ Region Jämtland Härjedalen, Regionplan och budget 2020-2022, s. 11 f.

⁴ Region Jämtland Härjedalen (2019). *Medicintekniska produkter MTP, organisation och förutsättningar att möta behov i patientens hem.*

⁵ Utredning om hantering av Medicintekniska produkter och logistik för att möta framtida behov av Nära vård (Dnr RS/631/2019). *Slutrapporten presenterades den 7 februari 2020??.*

fastställa ett kraftfullt, öppet, förutsebart och hållbart regelverk för MTP, som garanterar en hög hälso- och säkerhetsnivå och stöder innovation. De två nya förordningarna har trätt i kraft samtidigt, men de börjar tillämpas vid olika tidpunkter. De kommer att gälla parallellt med den tidigare lagstiftningen under en period om tre (MDR) respektive fem år (IVDR). Den nya lagstiftningen kommer bl.a. att ställa högre krav på spårbarhet och dokumentation, vilket väntas få stor påverkan inom hjälpmedelsområdet.⁶

I juni 2018 antog riksdagen regeringens förslag om att göra FN:s konvention om barnets rättigheter till svensk lag. Beslutet innebär ett förtydligande av att domstolar och rättstillämpare ska beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen. Barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn. En inkorporering av barnkonventionen bidrar till att synliggöra barnets rättigheter. Det är ett sätt att skapa en grund för ett mer barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet. Lagen trädde i kraft den 1 januari 2020.⁷

Region Jämtland Härjedalen

Nuvarande ordning – GNU

GNU inrättades 2002 där samverkan sker mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner. Syftet med nämnden är att genom att samordna upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter och hjälpmedel ge hög kvalitet och bästa möjliga kostnadseffektivitet. Nämnden är organiserad i Region Jämtland Härjedalens politiska organisation.

Bakgrund och syfte med samverkan i en gemensam nämnd

GNU bildades i syfte att öka möjligheten att ge lika vård för alla, underlätta överlämnande av patienter mellan huvudmännen och sänka kostnaderna. Ett gemensamt regelverk och samarbetsavtal ansågs kunna bidra till ökad trygghet och sammanhängande vård för patienten genom att de behandlas med samma produkter oavsett var de vårdas. Att samnyttja regionens upphandling, förråd och transporter med kommunerna bidrar till ett bättre nyttjande av samhällsresurser i och med sänkta kostnader.

Inledningsvis hanterade nämnden endast upphandling av sjukvårdsprodukter. Hjälpmedel tillkom under 2009. Hjälpmedelsfrågor infördes utifrån att det ansågs finnas ett behov av ett gemensamt beslutsorgan för hjälpmedelsfrågor i länet. Innan nämndens bildande upphandlade kommuner och dåvarande region själva sina sjukvårdsprodukter. Det innebar att de olika huvudmännen använde olika produkter. Det medförde även längre väntetider, olägenheter för patienter och högre kostnader. Samverkan i upphandlingsärenden har resulterat i en effektivare upphandlingsprocess, gemensamt sortiment och utökad samverkan mellan parterna. Personal från kommunernas verksamheter har påverkansmöjlighet genom att delta i referensgrupper i samband med upphandling samt vid utställningar, informationer och utbildningar.

⁶ <https://lakemedelsverket.se/malgrupp/Foretag/Medicinteknik---ny-lagstiftning/>

⁷ <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/barnkonventionen-som-svensk-lag/>

Enligt samverkansavtalet ska det finnas en tjänstemannagrupp med uppgift att handlägga och bereda ärenden till nämnden som berör hjälpmedelsverksamheten, ansvara för att beslut och information delges kontaktpersonerna i kommuner och region, svara för omvärldsbevakning av hjälpmedelsfrågor av övergripande karaktär samt ge information till verkställande funktioner inom regionen och kommunerna och följa utvecklingen inom hjälpmedelsområdet. Beredningsgruppen består av tjänstemän från kommuner och region som är insatta i hjälpmedelsförsörjningen för länet. Till beredningsgruppen inkommer frågor från brukare, förskrivare och klinik om att införa produkter i sortimentet. Beredningsgruppen arbetar tillsammans med Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor.

Styrande dokument

Den gemensamma nämndens uppdrag styrs av ett reglemente⁸ och samarbetsavtal⁹.

Nämndens uppgifter är enligt fastställt reglemente att:

- På affärsmässiga villkor svara för samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter och hjälpmedel. Med sjukvårdsprodukter avses produkter som används i sjukvård eller sjukvårdsliknande verksamhet samt hjälpmedel som hjälpmedelscentralen har ansvar för att tillhandahålla i länets kommuner och regionen.
- Erbjuda hjälpmedel för funktionshindrade till dem som är bosatta i kommunerna i länet. Nämnden får besluta om vilka hjälpmedel som ska finnas och till vilken hjälpmedelsgrupp det ska höra. Nämndens får besluta om tillämpningsanvisningar och rutiner för verksamheten, tolkning av hjälpmedelsfrågor där oklarheter råder och övergripande prioriteringsärenden (egenansvar gällande fritid, dubbelutrustning och liknande).
- Ansvara för att sortimentsurval sker på ett sådant sätt att kommuner, region och brukarorganisationer har inflytande, att utvärdering och uppföljning sker av hjälpmedelsverksamheten ur ett brukarperspektiv och att verksamheten drivs ekonomiskt och rationellt och med hög kvalitet vad avser kompetens, service och kostnadseffektivitet.

Det finns också en hjälpmedelspolicy¹⁰, en MTP-överenskommelse¹¹ och ett hemsjukvårdsavtal¹² som reglerar samverkan inom dessa frågor.

Hjälpmedelspolicyen antogs av regionfullmäktige och alla fullmäktige i länets kommuner den 1 april 2017. Den beskriver synsätt och viljeinriktning för hjälpmedelsförsörjningen i länet. Policyen gäller alla verksamheter som hanterar hjälpmedel inom eller i samverkan med region Jämtland Härjedalen eller länets kommuner. För hjälpmedelspolicy samt tillägget ”Definitioner och direktiv inom hjälpmedelsverksamheten” och dess revidering ansvarar Region Jämtland Härjedalens och kommunernas fullmäktige. Utöver dessa två dokument

8

<https://www.regionjh.se/download/18.76fa7346168772969d165/1548419918651/Samlad%20fil%20med%20arbetsordning,%20reglementen%20mm.pdf>, s. 42.

⁹ Se bilaga 9.

¹⁰ <https://diariet.regionjh.se/diariet/files/f3c6fd6d-fcb8-4027-948b-5148f2dc5dfd.pdf>

11

<http://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&ved=2ahUKEwi845Pb4f7mAhWJposKHW8aDMMQFjACegQIAhAB&url=http%3A%2F%2Fcenturi.jll.se%2FViewItem.aspx%3Fregno%3D25551&usq=AOvVaw08uRJJ-aMf6ufhJxDbBN2P>

12

<https://www.regionjh.se/forpersonalovrigavardgivarepartners/samverkankommunregion/avtalochoverenskommelser/gemensamt/samverkansavtalet.4.7f464a791555012adc8f445.html>

finns en Hjälpmedelshandbok med verksamhetsnära rutiner för hjälpmedelsförsörjning, till stöd för förskrivarna. För dessa dokument ansvarar GNU.

När det gäller MTP och hjälpmedel inom Hjälpmedelscentralens (HMC) sortiment finns via GNU Överenskommelse om MTP (2020-2021) med länets kommuner. Hemsjukvårdsavtalet (bilaga 7) innehåller gällande medicintekniskt ansvarig (MTA) skrivningar om medicinteknisk utrustning registrerad hos MTA och som ägs av kommunen. Ansvar för av kommunen inköpta produkter som registrerats hos respektive utförare HMC och MTA är likartat. Det som finns registrerat i respektive systemstöd har försörjaren därmed åtagit sig service och kontroller som ingår i avtalet. Skillnaden är att från HMC kan kommunerna köpa och hyra produkter ur befintligt sortiment. Hur avgränsningen sker av vilken försörjare som ansvarar för vilka MTP framgår inte annat än att respektive försörjare gör den bedömningen själv utifrån om produkten ingår i sortiment (HMC med möjlighet att lyfta till beredningsgrupp) eller om bedömning sker att kompetens finns för produkten (MTA).¹³

Styrning, administration och finansiering

Nämnden sammanträder fyra gånger per år. Kommunerna representeras av ordföranden för vård- och omsorgsnämnder eller motsvarande. Varje år beslutar nämnden om en verksamhetsplan som är utgångspunkt för vad som tas upp för mötena. I verksamhetsplanen finns också en förteckning över de upphandlingar som ska genomföras under året. Vid varje sammanträde görs en redovisning om pågående och avslutade upphandlingar.

Nämnden har ingen egen förvaltning. Region Jämtland Härjedalens upphandlingsenhet servar nämnden i upphandlingsförfarandet. Hjälpmedels- och förrådsenheten hanterar frågor om hjälpmedel, lagerhållning och distribution. Nämndens kostnader för administration, upphandling, lagerhållning och distribution fördelas mellan kommunerna och regionen genom påslag på upphandlade produkter. Ledamot och ersättare i den gemensamma nämnden får ersättning för uppdraget från den kommun eller regionen som valt ledamoten och ersättaren. Delegationsordningen¹⁴ anger i vilka ärendetyper som beslutanderätten har delegerats från nämnden till enskilda förtroendevalda eller tjänstepersoner.

Ärenden i GNU

Tabell 1 – förteckning över typen av punkter som nämnden har behandlat 2017-2019

År	Administrativ punkt	Informations-/diskussionspunkt	Beslutspunkt	
2017	15	18	14	47
2018	17	18	12	47
2019	20	18	14	52
Totalt	52	54	40	146

En genomgång av protokollen och de punkter som har behandlats i GNU under åren 2017-2019 har genomförts. De punkter som har behandlats i nämnden har kategoriserats utifrån

¹³ Region Jämtland Härjedalen (2019). *Medicintekniska produkter MTP, organisation och förutsättningar att möta behov i patientens hem*, s. 15 ff.

¹⁴ Se bilaga 10.

dess huvudsyfte, dvs. om det huvudsakligen är administrativa punkter (mötets öppnande, val av justerare, fastställande av dagordning, föregående protokoll osv.) information/diskussion (där beslut förvisso ibland tas, men det då handlar om att godkänna information osv.) eller punkter med ärenden som syftar till att avgöras av nämnden i form av beslut om åtgärder.

Som framgår av Tabell 1 behandlade nämnden 47 punkter 2017, 47 punkter 2018 och 52 punkter 2019. Av dessa totalt 146 punkter kategoriseras 52 som administrativa, 54 som informations-/diskussionspunkter och 40 som beslutspunkter. I korthet ger genomgången vid handen att GNU under de tre senaste åren i större utsträckning har använts till information och diskussion än till att fatta beslut i gemensamma ärenden.

Sociala vård- och omsorgsgruppen - SVOM

SVOM är en politisk arena, som syftar till att stärka regional samverkan och utveckling mellan kommunerna och Region Jämtland Härjedalen.

När Hjälpmedelspolicyn bereddes skedde det just i SVOM, varför nämndens frågor redan har hanterats i det här sammanhanget.

Deltagare

Från länets kommuner: Facknämndsordförande, dvs. sociala samrådsgruppen & förvaltningschefer (eller motsvarande), samordnare social välfärd.

Från Region Jämtland Härjedalen: Hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande, 1:e vice ordförande och oppositionsråd, Hälso- och sjukvårdsdirektör, områdeschef primärvård, psykiatri, vårdstrateg, planeringschef.

I SVOM sitter till stor del samma förtroendevalda ledamöter som i GNU med motsvarande kompetens och uppdrag.

Mandat

Rekommendationsbeslut.

Sammanträden

SVOM sammanträder gånger/år, inkl. ett tillfälle vid samverkansdagar med Västernorrland.

Regionalt brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet

I regionplanen för perioden 2020-2022 nämns att ”Patientföreningars och brukarrådets kompetenser ska tas tillvara”. Närmare om hur det ska ske framgår inte. Det viktiga är således att det finns möjligheter till dialog och inspel från brukarna i de frågor som berör dem, att det finns en kanal för brukarinflytande inom berörda områden.

Brukarråd kan initieras av antingen av en handikapporganisation eller av en verksamhet i Region Jämtland Härjedalen. Brukarråd är organisatoriskt knutna till berörd verksamhet, som också är sammankallande.

Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor

Hösten 2013 inrättades inom Region Jämtland Härjedalen Brukarrådet för hjälpmedelsfrågor. Brukarrådet initierades i dialog med ordföranden i GNU och ordföranden för beredningsgruppen, tillika chefen för Hjälpmedelscentralen. Syftet med brukarrådet var att samverka kring hjälpmedel och dess tillgänglighet, sortiment, regelverk och servicenivå. Nio organisationer valdes ut att representera sina medlemmar i brukarrådet: Reumatikerföreningen, Riksförbundet attention, Afasiförbundet, Delaktighet – Handlingskraft – Rörelsefrihet (DHR – tidigare Handikappades riksförbund), Föreningen för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar (RBU), Föreningen för barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning (FUB), Personskadeförbundet RTP (rehabilitering, tillgänglighet och påverkan), Hjärnkraft och Strokeförbundet. Ledamöterna har rätt till arvode, traktaments- och resersättning enligt fullmaktiges fastställda regler för förtroendevalda i Region Jämtland Härjedalen.¹⁵ Brukarrådets uppdrag är på en relativt sett detaljerad nivå.

Sedan hösten 2013 har två möten per år hållits. Vid mötena har en tjänstemannarepresentant informerat om vad som varit på gång inom hjälpmedelsverksamheten. Brukarrepresentanterna har haft med sig frågor, ofta om sortiment respektive tillgänglighet.

Brukarrådet upplevs fungera dåligt och inte uppfylla sitt syfte. Ända sedan 2013 har deltagarantalet varit mycket lågt, ca en till fem deltagare. Oftast har samma tre personer deltagit i mötena.

Tillgänglighetsrådet i Region Jämtland Härjedalen

Av reglementet¹⁶ framgår att Tillgänglighetsrådet i Region Jämtland Härjedalen är en samrådsgrupp för frågor som rör personer med någon typ av funktionsnedsättning. Rådet består av representanter från funktionshinderrörelsen i Jämtland och Härjedalen, förtroendevalda och tjänstemän från Region Jämtland Härjedalen, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

¹⁵ Se bilaga 7 för mer information.

¹⁶ <https://diariet.regionjh.se/diariet/files/0a53651b-58b6-40a1-93e5-51300d21d70a.docx>

Funktionshinderrörelsen bereds genom sina representanter i rådet möjlighet att framföra synpunkter på Region Jämtland Härjedalen verksamhetens utformning samt möjlighet att föreslå förändringar och förbättringar i frågor som har aktualitet för grupperna. Rådets inhämtande av synpunkter ska ske i så tidigt skede att synpunkter och förslag kan påverka ärendets handläggning i aktuell nämnd eller styrelse. Rådet ska vara ett referensorgan med överläggningsrätt i frågor som rör personer med funktionsnedsättning. Överläggningsrätt innebär att rådet ska informeras och att samråd ska ske. Tillgänglighetsrådets uppdrag när det gäller hjälpmedelsfrågor är på en övergripande nivå.

Uppgifter

Tillgänglighetsrådet i Region Jämtland Härjedalen ska:

- Verka för att organisationen i sina verksamheter tillförsäkrar människor med funktionsnedsättningar delaktighet och jämlikhet,
- Framföra önskemål och vara rådgivande i frågor som rör organisationens verksamheter för personer med funktionsnedsättning,
- Lämna synpunkter eller underlag till aktuella remisser eller delar av remisser som rör personer med funktionsnedsättning,
- Bevaka hjälpmedelsförsörjningens utveckling i enlighet med antagen hjälpmedelspolicy för länet,
- Sprida information om funktionshinder- och hjälpmedelsfrågor till berörda i Jämtland Härjedalen,
- Följa forskning och utveckling inom funktionshinder- och hjälpmedelsområdet.

Ledamöter

Tillgänglighetsrådet består av 13 ordinarie ledamöter. Ordförande tillsätts av Regionstyrelsen (1 förtroendevald ledamot), Region Jämtland Härjedalen (1 ledamot), Försäkringskassan (1 ledamot, *i nuläget dock inte representerad*), Arbetsförmedlingen (1 ledamot, *i nuläget dock inte representerad*). Funktionshinderrörelsen utser inom sig 9 ledamöter, vilka representerar Synskadades riksförbund i Jämtlands län (1 ledamot), Förbundet för ett samhälle utan rörelsehinder (1 ledamot) samt Funktionsrätt Jämtland Härjedalen (7 ledamöter, som bl.a. representerar organisationerna Reumatikerdistriktet, Attention Jämtland Härjedalen, FUB Jämtlands län, Personskadeförbundet RTP Jämtlands län, Hjärnkraft och Strokeföreningen¹⁷). För varje ledamot ska en ersättare finnas.

Sakkunniga kan adjungeras till rådet.

Distriktsorganisationerna som ingår i tillgänglighetsrådet ska före den 1 november det år då allmänna val genomförs utse ledamöter och ersättare till rådet.

Arbetsformer

Tillgänglighetsrådet i Region Jämtland Härjedalen:

- Utser inom sig ordförande och vice ordförande. Ordförande ska utses bland de förtroendevalda och vice ordförande bland representanterna från handikapporganisationerna. Regiondirektören utser sekreterare för rådet,
- Planerar själv sin verksamhet,
- Utser inom sig arbetsutskott och kan vid behov tillsätta arbetsgrupp/arbetsgrupper,

¹⁷ Se bilaga 8 för mer utförlig information.

- Ska få utbildning liknande den som erbjudas politiskt förtroendevalda i Region Jämtland Härjedalen.
- Ska årligen delge regionstyrelsen sitt årsbokslut,
- Har rätt att väcka ärenden hos regionstyrelsen.

Ersättning

Ledamöterna i Tillgänglighetsrådet har rätt till arvode, traktaments- och resersättning enligt fullmäktiges fastställda regler för förtroendevalda i Region Jämtland Härjedalen.

Sammanträden

Skriftlig kallelse, föredragningslista samt handlingar av vikt ska vara tillgängliga för rådets ledamöter och för kännedom till rådets ersättare senast en vecka föra sammanträden. Rådet ska sammanträda fyra gånger per år.

Levande bibliotek

Levande bibliotek är något som finns på flera ställen i Sverige och kan beskrivas som en ”pool” av personer med egen erfarenhet. Deltagarna får beskriva vad de har för erfarenheter och på vilket sätt de kan tänka sig att bidra. Verksamheter som sedan önskar ha patientmedverkan i något utvecklingsarbete kan vända sig till Levande biblioteket för att ”låna” en person. Då sker en form av matchning och en förfrågan går ut till deltagare i levande bibliotek.

Den som är med i Levande bibliotek avgör omfattningen på sitt engagemang helt och hållet själv. Personen i fråga förbinder sig inte till någonting mer än att ge hälso- och sjukvården möjlighet att fråga om medverkan när det kommer uppdrag som kan vara lämpligt. Ersättning utgår för medverkan ett utvecklingsarbete. Vilken ersättning som betalas ut beror på omfattningen av uppdraget och antingen för hel- eller halv dag. Deltagare i Levande bibliotek får en introduktionsutbildning och inbjudan till nätverksträffar några gånger per år.¹⁸ Levande bibliotek är på väg att införas även i Region Jämtland Härjedalen.

¹⁸ <https://www.1177.se/Vastra-Gotaland/sa-fungerar-varden/varden-i-vastra-gotaland/patient-som-medskapare/levande-bibliotek/>

Bilaga 1 – Hjälpmedel och MTP (definitioner och omfattning)

Nedan beskrivs vad som definieras som hjälpmedel och MTP och därmed innefattas i hjälpmedelsverksamheten.

Hjälpmedel

Hjälpmedel ska alltid ses som en del av behandling och stöd och inte enbart som en från hälso- och sjukvården utlämnad produkt. Ett hjälpmedel kan vara allt från en griptång till ett avancerat hjälpmedel som en respirator, en dialysapparat eller en mobilapplikation. Följande definitioner finns.

Hjälpmedel: Hjälpmedel för det dagliga livet eller hjälpmedel för vård och behandling.

Hjälpmedel för det dagliga livet: Individuellt utprovad produkt som syftar till att bibehålla eller öka aktivitet, delaktighet eller självständighet genom att kompensera en funktionsnedsättning. Exempel på hjälpmedel för det dagliga livet är rollatorer, griptänger, hörapparater, förstoringssystem och appar för påminnelser. Förskrivs eller köps på konsumentmarknaden efter rådgivning av behörig hälso- och sjukvårdspersonal. De flesta hjälpmedel för det dagliga livet är MTP.

Hjälpmedel för vård och behandling: Förskriven MTP som syftar till att kontrollera, bibehålla eller förbättra ett medicinskt tillstånd och som är avsedd att kunna användas utan hälso- och sjukvårdsutbildning. Exempel på hjälpmedel för vård och behandling är antidecubitusmadrass, cpap, handortos, insulinpump.¹⁹

MTP

Följande definition av MTP finns i artikel 2.1 i EU-förordning 2017/745.

MTP: Instrument, apparat, anordning, programvara, implantat, reagens, material eller annan artikel som enligt tillverkaren är avsedd att, antingen separat eller i kombination, användas på människor för ett eller flera av följande medicinska ändamål, nämligen

- Diagnos, profylax, övervakning, prediktion, prognos, behandling eller lindring av sjukdom,
- Diagnos, övervakning, behandling, lindring av eller kompensation för en skada eller funktionsnedsättning, undersökning, ersättning eller ändring av anatomin eller av en fysiologisk eller patologisk process eller ett fysiologiskt eller patologiskt tillstånd,
- Tillhandahållande av information genom undersökning in vitro av prover från människokroppen, inklusive donationer av organ, blod och vävnad,

och som inte uppnår sin huvudsakliga, avsedda verkan i eller på människokroppen med hjälp av farmakologiska, immunologiska eller metaboliska medel, men som kan understödjas i sin funktion av sådana medel.

¹⁹ <http://termbank.socialstyrelsen.se/#results>

Följande produkter ska också anses vara MTP:

- Produkter avsedda för befruktningskontroll eller fertilitetsstöd,
- Produkter särskilt avsedda för rengöring, desinficering eller sterilisering av de produkter som avses i artikel 1.4 och sådana som avses i första stycket i denna punkt.

Artikel 1.4 i förordning 2017/745 innebär att punkten närmast ovan refererar till produkter avsedda för rengöring, desinficering eller sterilisering av följande kategorier:

- MTP,
- Tillbehör till MTP,
- Produkter som listas i bilaga XVI,
- Produkter avsedda för befruktningskontroll eller fertilitetsstöd.²⁰

MTP omfattar därmed en mängd olika produkter, från enkla förbrukningsartiklar som katetrar och sterila förbrukningsartiklar till komplicerade högteknologiska utrustningar som datortomografer och magnetresonanstomografer. De omfattar också hjälpmedel och medicinska behandlingshjälpmedel (till exempel inhalatorer, ventilatorer och oxygenkoncentratorer). Även informationssystem och programvara, som hanterar information kring patienten, utgör MTP. Om en produkt uppnår sin huvudsakligen avsedda verkan med hjälp av farmakologiska, immunologiska eller metaboliska medel är den dock inte en MTP utan ett läkemedel och behandlas efter lagar och föreskrifter som avser sådana.²¹

²⁰ <https://lakemedelsverket.se/malgrupp/Foretag/Medicinteknik---ny-lagstiftning/Definition-av-medicinteknisk-produkt/>

²¹ Region Jämtland Härjedalen (2019). *Medicintekniska produkter MTP, organisation och förutsättningar att möta behov i patientens hem*, s. 15 ff.

Bilaga 2 – Rättslig reglering av betydelse

Kommunallagen (2017:725)²²

Fullmäktige

Fullmäktiges uppgifter

I 5 kap. 1 § KL föreskrivs att fullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen eller landstinget, främst

1. mål och riktlinjer för verksamheten,
2. budget, skatt och andra viktiga ekonomiska frågor,
3. nämndernas organisation och verksamhetsformer,
4. val av ledamöter och ersättare i nämnder och beredningar,
5. val av revisorer,
6. grunderna för ekonomiska förmåner till förtroendevalda,
7. årsredovisning och ansvarsfrihet,
8. folkomröstning i kommunen eller landstinget, och
9. extra val till fullmäktige.

Fullmäktige beslutar också i andra ärenden som anges i KL eller i andra författningar.

Av 2 § samma kapitel följer att fullmäktige får uppdra åt en nämnd att i fullmäktiges ställe besluta i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Ärenden som anges i 1 § första stycket eller som enligt lag eller annan författning ska avgöras av fullmäktige får dock inte delegeras till nämnderna.

I 4 § anges att fullmäktige i samband med att budgeten fastställs eller anslag annars beviljas får uppdra åt en nämnd att genomföra en viss verksamhet inom ramen för de riktlinjer om verksamheten som fullmäktige har fastställt, om inte något annat följer av lag eller annan författning.

Kommunalförbund

Bildande av kommunalförbund

I 9 kap. 1 § anges att ett kommunalförbund enligt 3 kap. 8 § bildas genom att förbundsmedlemmarnas fullmäktige antar en förbundsordning. Förbundsmedlemmarna kan också i förbundsordningen ange en senare tidpunkt vid vilken kommunalförbundet ska bildas.

²² https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/kommunallag-2017725_sfs-2017-725

Bestämmelser som ska tillämpas för kommunalförbund

Om inget annat anges eller följer av bestämmelserna om kommuner och landsting i denna lag, tillämpas enligt 2 § dessa även för kommunalförbund.

När ett kommunalförbund har hand om en angelägenhet som det finns bestämmelser om i en särskild författning, ska den författningens bestämmelser om kommuner eller landsting tillämpas för förbundet.

Om det i någon annan författning finns särskilda bestämmelser om kommunalförbund för ett visst ändamål, ska de tillämpas i stället för bestämmelserna i denna lag.

Beslutande församling, förbundsstyrelse och övriga organ

I 3 § föreskrivs att det i ett kommunalförbund ska som beslutande församling finnas ett förbundsfullmäktige eller en förbundsdirektion.

Ledamöter och ersättare i den beslutande församlingen väljs av förbundsmedlemmarnas fullmäktige enligt vad som anges i förbundsordningen.

Varje förbundsmedlem ska vara representerad i den beslutande församlingen med minst en ledamot och en ersättare. Antalet ersättare ska vara lika många som antalet ledamöter.

I 4 § anges att den beslutande församlingen väljs för fyra år, om inte en kortare mandattid anges i förbundsordningen.

Mandattiden räknas från och med den 1 januari året efter det år då val av fullmäktige har hållits i hela landet, om inte annat anges i förbundsordningen.

Av 5 § framgår att den beslutande församlingen ska tillsätta en förbundsstyrelse. Om ett förbund är organiserat med förbundsdirektion, ska direktionen också vara förbundsstyrelse.

Den beslutande församlingen ska tillsätta de organ som utöver förbundsstyrelsen behövs för att fullgöra kommunalförbundets uppgifter.

Förbundsordningen

I enlighet med 6 § ska förbundsordningen ange

1. kommunalförbundets namn och den ort där förbundet ska ha sitt säte samt förbundets medlemmar och ändamål,
2. förbundets organisation, organens uppgifter och inbördes förhållanden samt om interimorgan får inrättas och om förbundsstyrelsen ska få vara ställföreträdare för förbundsfullmäktige,
3. antalet ledamöter och ersättare i den beslutande församlingen och hur förbundsmedlemmarna ska vara representerade samt mandattiden i de fall som anges i 4 §,
4. antalet revisorer och deras mandattid,
5. i fråga om förbund med förbundsdirektion, på vilket sätt som revisorer ska utses,
6. om en förbundsmedlem ska ha rätt att väcka ärenden i den beslutande församlingen,
7. om det för beslut ska krävas kvalificerad majoritet i den beslutande församlingen och för vilka ärenden detta ska gälla,
8. om en förtroendevald hos en förbundsmedlem som inte är ledamot i den beslutande församlingen ska ha rätt att delta vid sammanträden enligt 5 kap. 40 §,

9. om en förtroendevald hos en förbundsmedlem som inte är ledamot eller ersättare i förbundsstyrelsen eller någon annan nämnd ska ha sådan närvarorätt som anges i 4 kap. 28 §,
10. på vilken webbplats förbundets anslagstavla ska finnas,
11. förbundsmedlemmarnas andelar i förbundets tillgångar och skulder och fördelningen av förbundets kostnader mellan medlemmarna,
12. förbundsmedlemmarnas styrning av och insyn i förbundets ekonomi och verksamhet,
13. riktlinjer om förbundets budgetprocess,
14. om allmänheten ska ha rätt att ställa frågor om årsredovisningen vid ett sammanträde och i så fall förutsättningarna för detta,
15. förfarandet vid en förbundsmedlems utträde ur förbundet,
16. förutsättningarna för och förfarandet vid förbundets likvidation och upplösning samt grunderna för skifte av förbundets behållna tillgångar när förbundet upplöses,
17. ordningen för att lösa tvister mellan förbundet och dess medlemmar, och
18. ordningen för att bestämma ekonomiska förmåner till ledamöterna och ersättarna i den beslutande församlingen samt, i fråga om förbund med förbundsledning, till revisorerna.

Ledamöter och ersättare

I 7 § föreskrivs att en förbundsmedlem får till ledamot eller ersättare i den beslutande församlingen välja endast den som är ledamot eller ersättare i förbundsmedlemmens fullmäktige.

Ledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen och andra nämnder samt revisorer väljs bland dem som har rösträtt vid val till någon av förbundsmedlemmarnas fullmäktige.

Proportionella val

Av 8 § framgår att Om det begärs av det antal väljande som anges i 2 § lagen (1992:339) om proportionellt valsätt ska val av ledamöter och ersättare i den beslutande församlingen samt revisorer vara proportionella.

Om inte något annat följer av förbundsordningen ska det som sägs i första stycket tillämpas när den beslutande församlingen väljer ledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen, andra nämnder och de beslutande organens beredningar samt revisorer.

Budgetprocessen

I 9 stadgas att det som sägs om budgetprocessen i 11 kap. 8 och 10 §§ inte gäller kommunalförbund.

Av 10 § framgår att i kommunalförbund med förbundsledning ska det sammanträde vid vilket budgeten fastställs vara offentligt. Sammanträdet ska tillkännages på kommunalförbundets anslagstavla minst en vecka före sammanträdesdagen.

Förbundsmedlemmarnas ekonomiska ansvar

I 11 § anges att om ett kommunalförbund saknar tillgångar för att betala en skuld, är förbundsmedlemmarna skyldiga att fylla bristen. Varje medlem ska skjuta till så stor del av bristen som svarar mot medlemmens andel i skulden efter de grunder som anges i förbundsordningen.

Revision

Av 12 § följer att det som sägs om val av revisorer i 12 kap. 4 och 5 §§ inte gäller för kommunalförbund.

I kommunalförbund med förbundsfullmäktige väljs revisorer av förbundsfullmäktige. I kommunalförbund med förbundsledning väljs revisorer enligt vad som anges i förbundsordningen.

I 13 § stadgas att i kommunalförbund med förbundsledning ska revisorerna lämna en revisionsberättelse till var och en av förbundsmedlemmarnas fullmäktige. Det som sägs om fullmäktige i 5 kap. 24, 25, 32 och 49 §§ ska för sådana förbund gälla förbundsmedlemmarnas fullmäktige.

Av 14 § framgår att om en förbundsledning tillsatt en eller flera nämnder, ska revisorerna lämna en särskild revisionsberättelse som avser nämndernas verksamhet till förbundsledningen.

Ledningen prövar om ansvarsfrihet ska beviljas eller inte för de nämnder som den tillsätter.

Vidare stadgas i 15 § att revisorer i ett kommunalförbund är skyldiga att på begäran lämna upplysningar till de förtroendevalda revisorerna i varje kommun eller landsting som är medlem i kommunalförbundet. Skyldigheten gäller upplysningar om

1. kommunalförbundets angelägenheter, och
2. sådana juridiska personer som omfattas av 2 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och till vilka kommunalförbundet enligt 10 kap. 2-6 §§ lämnat över skötseln av en kommunal angelägenhet.

Folkomröstning

I 16 § anges att kommunalförbund inte får anordna folkomröstning eller anlita valnämnden i en kommun som är förbundsmedlem.

Anslagstavlan

Av 17 § följer att det som anges om fullmäktige och styrelsen i bestämmelserna om anslagstavlan i 8 kap. 9-11 §§ ska i stället avse förbundsfullmäktige, förbundsledning och förbundsstyrelsen.

Utträde

En förbundsmedlem har i enlighet med 18 § rätt att utträda ur ett kommunalförbund. Uppsägningstiden ska vara tre år, om inte en kortare tid anges i förbundsordningen.

Gemensam nämnd

I 3 kap. 4 § KL stadgas att fullmäktige ska tillsätta de nämnder som utöver styrelsen behövs för att fullgöra kommunens eller landstingets uppgifter enligt lag eller annan författning och för övrig verksamhet. Vidare föreskrivs i 9 kap. 9 § att kommuner och landsting får besluta att en nämnd ska vara gemensam med en annan kommun eller ett annat landsting. Av 19 § samma kapitel framgår att det är fullmäktige som får besluta att en nämnd ska vara gemensam med en annan kommun eller ett annat landsting. I 20 § stadgas att en gemensam nämnd tillsätts i någon av de samverkande kommunerna eller landstingen och ingår i denna kommuns eller detta landstings organisation.

Uppgifter för gemensamma nämnder

Av 9 kap. 21 § KL framgår att kommuner och landsting genom en gemensam nämnd får fullgöra uppgifter enligt 3 kap. 4 §. En gemensam nämnd får fullgöra uppgifter för vilka det enligt lag eller annan författning ska finnas en eller flera nämnder i varje kommun eller landsting. Uppgifter som kommun- eller landstingsstyrelsen har vid höjd beredskap enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap får dock inte fullgöras av en gemensam nämnd. I 22 § anges att en gemensam nämnds uppgifter närmare ska preciseras i en överenskommelse mellan de berörda kommunerna och landstingen. Det som gäller för en nämnd enligt kommunallagen ska, om inget annat sägs, i enlighet med 23 § även tillämpas för en gemensam nämnd.

Ledamöter och ersättare

I 24 § stadgas att ledamöter och ersättare väljs av fullmäktige i de samverkande kommunerna och landstingen. Var och en av de samverkande kommunerna och landstingen ska vara representerade i den gemensamma nämnden med minst en ledamot och en ersättare. Antalet ersättare ska vara lika många som antalet ledamöter. I enlighet med 25 § har förtroendevalda i en gemensam nämnd rätt till ersättning av den kommun eller det landsting som har valt dem.

Budget

Av 26 § framgår att budgeten upprättas av den kommun eller det landsting som har tillsatt nämnden. Budgeten ska upprättas efter samråd med de övriga samverkande kommunerna och landstingen.

Rätt till upplysningar och närvarorätt för personalföreträdare

I 27 § anges fullmäktige i en kommun eller ett landsting som bildat en gemensam nämnd har rätt att begära upplysningar från nämnden. Ordföranden och vice ordföranden i nämnden samt de anställda i de samverkande kommunerna och landstingen är skyldiga att lämna upplysningar vid fullmäktiges sammanträden, om det inte finns något hinder mot det på grund av sekretess.

I enlighet med 28 § får företrädare för anställda i kommuner eller landsting som samverkar i en gemensam nämnd i den omfattning som anges i 7 kap. 13-16 §§ närvara vid sammanträden med den gemensamma nämnden.

Interpellationer och frågor

I 29 § stadgas att ledamöter i fullmäktige i kommuner eller landsting som bildat en gemensam nämnd får ställa interpellationer om nämndens handläggning. För att hämta in upplysningar får ledamöterna ställa frågor. Interpellationer och frågor ska riktas till nämndens ordförande.

Delegering av ärenden

Av 30 § följer att en gemensam nämnd får, utöver vad som anges i 7 kap. 5 §, även under samma förutsättningar uppdra åt en anställd i någon av de samverkande kommunerna eller landstingen att besluta på nämndens vägnar. Om en gemensam nämnd med stöd av 7 kap. 5 § uppdrar åt en förvaltningschef inom nämndens verksamhetsområde att fatta beslut, får nämnden i enlighet med 31 § överlåta åt förvaltningschefen att i sin tur uppdra åt en annan anställd inom kommunen eller landstinget eller i någon av de samverkande kommunerna eller landstingen att fatta beslutet.

Tillkännagivande av protokoll

I 32 § anges att justeringen av en gemensam nämnds protokoll ska tillkännas på var och en av de samverkande kommunernas och landstingens anslagstavlor.

Reglemente

I 33 § stadgas att reglementet för en gemensam nämnd ska antas av fullmäktige i var och en av de samverkande kommunerna eller landstingen.

Revision

I 34 § anges att en gemensam nämnd ska granskas av revisorerna i var och en av de samverkande kommunerna eller landstingen.

Ansvarsfrihet och anmärkning

Av 35 § framgår att fråga om ansvarsfrihet och om anmärkning för en gemensam nämnd ska prövas av fullmäktige i var och en av de samverkande kommunerna eller landstingen.

Gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet

Enligt 36 § finns särskilda bestämmelser om gemensam nämnd i lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet (se nedan).

Avtalssamverkan

I 9 kap. 37 § KL föreskrivs att en kommun eller ett landsting får ingå avtal om att någon av dess uppgifter helt eller delvis ska utföras av en annan kommun eller ett annat landsting (avtalssamverkan). Sådan avtalssamverkan hindras inte av kravet i 2 kap. 1 § på anknytning till kommunens eller landstingets område eller dess medlemmar.

Kommuner och landsting får inom ramen för avtalssamverkan, med de begränsningar som följer av 6 kap. 38 §, komma överens om att uppdra åt en anställd i den andra kommunen eller i det andra landstinget att besluta på kommunens eller landstingets vägnar i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. I så fall tillämpas 7 kap. 4-8 §§.

Om det i annan lag eller författning finns bestämmelser som avviker från denna paragraf, tillämpas de bestämmelserna.

I 9 kap. 38 § stadgas att styrelsen årligen till fullmäktige ska rapportera om kommunens eller landstingets avtalssamverkan enligt 37 § eller enligt annan lag eller författning.

Lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet

I 1 § stadgas att ett landsting och en eller flera kommuner som ingår i landstinget genom samverkan i en gemensam nämnd gemensamt får fullgöra

1. landstingets uppgifter
  - enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30),
  - enligt tandvårdslagen (1985:125),
  - enligt lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård,
  - enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård,
  - enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade,
  - enligt lagen (2017:372) om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården,

- enligt smittskyddslagen (2004:168), eller
- som i annat fall enligt lag ska skötas av en sådan nämnd som avses i 7 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen, och

2. kommunens uppgifter

- enligt socialtjänstlagen (2001:453),
- enligt hälso- och sjukvårdslagen,
- enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,
- enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,
- enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade,
- enligt lagen om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården, eller
- som i annat fall enligt lag ska skötas av socialnämnd.

I 2 § föreskrivs att landstinget och kommunen eller kommunerna får samverka enligt denna lag endast om uppgifter från såväl landstinget som kommunen eller kommunerna ingår i den gemensamma nämndens ansvarsområde.

Av 3 § följer att bestämmelserna i kommunallagen om gemensam nämnd gäller i övrigt.

Bilaga 3 – Kommunala (och regionala) samverkansformer

I kommunallagen (2017:725) finns både offentligrättsliga och privaträttsliga former för kommunal samverkan i en särskild organisation. De offentligrättsliga formerna är kommunalförbund och gemensam nämnd. Privaträttsliga former är företag, stiftelser och föreningar. Samverkan kan även ske i mer informella konstellationer, t.ex. nätverk.²³ Det som rättsligt styr kommunal samverkan gäller i huvudsak även för samverkan mellan kommuner och regioner.²⁴

Samverkan mellan kommuner (och regioner) om en viss uppgift kan också ske genom avtal, vilket är en gammal företeelse. Fram till den 1 juli 2018 saknades dock en särskild lagreglering i kommunallagen (KL) om avtalssamverkan, varför kompetensfrågorna fram till dess i första hand fick bedömas utifrån bestämmelsen om kommunernas allmänna befogenheter (2 kap. 1 § i den föregående KL). Av vikt var att det skulle finnas ett ömsesidigt kommunalt intresse av samarbetet och varje kommuns deltagande borde stå i proportion till det egna kommunintresset. Vissa specialförfattningar har dock även före 2018 innehållit uttryckligt stöd för att använda interkommunala avtal.²⁵ Sedan den 1 juli 2018 finns en generell möjlighet till avtalssamverkan i KL. Det innebär att en kommun eller en region får ingå avtal om att dess uppgifter helt eller delvis ska utföras av en annan kommun eller region. Genom ett sådant avtal får en kommun eller region utföra uppgifter åt en annan kommun eller region, utan att lokaliseringsprincipen hindrar det.²⁶

Som har nämnts under avsnittet Genomförandet av utredningsuppdraget ovan är nämndens bedömning att det inom hjälpmedelsområdet inte är aktuellt att bilda ett bolag eller ingå någon annan form av privaträttslig sammanslutning. De rättsliga förutsättningar för samverkan som är aktuella och redovisas mer ingående i rapporten är därför kommunalförbund, gemensam nämnd och avtalssamverkan.

Fördelar och nackdelar med aktuella samverkansformer

Det finns många faktorer som kan påverka valet av samverkansform, t.ex. verksamhetens volym, art (frivillig/obligatorisk verksamhet, myndighetsutövning eller affärsverksamhet), liksom synen på demokratifrågor, ansvarsutkrävande och medborgarinsyn.²⁷

Kommunalförbund (Regionförbund)

Kommunalförbund är en samverkansform som kan användas till i stort sett vilken kommunal angelägenhet som helst. Ett sådant förbund blir en egen juridisk person med egen rättskapacitet, som är fristående i förhållande till medlemmarna. Det innebär att vissa

²³ Prop. 2016/17:171, s. 148.

²⁴ Sveriges kommuner och regioner (2009). *Kommunala samverkansformer*, s. 12.

²⁵ Ibid., s. 32.

²⁶ Prop. 2017/18:151, 26 ff.

²⁷ Sveriges kommuner och regioner (2009). *Kommunala samverkansformer*, s. 12.

uppgifter flyttas över till kommunalförbundet, som blir huvudman för verksamheten med egen budget.²⁸

Det främsta argumentet för kommunalförbund är att det är möjligt att skapa en ny gemensam organisation och att denna kan ha en tydligt identifierbar, men separat, ekonomi. Det uppfattas finnas tydliga spelregler kring politisk representation och lagstiftaren har gett utrymme för flexibilitet vid val av styrform (fullmäktige eller direktion). Kommunalförbund upplevs även ligga utanför lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU), dvs. det är möjligt för enskilda kommuner att lämna uppdrag och föra pengar till förbundet utan föregående upphandling. Under det senaste decenniet har detta anförts som ett avgörande skäl vid bildande av flera kommunalförbund. Denna samverkansform anses fungera väl när antalet samverkande parter är många eller när verksamheten gäller större belopp. Det går att skapa en gemensam ekonomisk enhet (balansräkning med tillgångar och skulder) som är skild från övriga kommunala enheter. Dessutom erbjuder kommunalförbund flera olika former för politisk insyn och inflytande. Kommunalförbund anses generellt fungera väl. De nackdelar som förknippats med kommunalförbund är generellt giltiga för all samverkan i form av en gemensam organisation. För mindre uppgifter kan formen upplevas som onödigt otymplig och därför inte lämplig.²⁹

Gemensam nämnd

En gemensam nämnd anses svara mot ett behov att kunna samverka över kommungränserna i ett offentligtorganiskt organ, i vilket de samverkande parterna behåller ett reellt politiskt inflytande över den verksamhet som nämnden bedriver. En gemensam nämnd är inte en egen juridisk person, utan ingår i en av de samverkande kommunerna eller regionen (vårdkommunen). Den gemensamma nämnden bör ses som vilken nämnd som helst, som har samma möjlighet att ingå avtal och anställa personal m.m. som nämnder. Främst praktiska skäl talar för en samordning av personalresurserna, vilket lämpligen kan ske genom att vårdkommunen anställer all berörd personal. Det är vidare naturligt att vårdkommunen eller vårdregionen äger de tillgångar som nyttjas gemensamt, till exempel hjälpmedel.³⁰

Det främsta argumentet för gemensam nämnd är att den utgör en beslutsmässig enhet, men är mindre administrativt betungande än t.ex. ett kommunalförbund. Det finns goda erfarenheter av att inrätta en gemensam nämnd för bl.a. myndighetsutövning, kring administrativa funktioner eller kring kompetensförsörjning och rekrytering. En gemensam nämnd förefaller mest lämpligt för färre antal parter, eftersom den ekonomiskt sorterar in under vårdkommunen. Detta innebär att vårdkommunen ansvarar för all ekonomisk redovisning. En nackdel är därför att en gemensam nämnd inte lämpar sig för investeringstunga verksamheter.³¹

²⁸ Hjälpmedelsinstitutet (2013). *Samverkansformer mellan kommuner och landsting på hjälpmedelsområdet*, s. 11.

²⁹ Mattisson, Ola & Thomasson, Anna, Lunds universitet (2019). *Interkommunal samverkan – en kunskapsöversikt*, s. 16.

³⁰ Hjälpmedelsinstitutet (2013). *Samverkansformer mellan kommuner och landsting på hjälpmedelsområdet*, s. 12.

³¹ Mattisson, Ola & Thomasson, Anna, Lunds universitet (2019). *Interkommunal samverkan – en kunskapsöversikt*, s. 16 f.

Avtalssamverkan

Kompetensfrågor, dvs. vad samverkan kan omfatta, får bedömas med utgångspunkt från KL. Genom ren avtalssamverkan skapas inte något gemensamt förvaltningsorgan. Inflytande för de samverkande parterna regleras enbart i avtal. Samverkansavtal kan innehålla regler om samråds- och referensgrupper, men de utgör inga gemensamma beslutsorgan. Den juridiska tolkningen är att LOU är tillämplig. Det bör innebära att såväl verksamheten som tjänster och hjälpmedel ska upphandlas. Samverkan med stöd endast av avtal är dock svårbedömt upphandlingsrättsligt. Frågan har aktualiserats i EU-domstolen, som kom fram till att det finns ett utrymme för kommuner att samverka genom avtal utan att upphandlingsdirektiven och LOU aktualiseras. Exakt var gränsen går är inte klarlagt. Det är dock viktigt att samarbetet inte innebär att en privat aktör får en fördel i förhållande till eventuella konkurrenter. Ren avtalssamverkan lämpar sig främst för frivillig verksamhet eller sådan obligatorisk verksamhet där utrymme ges för andra alternativa lösningar än egen regi, exempelvis avtal om gemensamt utnyttjande av reningsverk eller laboratorium för livsmedelskontroll.³² Avtalssamverkan lämpar sig således bättre för mer statiska verksamheter.

Fördelen med avtalssamverkan är att beslutsprocessen blir kortare. Det behövs heller inte samma omfattande administration som kommunalförbund eller en gemensam nämnd kräver. Avtalssamverkan innebär även andra fördelar, till exempel möjlighet att få tillgång till specialistkompetens via avtal mellan kommuner och regionen. En nackdel med avtalssamverkan är att mer dynamiska verksamheter där det sker omfattande utveckling på kort tid, riskerar att "låsas fast" i avtal. Hjälpmedel och MTP utgör en rörlig marknad med löpande utveckling av nya produkter och innovationer, vilket medför att marknaden helt säkert hinner förändras mycket under en viss avtalsperiod. En annan nackdel är att möjligheterna att påverka verksamheten under avtalsperioden är mer begränsad, alternativt att det blir en större procedur att ändra förutsättningarna i gällande avtal.

Summering av skillnader mellan de aktuella samverkansformerna

Kommunalförbund och gemensam nämnd är lämpliga samverkansformer om parterna vill ha full insyn, kontroll och beslutsfunktion. Det finns även goda möjligheter att långsiktigt driva och utveckla verksamheten. Den stora skillnaden mellan dessa båda samverkansformer är den juridiska personen: Kommunalförbundet är en egen juridisk person, som uppgifterna överlämnas till, medan en gemensam nämnd däremot inrättas hos en av de samverkande parterna och respektive part behåller ansvaret för uppgiften. Ytterligare en skillnad är att kommunalförbund lämpar sig bättre då antalet samverkande parter är många eller när verksamheten gäller större belopp; för mindre verksamheter kan formen upplevas som onödigt otymplig. Det främsta argumentet för gemensam nämnd är således, tvärtom, att den utgör en beslutsässig enhet, men är mindre administrativt betungande än kommunalförbund.

Genom ren avtalssamverkan skapas inte något gemensamt förvaltningsorgan, vilket är fördelsett till att beslutsprocessen blir kortare och administrationen mindre. En annan fördel är möjligheten att få tillgång till specialistkompetens. Nackdelarna är dock att de samverkande parternas inflytande enbart regleras i avtal och att möjligheterna att påverka verksamheten

³² Hjälpmedelsinstitutet (2013). Samverkansformer mellan kommuner och landsting på hjälpmedelsområdet, s. 10 f.

under avtalsperioden är mer begränsad, alternativt att det blir en större procedur att ändra förutsättningarna under den period avtal löper. Det medför att verksamheter riskerar att högre grad "låsas fast" i avtal.

Bilaga 4 – Utblick – politisk styrning av hjälpmedelsverksamheten i andra delar av Sverige

Gemensam nämnd

De allra flesta regioner har, liksom Jämtland Härjedalen, en gemensam nämnd med länets kommuner, som regleras i någon form av samverkansavtal eller överenskommelse. Nedan följer ett urval av hur några regioner med gemensam nämnd har organiserat den politiska styrningen.

Dalarna

Hjälpmedelsnämnd

Hjälpmedelsnämnden ska enligt HSL erbjuda de personer som omfattas av kommunernas och regionens ansvar; hjälpmedel, tillbehör, förbrukningsmaterial och därtill kopplade tjänster inom följande områden:

- Behandling och träning,
- Förflyttning,
- Kommunikation, larm, omgivningskontroll och kognition,
- Kontinens,
- Personlig vård,
- Personlig Medicinsk Behandling.

Hjälpmedelsnämnden ansvarar för att utarbeta och besluta om regelverk, policy och riktlinjer för Hjälpmedelsnämndens verksamhet i länet.

Beredningsgrupp Hjälpmedel

Gruppen har i uppdrag att handlägga och bereda ärenden till nämnden som t ex att

- Ansvara för omvärldsbevakning och information till berörda,
- Ta fram tjänstekatalog och hålla denna aktuell,
- Initiera behov av nya tjänster, hjälpmedel och utvecklingsområden,
- Besluta om riktlinjer inom ramen för befintlig verksamhet, ekonomisk ram och fastställd policy,
- Genomföra analyser av bl a volymer och kostnadsutveckling,
- Stödja Medlemsrådet i dess arbete.

Beredningsgruppen består av tjänstemän med chefsbefattning från kommuner och region. Beredningsgruppen ska sammanträda minst 4 gånger/år eller före Hjälpmedelsnämnden sammanträder.

Medlemsråd

Medlemsrådet är ett forum för:

- Löpande hantering av praktiska frågor avseende riktlinjer, servicenivå, utbildningsbehov m.m.,

- Synpunkter och förslag som kan förbättra hjälpmedelsverksamheten,
- Stöd till sortimentsgrupperna i deras arbete.

Kommuner och Region Dalarna väljer representanter till rådet.

Sortimentsgrupper

Sortimentsgrupperna arbetar på uppdrag av Beredningsgrupp Hjälpmedel. Gruppernas uppdrag i ett länsperspektiv är att

- Utarbeta förslag till riktlinjer,
- Beskriva både hjälpmedel/produkter och ny teknik samt dess konsekvenser för hälso- och sjukvården,
- Säkra att sortimentet på bästa möjliga sätt tillgodoser patienternas/brukarnas behov inom ramen för lagstiftning och ekonomi.

Gruppernas arbete och sammansättning är utformad för att bidra till ett väl fungerande hjälpmedelssortiment i Dalarna. LD Hjälpmedel utser representanter i samråd med Medlemsrådet.

Samverkan kring hjälpmedel

Regionen och kommuner fick efter Ädel-reformen och 1994 års handikappreform ett delat ansvar för personliga hjälpmedel. För att få en effektiv hjälpmedelshantering samverkar Region Dalarna och kommunerna i Dalarnas län kring hantering av hjälpmedel för personer med funktionsnedsättningar.

Patienten/brukaren har en stor och viktig roll inom hjälpmedelsverksamheten, dels som enskild individ i hab-/rehabiliteringsprocessen vid förskrivning av personliga hjälpmedel, dels genom brukarorganisationer.

Regionen och kommunerna

Regionens respektive kommunernas ansvar för personliga hjälpmedel regleras i Hälso- och sjukvårdslagen. Kostnadsansvaret för personliga hjälpmedel i Dalarna är fördelat mellan Region Dalarna och kommunerna i Dalarna enligt överenskommelsen "Rehabilitering Habilitering och Hjälpmedel i Dalarnas län".

Brukarorganisationer

Patienternas/brukarnas inflytande sker genom de många brukarorganisationerna.

Länshandikapprådet

Regionens gemensamma samverkansorgan Länshandikapprådet för övergripande frågor som rör personer med funktionsnedsättningar. Länshandikapprådet har en koppling till regionstyrelsen, därmed är det en garanti för att dessa frågor ges hög prioritet i Region Dalarna. Länshandikapprådet är även kommunernas och regionens gemensamma samverkansorgan i frågor som rör personer med funktionsnedsättningar genom politisk- och tjänstemannarepresentation från Dalarnas Kommunförbund.

För personer med hörsel- och synskador har därutöver regelbunden samverkan genom brukarorganisationer med enheter inom LD Hjälpmedel där aktuella frågor behandlas.³³

Gävleborg

För FoU Välfärd, Hjälpmedel, RegNet och HelGe-bibliotek finns en gemensam nämnd som bedriver verksamhet i samverkan med länets kommuner.

Ansvar och roller

Regionfullmäktige beslutar om mål, ramar och avgifter för hjälpmedel.

Hälso- och sjukvårdsdirektören ansvarar för att agera ordförande i Referensgrupp hjälpmedelsfrågor, säkerställa hälso- och sjukvårdsdivisionernas medverkan i arbetet med hjälpmedel, samordning och utveckling av arbetet med hjälpmedel såväl inom Region Gävleborg som mot privata vårdgivare.

Chef Hälsovalskontoret ansvarar för att rutinen kommuniceras till privata vårdgivare.

Organisation

Referensgrupp hjälpmedelsfrågor består av Hälso- och sjukvårdsdirektör, Samordnare hjälpmedel, Samordnare funktionsnedsättning, samt representanter från Hjälpmedel SAM, Division Medicin-Psykiatri-Primärvård, Division operation. Representant från kommunerna kan vid behov adjungeras till mötet. Referensgruppens uppdrag är att besluta om införande/utfasning av nya metoder, tekniker och produkter inom hjälpmedelsområdet, liksom att besluta när oenighet mellan olika verksamheter uppstår.

Samverkan med kommunerna sker genom Referensgrupp hjälpmedelsfrågor.³⁴

Halland

Uppgifterna för ***Gemensamma nämnden för hemsjukvård och hjälpmedel*** regleras i reglemente, avtal om samverkan i gemensam hjälpmedelsnämnd 2001-04-02 och Överenskommelse om hemsjukvården i Halland 2018 mellan huvudmännen.

Uppgifter

Nämnden ska:

- Via beställning till utförare, i första hand Driftnämnden Ambulans, diagnostik och hälsa, säkerställa att Hallands invånare erbjuds en god hjälpmedelsförsörjning,
- Säkerställa att hjälpmedelsförsörjningen sker på lika villkor med krav på effektivitet och professionellt omhändertagande som utförs i rätt tid och med rätt vårdnivå,
- Säkerställa att förskrivna hjälpmedel håller utlovad funktion och teknisk prestanda, samt att hjälpmedel följer patienten,

³³ <https://www.regiondalarna.se/plus/hjalpmedel/om-forskrivning/styrning-ledning-och-samverkan/>

³⁴ <https://www.regiongavleborg.se/politik/Vem-bestammer/gemensam-namnd-fhrn/>;
https://www.regiongavleborg.se/globalassets/politik/for_politiker/reglemente-for-gemensam-namnd-for-hjalpmedelsverksamheten-och-fou-valfard.pdf;
<https://www.regiongavleborg.se/halsa-och-varld/funktionsnedsattning/Hjalpmedel/hjalpmedel--rutin/>

- Fastställa övergripande riktlinjer för hjälpmedelsförskrivning av samtliga hjälpmedel i Halland.

Nämnden ska ställa krav och fastställa riktlinjer som säkerställer att rätt kompetens, utöver yrkesutbildning, finns och som är lämplig för förskrivning av hjälpmedel. Nämnden ska beställa sådan utbildning samt andra utbildningar inom hjälpmedelsområdet.

I produktområdesdelen Hjälpmedelsanvisningarna fastställer nämnden utbud och tjänster för:

- Daglig livsföring (förutom syn- och hörseltekniska hjälpmedel),
- Rekreation och normal fritid,
- Hjälpmedel för vård och behandling,
- Inkontinensprodukter.

Utänför nämndens ansvarsområde faller:

- Hjälpmedel för yrkesinriktad rehabilitering,
- Pedagogiska hjälpmedel inom skolan,
- Tävlings- och idrottshjälpmedel,
- Ortopedtekniska hjälpmedel,
- Synhjälpmedel,
- Hörseltekniska hjälpmedel.

Nämnden ska tillse att tjänster och utbud tillhandahålles. Nämnden ska därför säkerställa att Region Halland tillhandahåller specialistkompetens för rådgivning vid förskrivning av hjälpmedel, teknisk kompetens och kompetens för specialanpassningar av hyreshjälpmedel genom uppdrag till utförare.

Nämnden ska tillse att huvudmännen fortlöpande får uppföljning av fattade beslut vad gäller sortiment och den ekonomiska ställningen.

Nämnden ska följa utvecklingen inom hjälpmedelsområdet.

Utifrån bedömt behov av produkter och tjänster ska nämnden årligen lägga en beställning till Driftnämnden Ambulans, diagnostik och hälsa för utförandet av uppdraget. Driftnämnden ska ge erforderliga underlag till hjälpmedelsnämnden inför beställning av uppdraget.

Utförare av uppdraget inom Driftnämnden Ambulans, diagnostik och hälsa är hjälpmedelscentrum. Driftnämnden Ambulans, diagnostik och hälsa ansvarar för hjälpmedelscentrums drift och verksamhet såsom lokaler, personal, transporter och i förekommande fall investeringar.

Hemsjukvård

Nämnden ska:

- Vara det politiska samverkansorganet rörande frågor som avser hemsjukvårdsansvaret,
- Fortlöpande analysera och följa upp hemsjukvården för att inom avtalsperioden,
- Kunna föreslå förbättringar och justeringar i modellen,

- Föreslå samverkansmöjligheter till huvudmännen inom vård- omsorgs- och hälso och sjukvårdsverksamheter som riktar sig till för huvudmännen gemensamma patienter,
- Ha särskilt ansvar för samverkan inom hemsjukvårdsområdet, utarbeta indikatorer för att kunna följa upp utvecklingen av hemsjukvården i ordinärt boende avseende volymer (såväl utifrån demografiska förändringar som förskjutningar av vårdnivåer med allt mer avancerad vård i hemmet), resurseffektivitet, kvalitet och likvärdig vård för hallänningen,
- Utvärdera att ändamålsenlig läkarresurs garanteras samt att övrig medicinsk kompetens och kunnande tillförs hemsjukvården i enlighet med Hälso- och sjukvårdslagen,
- Med underlag från kvalitetsindikatorer rekommendera satsningar på utveckling och kompetens som bäst kan anordnas gemensamt i Halland.

Utöver uppgifterna ovan kan de samverkande parterna under den tid överenskommelsen gäller överväga att utvidga nämndens uppgifter. En utvidgning av den gemensamma nämndens ansvar beslutas genom skriftlig handling som har undertecknats av behöriga företrädare för samtliga parter.

Värdkommun och administrativt stöd

Region Halland är värdkommun för nämnden. Region Halland ansvarar genom Regionkontoret för nödvändig administration för verksamheten, bland annat sekreterare i nämnden. Sekreteraren för på ordförandens ansvar nämndens protokoll samt expediering av nämndens beslut. Genom avtal med Regionkontoret köper nämnden administrativt stöd. Tjänster och omfattning regleras i särskilt avtal.

Ekonomiska ramar – Finansiering och budget

Ekonomisk reglering sker i enlighet med de avtal om nämndens verksamhet som de samverkande parterna enats om.

Nämnden ansvarar för att

- Föreslå budget där prismodell för prissättning av tjänster ingår,
- Föreslå egenavgifter för hjälpmedel till Regionfullmäktige.

Nämndens sammansättning

Nämnden består av 11 ledamöter och 11 ersättare. Region Halland väljer 5 ledamöter och 5 ersättare. Kungsbacka, Varbergs, Falkenbergs, Halmstads, Laholms och Hylte kommuner väljer vardera 1 ledamöter och 1 ersättare. Huvudmännen är överens om att nämndens partipolitiska sammansättning bör så långt möjligt motsvara sammansättningen i regionfullmäktige.

Enligt överenskommelse utser Regionfullmäktige posterna som ordförande och vice ordförande. Huvudmännen är överens om att ordförande bör nomineras bland regionens ledamöter för samma tid som ledamöterna i nämnden väljs, vice ordförande bör nomineras bland kommunernas ledamöter för samma tid som ledamöterna i nämnden väljs. Såväl val av ledamöter och ersättare som nominering av ordförande respektive vice ordföranden ska föregås av samråd mellan huvudmännen.³⁵

³⁵ <https://regionhalland.se/app/uploads/2019/03/Arbetsordningar-och-reglementen-i-Region-Halland-2019.pdf>

Västernorrland

Hjälpmedelkommittén

För att nå målen ska det inom regionen finnas en hjälpmedelskommitté. Den ska verka för en enhetlig och rationell hjälpmedelsanvändning inom länet i samverkan med kommunerna.

Kommittén består av representanter från regionen och länets kommuner.

I den överenskommelse som finns mellan Region Västernorrland och länets sju kommuner regleras uppdragsbeskrivningen för den länsövergripande Hjälpmedelskommittén.

Uppdrag

- Hantera och besluta om regelverk och policyfrågor när det gäller samtliga individuella hjälpmedel. Exempelvis vad som kan tillhandahållas av huvudman och vad som bedöms vara konsumentprodukt. Beslut om ändringar i regelverk och policyfrågor förs in i verktyget för besluts- och informationsstöd som förvaltas av Hjälpmedel Västernorrland,
- Ansvara för utveckling av besluts- och informationsstöd i samarbete med förvaltare av beslutsstöd (Hjälpmedel Västernorrland),
- Ansvara för obligatorisk förskrivarutbildning. Förvaltare av systemstöd för förskrivarutbildning är Kompetenscentrum inom Regionens serviceförvaltning,
- Arbeta med stöd av sortimentsgrupper vars uppdrag är att bevaka utvecklingen inom hjälpmedelsområdena vård och behandling, förflyttning, kommunikation och aktiviteter i dagligt liv. Sortimentsgrupper bemannas med förskrivare från båda huvudmännen,
- Besluta om införande av nya hjälpmedelsprodukter i sortiment via processen ”Ordnat införande”. Till sin hjälp har kommittén sortimentsgrupper som kan kallas in för att bidra med specialistkompetens i frågor som rör hjälpmedelsprodukter som ska föras in i eller fasas ut ur sortiment,
- Vara rådgivande i frågor om avgifter för individuella hjälpmedel. Beslut om avgifter fattas av respektive huvudman,
- Samverka med brukare och andra vårdgivare och genomföra omvärldsbevakning. Exempelvis i form av rådgivning vid gränsområdesdiskussioner när det gäller medicinteknisk utrustning, personalstödjande hjälpmedel eller pedagogiska hjälpmedel i skolan,
- Arbeta utifrån Hälso- och sjukvårdslagens intentioner,
- Bevaka och följa kostnadsutvecklingen inom hjälpmedelsområdet.

Mandat

Representanter som deltar i Hjälpmedelskommittén har mandat från sin organisation att fatta beslut i frågor gällande regelverk och sortiment för tillhandahållande av individuella hjälpmedel. Representanter utses av regionen och respektive kommun.

Beslutsordningen i hjälpmedelskommittén är att beslut fattas i enighet. För att beslut ska kunna fattas krävs att minst 50 procent av regionens representanter och minst 50 procent av kommunernas representanter deltar vid beslutstillfälle. Vid oenighet bör frågor beredas på nytt, exempelvis vid införande av en ny produkt i sortiment kallas sortimentsgrupp för att bistå med synpunkter. Om det efter inhämtandet av synpunkter fortfarande råder oenighet lyfts frågan till beredningsgruppen för Social-KOLA för vidare hantering.

Bemanning

Hjälpmedelkommittén bemannas med representanter från regionens samtliga vårdområden och hjälpmedelsverksamheter (Hörselvård, Ortopedteknik och Hjälpmedel Västernorrland) samt med representanter från länets sju kommuner. Representanterna har ett kunnande i hjälpmedelsfrågor och ser hjälpmedel i sitt sammanhang. Därutöver kopplas även en hjälpmedelssamordnare på 50-75 procent och en sekreterare på 5 procent till Hjälpmedelkommittén. Hjälpmedelssamordnarens uppgift är att bereda och föredra ärenden samt bistå med övergripande sakkunskap till parterna. Sekreterarens uppgift är att protokollföra möten. Detta innebär att Hjälpmedelkommittén består av sju representanter från regionen och sju representanter från kommunerna. Tidsperiod för varje representants deltagande avgörs av respektive organisation.

Finansiering

Representanter från region och kommuner deltar inom ramen för sin ordinarie tjänst och finansieras därmed av respektive organisation. Hjälpmedelssamordnare och sekreterare finansieras genom att huvudmännen delar lika (regionen 50 procent och kommunerna 50 procent) på kostnader för lön, sociala avgifter och OH vilket motsvaras av lönekostnad x 1,7. Intern fördelning mellan kommunerna baseras sedan på befolkningsunderlag. Arbetsgivarorganisation för hjälpmedelssamordnare och sekreterare fakturerar övriga parter enligt finansieringsmodell.

Arbetsätt

Ordförande och vice ordförande utses av Hjälpmedelkommittén vid det konstituerande sammanträdet efter varje årsskifte. Ordförande och vice ordförande växlar mellan regionen och kommuner. Antal sammanträden under ett kalenderår fastställs av hjälpmedelskommittén. Ordförande, vice ordförande och hjälpmedelssamordnare planerar innehåll i Hjälpmedelkommitténs sammanträden. Alla representanter i hjälpmedelskommittén kan aktualisera och föredra ärenden som berörs vid ett sammanträde.

Hjälpmedelkommittén ska efter varje kalenderår ta fram en verksamhetsberättelse som exempelvis kan beröra väsentliga frågor som hanterats under året och ekonomiskt utfall inom hjälpmedelsområdet etc. Verksamhetsberättelsen delges beredningsgruppen till SocialKola och respektive organisation.³⁶

Avtalssamverkan

I Norrbotten respektive Västerbotten finns inget gemensamt politiskt organ med beslutande mandat för hjälpmedelsverksamheten, utan regionen och kommunerna beslutar var för sig. Det finns dock ett nära politiskt samarbete i dessa frågor.

Norrbotten

I Norrbottens län styrs ansvarsförhållandena av avtal som reglerar hälso- och sjukvårdsansvaret mellan Region Norrbotten och kommunerna i länet. Till grund för samverkan gäller "Kommunaliserad hälso- och sjukvård i hemmen", "Hjälpmedelspolicy för förskrivning av personliga hjälpmedel" och "Riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel för

³⁶ https://www.rvn.se/contentassets/d2c26536f43248fe8fa64692fd36835e/fillista/avtal-och-bilagor/hjalpmedelskommitte/overenskommelse_hjalpmedelskommitte_version-1.1.pdf

personer med funktionsnedsättning”. Samverkansavtalet reglerar försörjningen av personliga hjälpmedel för de 14 kommunerna samt vårdgivarnas och regionens samarbete kring verksamheten. Samverkansavtalet innebär att regionen och kommunerna tar ett gemensamt ansvar för att utveckla hjälpmedelsverksamheten och kompetensen i hjälp-medelsfrågor i syfte att patient/brukare ska få tillgång till hjälpmedel på ett för båda parter kostnadseffektivt sätt. Målet med samverkansavtalet och en gemensam hjälpmedels-försörjning är att patienterna/brukarna på lika villkor får tillgång till funktionellt fullgoda hjälpmedel i hela länet.

Omfattning

Med hjälpmedelsverksamhet avses Division Services verksamhet och de personliga hjälpmedel som regionen och kommunerna har ett gemensamt intresse och ett delat ansvar för:

- Hjälpmedel till personer med funktionsnedsättning,
  - Hjälpmedel till personer med kommunikations- eller kognitiva funktionsnedsättningar.
- Samverkansavtalet omfattar även hjälpmedelsprodukter enligt ovan som också används som utrustning, som en del i en behandling och pedagogiska hjälpmedel i kommunernas verksamheter. Regionens specialistverksamheter som tillhandahåller hjälpmedel ingår inte i avtalet t.ex. syn, hörsel, andning, ortopedi och hjälpmedel som förskrivs av logoped samt hjälpmedel till barn 0-17 år.

Kostnadsfördelning

Grunden för den ersättning som kommunerna betalar till regionen är en fördelning av regionens självkostnader för tillhandahållande av hjälpmedel. Den ersättning som följer av samverkansavtalet betalas till regionen i form av en årlig abonnemangsansättning (i enlighet med ett antal bilagor).

Avtalsperiod

Samverkansavtalet gäller under perioden 2016-01-01 – 2020-12-31, med en automatisk förlängning om 12 månader i taget. Parterna äger rätt att under avtalsperioden säga upp avtalet inför ett årsskifte om väsentliga förändringar inträffar i parternas verksamhet. För att avtalet ska upphöra måste skriftligt uppsägning dock göras senast nio månader före det kommande årsskiftet. Parterna äger rätt att påkalla förhandling vid behov av revidering eller mindre justeringar av avtalet. Dessa ska då ske i en partssammansatt grupp. Om förutsättningarna för samverkansavtalet förändras på grund av lagstiftning eller huvudmannaskap äger parterna rätt att uppta förhandling.

Samverkansorganisation

Parternas inflytande och medverkan i gemensamma frågor inom bl.a. hjälpmedelsområdet säkerställs i samverkansorganisationen.

Den politiska samverkansberedningen: har det övergripande ansvaret för samarbetsfrågor. Den politiska samverkansberedningen har representanter från kommuner och regionen.

Länsstyrgrupp: hanterar samverkansfrågor mellan länets kommuner och regionen. Länsstyrgruppen ska fastställa och följa upp länsövergripande överenskommelser och rekommendationer som därefter kommer att ligga till grund för lokala avtal. Samordningsansvarig för kommunerna är Kommunförbundet Norrbotten.

Samverkan Länsnivå

Samverkansmötet: svarar för att utveckla hjälpmedelsverksamheten och kompetensen i hjälpmedelsfrågor. Ett forum för informationsutbyte mellan kommunerna och regionen samt omvärldsbevakning inom hjälpmedelsområdet. Kommunförbundet ansvarar för att länets 14 kommuner tillsammans utser fyra representanter. Regionen utser fyra representanter.

Samråd med utsedda kommunrepresentanter ska ske gällande:

- Fastställande av länsortiment,
- Avvikelser,
- Planering av utbildning,
- Viktig information från leverantörer.

Regionen är sammankallande till samverkansmöten 10 gånger/år.

Länshjälpmedelsgruppen utgör ett forum för dialog och informationsutbyte avseende förskrivning av hjälpmedel. Genom information och kommunikation ges förutsättningar för en likvärdig grundsyn på förskrivning för enskilda i Norrbottens län.

Samverkan kommunnivå

Information om ändrade ekonomiska förutsättningar (exempelvis vid utträngning av hjälpmedel som behöver ersättas i stor omfattning) ska ske till varje enskild kommun. Kommunen utser mottagare av informationen.

Lokala samverkansmöten: Respektive kommun utser en kontaktperson som regionen kan vända sig till i kommunspecifika frågor.

Division Service erbjuder årligen varje kommun lokalt att samverka genom att kalla till lokala samverkansmöten.

Samrådet sker gällande:

- Lokala förutsättningar för handhavande av hjälpmedel,
- Transporter,
- I förekommande fall filialförråd,
- Uppföljning.

Uppföljning

Samverkansavtalet genom ledningsrådet/samråd ska följa upp avseende verksamhet, kvalité och ekonomi en till två gånger per år. Uppföljningen görs i en grupp med representanter från regionen och kommunerna. Division Service är sammankallande. Division Service utser två representanter, kommunerna utser via Kommunförbundet fyra representanter. Rapportering görs till kommunerna och länsstyrgruppen.

Upphandling

Regionen genomför upphandlingar av hjälpmedel tillsammans med de kommuner som ingått samverkansavtal och vill delta i gemensamma upphandlingar, s k samordnade upphandlingar. Det praktiska upphandlingsarbetet genomförs av regionen. Regionen samverkar med kommunerna i fastställandet av sortiment och framtagandet av kravspecifikationer. Representanter från kommuner ska ingå i arbetet.

Även förskrivarstöd, IT-stöd, miljö och tvist regleras i avtalet.³⁷

Västerbotten

Ägarsamråd hjälpmedel fattar beslut om samverkan som behöver prövas politiskt, exempelvis ändringar i den gemensamma hjälpmedelsstrategin, rekommendationer om avgifter och prioriteringsordning i samverkan mellan parterna. Representationen i ägarsamrådet fördelas med utgångspunkt i hur stor del av hjälpmedelsförskrivningen som sker i Region Västerbotten respektive i kommunerna och enligt principen 70 procent kommun- och 30 procent regionrepresentation. Ägarsamrådet består av åtta ledamöter, som representerar huvudmännens politiska organisationer och utses av det politiska samverkansorganet inom området vård- och omsorg för regionen och kommunerna i Västerbotten, AC-konsensus. AC Konsensus hanterar och rekommenderar i frågor som kräver gemensamma lösningar i länet mellan socialtjänsten och näraliggande verksamheter inom hälso- och sjukvård i regionen. AC Konsensus är politisk styrgrupp för Länsamordningsgruppen (LSG) och Länsgrupp Barn och Unga (LBU), vilka består av representanter av ledande tjänstepersoner med beslutsmandat från socialtjänsten och regionens hälso- och sjukvård.³⁸

Samverkan – hjälpmedelsråd

För samverkan mellan Region Västerbotten och kommuner i hjälpmedelsfrågor finns det bland annat ett hjälpmedelsråd. Hjälpmedelsrådet i Västerbotten ska verka för en samordnad, kvalitetssäker och kostnadseffektiv hjälpmedelsprocess utifrån brukarnas behov.

- Hjälpmedelsrådet är vårdgivarstyrt enligt uppdrag från LSG. Hjälpmedelsrådet består av fem representanter från kommunerna och två representanter från Region Västerbotten. Antalet representanter är kopplat till volymen på hyrda hjälpmedel,
- Mötet har en strategisk inriktning och beslut fattas i konsensus,
- Hjälpmedel Västerbotten ingår formellt sett inte i beslut, men innehar rollerna mötets ordförande och mötets sekreterare,
- Syftet är att verka för en samordnad, kvalitetssäker, jämlik och kostnadseffektiv hjälpmedelsprocess inom Västerbottens län,
- En helhetssyn är hörnstenen för denna hjälpmedelssamverkan med uppföljning och tillämpning av regelverk och praxis,
- Vid behov ska Hjälpmedelsrådet besluta eller föreslå förändringar till LSG.³⁹

³⁷

<https://vis.nll.se/process/administrativ/Dokument/divise/Styrande/M%c3%a5ldokument/Samverkansavtal%20Hj%c3%a4lpmedel.pdf>

³⁸ <https://www.regionvasterbotten.se/naringsliv-och-samhallsbyggnad/regional-samverkan-for-halsa-och-social-valfard/regionala-samverkan-var-d-och-omsorg/ac-konsensus-politiskt-samverkansorgan/agarsamrad-hjalpmedel>

³⁹ <https://regionvasterbotten.se/for-var-dgivare/behandlingsstod-och-var-driktlinjer/hjalpmedel/samverkan-hjalpmedelsrad>

Bilaga 5 – Intervjuer med politiker och tjänstemän

Frågor

Följande frågor ställdes till de personer som intervjuades:⁴⁰

1. Hur upplever du att GNU fungerar i dess nuvarande samverkansform?
2. Hur skulle förbättringar av verksamheten kunna ske och i så fall på vilket sätt?
3. Övriga kommentarer?

Sammanfattning av den information som framkom under intervjuerna

Politiker

GNU i dess nuvarande form

Bland de politiker som har intervjuats är uppfattning att nämnden i dess nuvarande form i huvudsak har fungerat bra. En fördel med GNU är att ledamöterna i nämnden även sitter i sina respektive hälso- och sjukvårdsnämnder. Det innebär att politikerna har vetskap om vad som händer ute i kommunerna i relation till nämndens verksamhet. Vidare har ledamöterna också sakkunskap i nämndens frågor och de rör sig nära väljarna och brukarna. Att upphandlingarna genomförs gemensamt mellan region och kommuner har även inneburit sänkta kostnader och en större enlighet i utbud m.m. inom Jämtland Härjedalen. Det har varit fördelaktigt för alla parter, men främst för kommunerna. Dessutom har vissa specifika frågor i upphandlingar lyfts, t.ex. social hållbarhet, vilket ses som positivt. Hjälpmedelsverksamheten är en av de mest politiska verksamheterna. Det är därför viktigt att ha kvar möjligheter till politiskt beslutsfattande där de som tar besluten är kunniga i frågorna. Vidare är det viktigt att det finns ett likvärdigt utbud av hjälpmedel och MTP i regionen.

Det finns en risk att det ”vårdfokus” som finns i dagens GNU tappas bort om GNU skulle komma att uppgå i en utökad gemensam nämnd och att en fungerande verksamhet ”slås sönder”. Jämtland Härjedalen har varit en föregångare inom området, som andra regioner har tittat på och tagit efter.

Utvecklingsmöjligheter

När det gäller utvecklingsmöjligheter lyftes att samspelet mellan politiker och tjänstemän inom området behöver utvecklas, både i regionen och kommunerna. Detta så att kunskapsöverföringen förbättras, i syfte att höja nivån på diskussionerna vid nämndens sammanträden och förbättra kvaliteten i besluten. Nämnden behöver också få en mer direkt kontakt med brukarorganisationerna, så att trösklarna sänks för en löpande dialog mellan politiker och brukare. Vidare lyftes att GNU kan behöva bli ”tuffare” med att lyfta ut hjälpmedel och MTP ur sortimentet som tillhandahålls på öppna marknaden.

⁴⁰ Se bilaga 6 för närmare information.

Tjänstemän

Hjälpmedelssverksamheten

GNU i dess nuvarande form

Inom hjälpmedelssverksamheten är uppfattningen att GNU i huvudsak fungerar bra. När hjälpmedelssområdet infördes i nämnden fanns inte MTP-överenskommelsen och Hjälpmedelshandboken. För kommunerna har många viktiga frågor sammanfattats i dessa dokument.

Utvecklingsmöjligheter

För hjälpmedelssverksamheten är det viktigt att mandatet i delegationsordningen är tydligt ända ner till hjälpmedelsskonsulentnivå, dvs. vad som ska beslutas av fullmäktige (avgifter), av nämnden, av beredningsgruppen, av konsulentgruppen gemensamt, av enskild konsulent/tekniker inom dennes produktområde, respektive av förskrivare själv inom sitt yrkesansvar. Företrädare för hjälpmedelssverksamheten har anfört att GNU i dess nuvarande form ibland har diskuterat ärenden på för hög detaljnivå. Beredningsgruppen upplevs å andra sidan inte ha tillräckligt stort ansvar eller mandat. En uppfattning är att kommunernas verksamhetsnära frågor skulle kunna lösas ännu bättre i en utökad beredningsgrupp, liksom i ett utskott eller kommitté med en reviderad delegationsordning. Vidare skulle en bättre arbetsordning för nämnden kunna åstadkommas genom reviderat samverkansavtal, reglemente och delegationsordning.

För brukarna är ledtiderna viktiga. När brukare hör av sig med ett ärende (oftast en produkt som inte finns i grundsortimentet) har de inte tid att invänta en lång utredning. Ett snabbt och ordnat införande av nya hjälpmedel är därför av stor vikt, dels till enskild person, dels generellt i sortimentet.

Upphandlingsenheten

GNU i dess nuvarande form

Nämnden upplevs i huvudsak fungera väl.

Utvecklingsmöjligheter

Inom regionens upphandlingsverksamhet lyfts främst att upphandlingsfrågorna har kommit att få en alltmer undanskymd roll ju längre tid som har förflutit sedan hjälpmedelssområdet blev en del av GNU: Hjälpmedelssfrågorna har mer och mer tagit över på bekostnad av upphandlingsfrågorna. Detta upplevs dock inte som ett stort problem, som innebär att en organisationsförändring måste genomföras. Den obalans som uppstått skulle kunna lösas genom ett förändrat upplägg för sammanträdena under året, t.ex. genom att upphandlingsfrågor koncentreras till det första respektive sista sammanträdet på året.

Bilaga 6 – Förteckning över intervjuade personer

Region Jämtland Härjedalen

Politiker

Mats E Nilsson (L), ordförande i GNU,

Bengt Bergqvist (S), ersättare för ordföranden i GNU och tidigare ordförande i nämnden.

Tjänstemän

Lena Larsson, Chef Upphandlingsenheten,

Jessica Isaksson, strateg.

Strömsunds kommun

Politiker

Karin Näsmark (S), ordförande i Socialnämnden, tillika vice ordförande i GNU.

Region Västerbotten

Tjänstemän

Anita Helgesson, strateg.

Bilaga 7 – Arbetsordning för Brukarråd

Arbetsordning för brukarråd mellan representanter från handikapprörelsen i länet och Jämtlands läns landstinget

Syfte

- att i samråd ge och få insyn i verksamheten samt
- att tillsammans kunna påverka och komma med förslag som leder till verksamhetens utveckling.

Arbetsområde och sammansättning

Brukarråd är ett forum för samråd mellan representanter från handikapporganisation/-er och personal inom landstinget. Handikapporganisationens inriktning ger en anvisning till vilken verksamhet som berörs inom landstinget.*

Rådet har en rådgivande funktion och sammankomsterna ska genomföras på ett informellt sätt. Rådet kan ej fatta beslut i avgörande frågor. Frågor i behov av beslut förs vidare av handikappsamordnaren.

Brukarråd kan initieras antingen av handikapporganisation eller av verksamhet i landstinget.

Brukarråd är organisatoriskt knutna till aktuell verksamhet som också är sammankallande.

Berörd handikapporganisation och aktuell verksamhet beslutar i samråd om rådets storlek, det vill säga hur många representanter det ska ingå från handikapprörelsen resp personalen. Önskas förtroendevaldas deltagande i rådet, beslutas och utses dessa genom landstingsstyrelsen. Förfrågan går via handikappsamordnaren.

Rådet bör inte vara större än 9 personer, undantag kan förekomma. För samtliga ledamöter i rådet ska om möjligt ersättare utses.

Ordförande och sekreterare utses inom respektive råd (gäller ej förtroendevald).

Ledamöter och ersättare väljs för fyra år räknat från och med 1 januari året efter då val av fullmäktige i landsting och kommuner har skett.

Vid inrättandet av brukarråd väljs ledamöter och ersättare för tiden fram till utgången av det år då val av fullmäktige i landsting och kommuner sker.

Vid fyllnadsval väljs ledamot eller ersättare för tiden fram till utgången av innevarande mandatperiod.

Arbetsformer

Rådet kan vid behov initiera att ärenden aktualiseras i landstingsstyrelsen eller i Länets handikappråd LHR. Ärendet går via handikappsamordnaren.

Brukarråd ska sammanträda minst 2 gånger per år.

Vid sammanträdena ska minnesanteckningar föras, vilka ska delges rådets ledamöter, landstingsstyrelsen och LHR.

Enskilda individers personliga förhållanden får inte diskuteras i rådet.

Ersättning

Ersättning till ordinarie ledamot och ersättare från handikapporganisation styrs av landstingets antagna arvodesbestämmelser.

---

* Läs mer på www.socialstyrelsen Välj Hälsa- och sjukvård, klicka på funktionshinder och handikapp. Välj [Kontakt](#); handikappheten, välj [Mer info](#); bidrag till frivilligorganisationer.

Jämtlands läns landsting lämnar bidrag till de handikapporganisationer i länet vars riksorganisationer erhåller bidrag från Socialstyrelsen. Om länets organisationer kan man läsa på Handikappsamverkans hemsida www.hsv.z.se eller ringa 063-18 18 84

Det finns 3 organisationer som står utanför HSV i länet. Det är Synskadades riksförbund i Jämtlands län SRF, De handikappades riksförbund i Jämtlands län DHR samt Demensföreningen i Jämtlands län.⁴¹

---

⁴¹ Dnr: LS/1231/2005.

Bilaga 8 – Medlemsföreningar i Funktionsrätt Jämtland Härjedalen

Afasiföreningen
 Astma- Allergiföreningen, region Mellannorrland
 Attention Jämtland Härjedalen
 Autism- och Aspergerföreningen
 Föreningen Blödarsjuka Västernorrland/Jämtland
 Celiakiföreningen
 Cystisk Fibros Södra Norrland
 Diabetesföreningen
 Elöverkänsligas förening
 Emmaföreningen
 Epilepsiföreningen
 FUB Jämtlands län
 Hjärnkraft
 Hjärtebarnsföreningen Mitt
 Länsföreningen HjärtLung
 HRF Jämtland ILCO Jämtland
 Jämtgubben
 Njurföreningen
 Parkinsonföreningen
 Psoriasisförbundet Jämtlands län
 Reumatikerdistriktet
 ROP Osteoporotiker i Jämtlands län
 RSMH Jämtland/Härjedalen
 RTP Jämtlands län
 Strokeföreningen
 Tandvårdsskadeförbundet Jämtlands län⁴²

---

⁴² Kansliet, Funktionsrätt Jämtland Härjedalen. Listan uppdaterades i september 2019.

Bilaga 9 – Samarbetsavtal för Gemensam nämnd mellan Jämtlands läns landsting och länets samtliga kommuner avseende samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter⁴³

Mellan Östersunds, Strömsunds, Krokoms, Härjedalens, Bergs, Bräcke, Åre och Ragunda kommuner samt Jämtlands läns landsting har träffats följande överenskommelse om samverkan i en gemensam nämnd enligt 3 kap 3 a-c § § kommunallagen (1991:900) i fråga om samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter åt kommunerna och landstinget.

1 Ändamål

Den gemensamma nämndens uppgift är att på affärsmässiga villkor svara för samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter.

Med sjukvårdsprodukter avses produkter som används i sjukvård eller sjukvårdsliknande verksamhet samt hjälpmedel som hjälpmedelscentralen har ansvar för att tillhandahålla i länets kommuner och landsting.

Den gemensamma nämnden har också till uppgift att erbjuda hjälpmedel för funktionshindrade till dem som är bosatta i kommunerna i länet. Uppgiften omfattar både kommunernas och landstingets ansvar att erbjuda hjälpmedel.

Nämnden får besluta om tillämpningsanvisningar och rutiner för verksamheten, tolkning av hjälpmedelsfrågor där oklarheter råder och övergripande prioriteringsärenden (egenansvar gällande fritid, dubbelutrustning och liknande).

Nämnden ansvarar för att sortimentsurval sker på ett sådant sätt att kommuner, landsting och brukarorganisationer har inflytande, att utvärdering och uppföljning sker av hjälpmedelsverksamheten ur ett brukarperspektiv och att verksamheten drivs ekonomiskt och rationellt och med hög kvalitet vad avser kompetens, service och kostnadseffektivitet.

2 Värdkommun

Den gemensamma nämnden tillsätts av Jämtlands läns landsting och ingår i dess organisation.

Landstinget skall ansvara för beredning och verkställighet av nämndens beslut med undantag av vad som framgår av följande stycken samt ombesörja nämndens administration och ansvara för dess handlingar.

---

⁴³ Senast reviderad 2017.

En tjänstemannagrupp ska finnas med uppgift att handlägga och bereda ärenden till nämnden som berör hjälpmedelsverksamheten, ansvara för att beslut och information delges kontaktpersonerna i kommuner och landsting, svara för omvärldsbevakning av hjälpmedelsfrågor av övergripande karaktär samt ge information till verkställande funktioner inom landstinget och kommunerna och följa utvecklingen inom hjälpmedelsområdet.

Beredningsgruppen ska bestå av tjänstemän från kommuner och landsting som är insatta i hjälpmedelsförsörjningen för länet. I gruppen ska en enhetschef för hjälpmedelscentralen, en primärvårdsrepresentant, en representant specialiserade vården, en representant för MAS/MAR och en förvaltningschef från kommun vara representerade. Enhetschefen för hjälpmedelscentralen är sammankallande i beredningsgruppen.

Beredningsgruppen ska sammanträda minst 4 ggr/år.

Kommunerna och landstinget ska utse kontaktpersoner inom den egna verksamheten som har i uppgift att vara förmedlande länk mellanhjälpmedelsnämnden och verksamheten. Personen ska också ha ansvar för att samråd med förskrivare sker och ha till uppgift att sprida information från hjälpmedelsnämnden i den egna verksamheten, till beredningsgruppen återföra ärenden där oklarheter råder samt framföra förslag och idéer till förbättringar och utveckling.

3 Mandatperiod

Mandatperioden för den gemensamma nämnden skall vara fyra år räknat från den 1 januari 2003. När val av ledamöter och ersättare i nämnden sker första gången skall det avse tiden från valets förrättande till ingången av år 2003.

Nämndens verksamhet skall dock upphöra under löpande mandatperiod, om parternas överenskommelse upphör att gälla före periodens utgång.

4 Antal ledamöter och ersättare i nämnden

Den gemensamma nämnden skall ha nio ledamöter och nio ersättare. Varje kommun och landsting utser vardera en ledamot och en ersättare.

Av kommunallagen följer att Jämtlands läns landsting utser ordförande och vice ordförande bland nämndens ledamöter.

5 Närvarorätt vid nämndens sammanträden

Parterna är eniga om att nämnden skall ge en inköpare från respektive kommun och landstinget rätt att närvara vid nämndens sammanträden och delta i överläggningarna men inte i besluten.

6 Budget och bidrag till nämndens verksamhet

Jämtlands läns landsting fastställer budget för den gemensamma nämnden efter samråd med samtliga kommuner. Förslaget till budget för den gemensamma nämnden skall tillställas kommunerna i god tid före budgetens slutliga behandling.

Nämndens kostnader för administration skall liksom kostnader för upphandling, lagerhållning och distribution fördelas mellan kommunerna och landstinget genom påslag på produkterna.

Ledamot och ersättare i den gemensamma nämnden skall erhålla ersättning för uppdraget från den kommun/landstinget som valt ledamoten och ersättaren.

7 Äganderätt till egendom

Jämtlands läns landsting skall äga den egendom som förvärvas för den gemensamma nämndens verksamhet.

8 Verksamhetsberättelse

Den gemensamma nämnden skall årligen efter samråd med kommunerna lämna verksamhetsberättelse till styrelsen för Jämtlands läns landsting.

9 Revision

Revision av den gemensamma nämndens verksamhet genomförs av parternas revisorer på det sätt som respektive huvudman beslutar.

10 Medelsförvaltning och insyn

Jämtlands läns landsting ansvarar för medelsförvaltningen. Kommunerna har rätt till löpande insyn i landstingets medelsförvaltning såvitt avser den gemensamma nämndens verksamhet.

11 Nämndens ställning

Nämnden fattar beslut i Jämtlands läns landstings namn och ingår avtal för Jämtlands läns landstings räkning. Jämtlands läns landsting har därför att hantera och svara för civilrättsliga krav som en utomstående leverantör kan komma att ställa på grund av avtal som nämnden ingått.

Jämtlands läns landstinget och kommunerna är solidariskt ansvariga för eventuella civilrättsliga krav som ställs på landstinget enligt första stycket. Detta gäller även ersättningskrav som ställs på landstinget med anledning av avtal som ingåtts i enlighet med nämndens beslut.

12 Överenskommelsens varaktighet

Denna överenskommelse gäller från och med den 1 april 2002 och tillsvidare. Varje samverkande kommun och landstinget har rätt att med ett års uppsägningstid säga upp överenskommelsen att upphöra vid kalenderårs utgång.

13 Tvist

Tvist med anledning av denna överenskommelse skall i första hand lösas i SVOM (Sociala vård- och omsorgsgruppen). Går inte detta skall tvisten avgöras av tingsrätten i Östersund.

14 Godkännande

Denna överenskommelse gäller under förutsättning att respektive kommun- och landstingsfullmäktige godkänner överenskommelsen.

Denna överenskommelse har upprättats i nio likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt.

Bilaga 10 – Delegationsordning GNU

Allmänt

Gemensam nämnd avseende samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter har under de förutsättningar som anges i 6 kap 37-39 §§ samt 7 kap 5-8 §§ kommunallagen, rätt att delegera beslutanderätt i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden till presidiet, ett utskott, en ledamot eller ersättare, eller till en anställd hos Region Jämtland Härjedalen. Beslut med stöd av delegation är juridiskt sett ett nämndbeslut och kan jämföras med ett beslut som nämnden själv har fattat. Beslutet ska kunna överklagas, antingen genom laglighetsprövning eller genom förvaltningsbesvär.

Beslut som fattas av en ledamot eller ersättare, eller en tjänsteperson som saknar delegering i ärendet är inte giltigt.

Det finns vissa ärenden som enligt kommunallagens 6 kap 38 § inte får delegeras. Dessa innefattar bland annat:

- ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet,
- framställningar eller yttranden till fullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut av nämnden i dess helhet eller av fullmäktige har överklagats,
- ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
- ärenden som väckts genom medborgarförslag och som överlåtit till nämnden,
- ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

Nämnden kan inte ändra ett beslut som fattas med stöd av delegation. Däremot kan nämnden återkalla den givna beslutanderätten. Ärenden som delegeras till ledamot, ersättare eller anställd kan av delegaten hänskjutas till nämnden, om hen anser att ärendet bör behandlas där.

Vid delegatens frånvaro får ersättare överta beslutanderätten av ordinarie delegat. Med frånvaro avses att delegaten inte är i tjänst på grund av sjukdom, semester, tjänstledighet, jäv eller liknande. Om såväl ordinarie delegat som ersättare är frånvarande och beslut i ärendet är brådskande går beslutanderätten tillbaka till delegerande instans.

Delegationsbeslut ska fattas med ledning av övergripande policys och riktlinjer. När samråd föreskrivs, med vilket menas att beslutet och underlaget för beslutet ska diskuteras med och synpunkter inhämtas från angiven funktion, innebär det att detta ska ske innan beslut. Det förutsätts att beslutsfattaren tar till sig och beaktar de synpunkter som framkommer vid samråd. Samråd föreskrivs i de situationer där expertkunskaper normalt krävs för ett bra beslut eller där det bedöms att beslutet bör föregås av en diskussion eller avstämning.

Verkställighet

Kommunallagen skiljer mellan nämndbeslut (som kan delegeras) och beslut som innebär ren verkställighet. Ren verkställighet innebär åtgärder som normalt ligger inom tjänstepersonernas dagliga arbete och ansvarsområde, och innebär tillämpning/verkställande av tidigare beslut, lag, instruktion eller befattningsbeskrivning.

Gränsdragningen mellan delegation och verkställighet kan i specifika ärenden vara svår.

Till skillnad från delegationsbeslut kan verkställighetsbeslut inte överklagas. Verkställighetsbeslut behöver inte anmälas.

Anmälan av delegationsbeslut

Samtliga beslut som fattas med stöd av delegation enligt kommunallagens 6 kap 40 § samt 7 kap 8 § ska anmälas till nämnden. Detta görs vid det första sammanträde efter det att delegationsbeslutet utfärdats.

Delegationsbeslutet ska minst innehålla följande:

- beslutsfattare
- beslutsdatum
- hänvisning till vilken punkt i delegationsbestämmelserna som beslutet stödjer sig på
- beslutets innehåll i korthet (vem/vad det berör)

Delegationsbeslut och till ärendet hörande handlingar ska **diarieföras** och/eller **registreras**.

Överklagandetid

Överklagandetiden av besluten som är fattade på delegation löper från den dagen som nämndens protokoll anslås.

Allmänna ärenden och rättsfrågor

	Ärendetyp	Delegat	Ersättare	Kommentar
1.1	Brådskande beslut enligt kommunallagens 6 kap 39 §	Nämndens ordförande	Nämndens vice ordförande	
1.2	Göra framställningar och avge yttranden som inte är av principiell art eller av större ekonomisk betydelse	Nämndens ordförande		
1.3	Avslag på begäran om utlämnande av allmän handling	Regiondirektör		Beslut att lämna ut allmän handling är verkställighet
1.4	Avvisning av för sent inkommet överklagande	Regiondirektör		
1.5	Avge yttranden över överklagande av beslut som fattats av delegat	Regiondirektör		
1.6	Omprövning av beslut som fattats på delegation	Regiondirektör		

1.7	Beslut om bevarande- och gallringsplaner	Regiondirektör		Efter samråd med regionarkivarie
1.8	Gallring av handlingar som inte omfattas av bevarande- och gallringsplaner	Regiondirektör		Efter samråd med regionarkivarie
1.9	Länsövergripande regler och riktlinjer inom nämndens verksamhetsområde, till exempel förskrivardirektiv	Ordförande i Beredningsgruppen		

Förtroendevalda

	Ärendetyp	Delegat	Ersättare	Kommentar
2.1	Deltagande i sammanträden och förrättning för förtroendevalda i nämnden	Nämndens ordförande		
2.2	Deltagande i sammanträden och förrättning för ordförande i nämnden	Nämndens vice ordförande		

Ekonomiärenden

	Ärendetyp	Delegat	Ersättare	Kommentar
3.1	Utse beslutsattestanter	Nämndens ordförande	Nämndens vice ordförande	

Upphandling

	Ärendetyp	Delegat	Ersättare	Kommentar
4.1	Underteckna upphandlingsuppdrag, tilldelningsbeslut och avtal i de av nämnden beslutade upphandlingar av sjukvårdsprodukter och hjälpmedel.	Områdeschef	Efter samråd med inköps- och upphandlingsenheten, ekonomi- och personalavdelningen	Ekonomidirektör då upphandlingens värde överstiger 250 000 kronor Områdeschef
4.2	Ge uppdrag till annan region eller kommun att genomföra upphandlingar för Region Jämtland Härjedalens räkning	Ekonomidirektör		

§64

Sammanslagning av gemensamma nämnder (RS/559/2019)

Sammanfattning

Sammanslagning av gemensamma nämnder har under en tid diskuterats i såväl politiska som tjänstemannaforum, och regionens samverkansråd har fått i uppdrag att hålla samman en utredning av frågan. Som ett första steg i att försöka få fram en gemensam målbild för en eventuell sammanslagning beslutade rådet i september 2019, § 42, att skicka en begäran om synpunkter till samtliga parter (befintliga gemensamma nämnder samt styrelse hos respektive part). I nästa steg kommer resurser att behöva avsättas för att utreda frågan vidare, för att sedan kunna presentera konkreta förslag på en ny organisation.

Synpunkter har inkommit från två av tre befintliga gemensamma nämnder, och från sju av nio styrelser. Synpunkterna har sammanställts i ett gemensamt dokument, men samtliga svar finns även att läsa i sin helhet. Av svaren framgår tydligt att det finns olika viljor bland parterna, där vissa förespråkar en sammanslagning av alla tre nämnder medan andra vill se en utveckling av befintliga nämnder istället för en sammanslagning.

De parter som inte förordat en sammanslagning har i sina svar ändå framfört att det behöver ske en utveckling av den upphandlingsamverkan som finns i länet. Redan idag pågår utvecklingsarbeten mot utökad samverkan inom upphandlingsområdet, både regionalt och lokalt. Det är därför aktuellt att fortsätta utreda frågan även utifrån den aspekten. Samverkan inom upphandlingsområdet är ur ett juridiskt perspektiv det mest komplexa området av de områden som de gemensamma nämnderna i dagsläget hanterar. Som tidigare påpekats och även nämnts i några av de yttranden som inkommit finns det vissa begränsningar gällande upphandlingsamverkan mellan primärkommuner och region. Även om många upphandlingar skulle kunna genomföras gemensamt kommer det fortsatt att behövas resurser med upphandlingskompetens hos respektive part. Exakt hur mycket resurser som kommer krävas är inte utrett. Det beror i mångt och mycket på hur stor andel av dagens upphandlingar, kommunala som regionala, som kommer att kunna genomföras inom ramen för en gemensam nämnd. Nästa steg i frågan om en sammanslagning av nämnderna bör därför vara att utreda de juridiska förutsättningarna och begränsningarna för en gemensam regional nämnd. Fokus för utredningen bör vara att kartlägga om det finns upphandlingsområden som i dag hanteras inom den kommunala upphandlingsnämnden som inte kan ingå i en regional nämnd och i ljuset av det bedöma vad det resursmässigt skulle innebära för respektive part jämfört med dagens organisation. Kartläggningen bör också omfatta alternativ för lokal och organisation för ett gemensamt upphandlingskontor.

Utöver upphandlingsfrågorna har flera parter även påtalat att de ser risker med att hantera hjälpmedelsverksamheten inom en utökad nämnd. Den snabba teknikutvecklingen inom hjälpmedel och medicintekniska produkter kräver en god tjänstemannaberedning inom såväl den egna vårdgivaren som i gemensam samverkan. Hjälpmedel och medicintekniska

produkter får en allt större betydelse för utvecklingen av vården och det är viktigt att det finns möjlighet till politisk styrning inom området. Mot den bakgrunden är det viktigt att hitta en styrning där de förtroendevalda som ska besluta om hjälpmedel och medicintekniska produkter kan sätta sig in i frågorna samt har en koppling till vård och omsorg. Det medför krav på en delvis annan typ av kompetens hos de förtroendevalda. Det bör därför även utredas vidare hur hjälpmedelsverksamheten skulle kunna organiseras och vilka alternativa samverkansformer som skulle lämpa sig inom området. Inom ramen för en sådan utredning bör även utvecklingen av formerna för brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet i en framtida organisation inkluderas.

Beslut

1. Region Jämtland Härjedalen och Östersunds kommun får i uppdrag att gemensamt utreda förutsättningarna och begränsningarna för en gemensam regional nämnd utifrån ett upphandlingsperspektiv, och om det finns upphandlingsområden som idag hanteras inom den kommunala upphandlingsnämnden som inte kan ingå i en regional nämnd.
2. Gemensam nämnd för samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter får i uppdrag att utreda hur samverkan inom hjälpmedelsområdet skulle kunna organiseras om frågorna inte ska ingå en utökad gemensam nämnd. Formerna för hur brukarinflytande inom hjälpmedelsområdet kan utvecklas i en framtida organisation inkluderas i uppdraget.
3. Uppdragen ska återredovisas vid samverkansrådets sammanträde i februari.

Expedieras till

Gemensam nämnd för samordnad upphandling, lagerhållning och distribution av sjukvårdsprodukter

Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan

Gemensam nämnd för samverkan inom drift och service, utveckling samt specialistfunktioner

Regionstyrelsen Region Jämtland Härjedalen

Kommunstyrelsen Bergs kommun

Kommunstyrelsen Bräcke kommun

Kommunstyrelsen Härjedalens kommun

Kommunstyrelsen Krokoms kommun

Kommunstyrelsen Ragunda kommun

Kommunstyrelsen Strömsunds kommun

Kommunstyrelsen Åre kommun

Kommunstyrelsen Östersunds kommun

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Sammanslagning av gemensamma nämnder
- Sammanställning av svar gällande sammanslagning av gemensamma nämnder
- §42 RSR Sammanslagning av gemensamma nämnder

- Fastställt svar på begäran från Regionens samverkansråd om synpunkter på förslag om sammanslagning av nämnder (GNU)
- Svar på begäran om synpunkter på förslag om sammanslagning av nämnder (Regionstyrelsen)
- Kommunstyrelsens i Härjedalens kommun beslut § 284 Sammanslagning av gemensamma nämnder
- Åre kommun Yttrande över Region Jämtland Härjedalen PM sammanslagning av gemensamma nämnder
- Protokollsutdrag 2019-10-21 § 15 Begäran om synpunkter - Sammanslagning av gemensamma nämnder (Gemensam nämnd för upphandlingssamverkan)
- Remissvar till regionens samverkansråd angående sammanslagning av gemensamma nämnder från Ragunda kommun
- Protokollsutdrag §28 GNS Sammanslagning av gemensamma nämnder
- Protokollsutdrag från kommunstyrelsen i Krokoms kommun, Sammanslagning av gemensamma nämnder
- Yttrande från Strömsunds kommun angående nämndsammanslagning
- Beslut från KS i Östersunds kommun om sammanslagning av gemensamma nämnder